

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**PEYZAJ MEKANINDA DOĞALLIK :
BİR DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI**

**DOKTORA TEZİ
Pınar KARAKAŞ
(502022267)**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 01 Nisan 2011

Tezin Savunulduğu Tarih : 18 Mayıs 2011

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Selim VELİOĞLU (İTÜ)
Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI (İTÜ)
Yrd. Doç. Dr. Yüksel DEMİR (İTÜ)
Prof. Dr. Mehmet OCAKÇI (İTÜ)
Yrd. Doç. Dr. Zafer AKDEMİR (YTÜ)

MAYIS 2011

ÖNSÖZ

Tez çalışması süresince bana yol gösteren ve değerli fikirleri ile sonuçlarıyla katkı sağlayabileceğimiz bir çalışma gerçekleştirme imkanı tanıyan tez hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Selim Velioğlu'na, Sayın Prof. Dr. Ahmet Cengiz Yıldızcı'ya ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Yüksel Demir'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca değerli katkılarıyla, meslek hayatım boyunca her zaman destek olan Sayın Prof. Dr. Cemil Ata ve hocalarımın hepsine, aileme ve sevgili arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Nisan 2011

Peyzaj Y. Mimarı Pınar KARAKAŞ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
ÇİZELGE LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	xiii
SUMMARY.....	xv
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı ve Önemi	1
1.2 Çalışmanın Kapsamı.....	1
1.3 Çalışmanın Yöntemi	2
2. LİTERATÜR ÖZETİ	5
2.1 Peyzaj Tercihi İle İlgili Araştırmalar	5
2.1 Peyzaj Değerlendirmesi İle İlgili Araştırmalar	10
2.2 Doğallık Kavramıyla İlgili Araştırmalar	15
2.4 Bölüm Sonucu	22
3. PEYZAJ MEKANINDAN KULLANICI BEKLENTİLERİNİN İRDELENMESİNE YÖNELİK ALAN ÇALIŞMASI.....	25
3.1 Örneklem Alanının Seçilmesi	27
3.2 Örneklem Oluşturulması.....	28
3.3 Anket Verilerinin Toplanması	28
3.4 Anket Verilerinin Analizi	28
3.5 Çalışma Alanının Özellikleri	29
3.6 Anket Formu Ön-Denemesi (Pre-test).....	34
3.7 Anket Uygulamasına Ait Bulgular	35
3.7.1 Kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerine ait bulgular	36
3.7.2 Yeşil alanla ilgili istek ve beklentilere ait bulgular	38
3.7.3 Kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerinin kavramlarla ilişkileri	39
3.7.4 Doğallık kavramı ile ilgili bulgular	45
3.8 Bölüm Sonucu	45
4. DOĞALLIK GÖSTERGELERİ ÖLÇÜTLER DEMETİNİN OLUŞTURULMASI	49
4.1 Peyzaj Mekanında Doğallık Göstergeleri	54
4.1.1 Bitki örtüsünün yoğunluğu	55
4.1.2 Bitki örtüsünün çeşitliliği.....	58
4.1.3 Bitki türlerinin iklim uygunluğu.....	62
4.1.4 Yaşlı ve büyük ağaçların varlığı.....	64
4.1.5 Bitki örtüsünün mevsimsel değişiklik içermesi	66
4.1.6 Hayvanların bulunması	68
4.1.7 Su unsurunun olması	71
4.1.8 Doğal alanın tüm alana oranı	74

4.1.9 Doğal değerlere açılış	75
4.1.10 Doğal olmayan değerlerin yalıtılması	78
4.1.11 Doğal arazi yapısının varlığı.....	82
4.1.12 Yapma unsur ve donatıların doğal unsurlar ile tematik-anlamlı ilişki kurması.....	84
4.1.13 Doğal malzeme kullanımı.....	91
4.1.14 Duyusal doğal unsurların varlığı.....	93
4.1.15 Çevrenin bakımsal özelliği	96
4.1.16 Organik bir biçimlenme içermesi.....	101
4.2 Bölüm Sonucu	109
5. SONUÇLAR	111
KAYNAKLAR.....	115
EKLER	121
ÖZGEÇMİŞ.....	153

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1: Objektif yaklaşımlı peyzaj değerlendirmesi çalışmaları.....	11
Çizelge 2.2: Peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi çalışmalarda en sık kullanılan kavramlara ait tanımlar.....	14
Çizelge 3.1: Örneklem grubunun cinsiyetlere göre dağılımı	36
Çizelge 3.2: Örneklem grubunun yaşlara göre dağılımı	36
Çizelge 3.3: Örneklem grubunun eğitim durumlarına göre dağılımı	37
Çizelge 3.4: Örneklem grubunun mesleki durumlarına göre dağılımı	37
Çizelge 3.5: Örneklem grubunun aylık ortalama gelirlerine göre dağılımı.....	37
Çizelge 3.6: Örneklem grubunun yeşil alanların önemli olması nedenlerine verdiği yanıtı göre dağılımları	38
Çizelge 3.7: Yeşil alan için en önemli özellik ile cinsiyet arasındaki ilişki	40
Çizelge 3.8: Yeşil alan için en önemli özellik ile yaşlar arasındaki ilişki	41
Çizelge 3.9: Yeşil alan için en önemli özellik ile eğitim durumları arasındaki ilişki	42
Çizelge 3.10: Yeşil alan için en önemli özellik ile meslek durumları arasındaki ilişki	43
Çizelge 3.11: Yeşil alan için en önemli özellik ile aylık ortalama gelirleri arasındaki ilişki.....	44
Çizelge 4.1: Kullanıcının peyzaj mekanından doğallık beklentileri ve bu beklentilere karşılık gelen doğallık göstergeleri	51
Çizelge 4.2 : Doğallık göstergeleri ölçütler demeti.....	53
Çizelge 4.3 : Değişik bitki bölümlerinin dokusal etkisini gösteren çizelge	61
Çizelge 4.4 : Değişik bitki form, renk ve dokularının görsel değerlerini açıklayan çizelge	62
Çizelge 4.5: Bitki bölümlerinde gözlenen mevsimsel değişiklikler	67
Çizelge 4.6: Bitki tiplerine karşı kültürel ve doğal bakım	99
Çizelge 4.7: Hortikültürden doğala doğru bakım yöntemleri	100
Çizelge 5.1: Doğallık göstergeleri ölçütler demeti.....	113

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1:	Kaplan'ın Tercih Matrisi	7
Şekil 3.1:	Selamiçeşme Özgürlük Parkı'nın konumu.....	30
Şekil 3.2:	Güney giriş kapısından bir görünüm	30
Şekil 3.3:	Ana giriş kapısından bir görünüm	30
Şekil 3.4:	Kuzey girişinden bir görünüm.....	31
Şekil 3.5:	Doğu girişinden bir görünüm	31
Şekil 3.6:	Farklı sosyo-demografik özellikleri olan park kullanıcıları bulunmaktadır.....	31
Şekil 3.7:	Aletli jimnastik alanı.....	32
Şekil 3.8:	Yürüyüş parkuru ve bisiklet yolu	32
Şekil 3.9:	Futbol sahası.....	32
Şekil 3.10:	Çocuk oyun alanı	32
Şekil 3.11:	Piknik alanı.....	32
Şekil 3.12:	Köpek gezdirme alanı	32
Şekil 3.13:	Meydandaki su elemanı	32
Şekil 3.14:	Açık hava tiyatrosu girişi	32
Şekil 3.15:	Selamiçeşme Özgürlük Parkı hava fotoğrafı.....	33
Şekil 4.1:	Doğallık Göstergeleri Ölçütleri Demetinin Oluşturulması	49
Şekil 4.2:	Bitki örtüsünün yoğunluğu ile dikkat çeken bir alan.....	55
Şekil 4.3:	Doğal unsurlarla birlikte tasarlanmış bir çocuk oyun alanı	56
Şekil 4.4:	Doğal bir tasarıma sahip çocuk oyun alanı	57
Şekil 4.5:	Ağaçlar, aynı zamanda çocuklar için ilgi çekici birer oyun elemanlarıdır.....	57
Şekil 4.6:	Bitki örtüsünün yoğunluğu planlanırken peyzaj tercihi üzerinde etkili olan diğer faktörler de dikkate alınmalıdır	58
Şekil 4.7:	Bitkisel çeşitlilik içeren bir kompozisyon	59
Şekil 4.8:	Katmanlar yoluyla bitkisel çeşitliliğinin oluşturulması	60
Şekil 4.9:	Bulundukları çevreye ve birbirine iklimsel açıdan uyumlu bir bitkisel kompozisyon	64
Şekil 4.10:	Yaşlı ve büyük ağaçların etkisi	65
Şekil 4.11:	Sonbahar renginin ön plana çıktığı bir bitkisel kompozisyon	66
Şekil 4.12:	Dekoratif bitki materyali yiyecek, barınak ve koruma için kullanılabilir	69
Şekil 4.13:	Çeşitli hayvanlar için oluşturulmuş barınaklar	69
Şekil 4.14:	Balıklar elinizden yemesi için eğitilebilir, oldukça evcil bir hale gelip, uzun yıllar yaşayabilirler	70
Şekil 4.15:	Hayvanat bahçeleri ilgi çekici ve doğayı gözlemleme olanağının sağlanabileceği peyzaj mekanlarıdır	70
Şekil 4.16:	Toronga Hayvanat Bahçesi'nden bir görünüm	71
Şekil 4.17:	Kent merkezindeki bir gölet	72

Şekil 4.18: Su yüzeyinde oluşturulan farklı hareketler ilgi çekici olmaktadır ...	73
Şekil 4.19: Bitkisel bir havuz	74
Şekil 4.20: Doğallığın tüm alana yayıldığı bir park örneği ...	75
Şekil 4.21: Manzara noktalarının hareketle birlikte tasarlanması	76
Şekil 4.22: Toronga Hayvanat Bahçesinde, doğal değerlere açılan bir amfi tiyatro	77
Şekil 4.23: Manzaraya açılan pergolalı bir oturma mekanı	77
Şekil 4.24: Kenar patikalar, su üzerinden görüş olanağı sağlarken diğer tarafında kapalılık sağlayarak çekici bir peyzaj deneyimi oluşturur ...	78
Şekil 4.25: Kentten uzakta olma hissinin deneyimlenebileceği bir mekan ...	78
Şekil 4.26: Cep parkı	79
Şekil 4.27: Peyzaj mekanında kapalılık dereceleri ...	80
Şekil 4.28: Su sesi gürültünün yalıtılmasında çok etkili olabilir ...	81
Şekil 4.29: Çevre binaların başarılı bir şekilde perdelenmesi ...	81
Şekil 4.30: Güvenlik hissi oluşturmayan ve klastrofobik etki oluşturan bir mekan ..	82
Şekil 4.31: Mevcut arazi formuyla uyumlu yerleşim	82
Şekil 4.32: Doğal bir görünüm için topoğrafyayla uyumlu tasarımlar gerekir	83
Şekil 4.33: Doğal formlu ve ilgi çekici arazi yapısı	83
Şekil 4.34: Arkitektonik arazi formu ve doğal arazi formu	84
Şekil 4.35: Açılı arazi formu ve kıvrımlı arazi formu	84
Şekil 4.36: Bulunduğu çevresiyle uyumlu bir amfi tiyatro ...	85
Şekil 4.37: Konumlandığı yerdeki arazi yapısını vurgulayan bir amfi tiyatro ...	85
Şekil 4.38: Çevresinden gelişen, yapay bir peyzaj elemanı ...	86
Şekil 4.39: Doğada bulunan dokular yapısal elemanın materyalinde tekrarlanmıştır ...	86
Şekil 4.40: Çevresiyle uyumlu ahşap bir geçit ...	87
Şekil 4.41: Doğal görünümlü tasarlanmış bir dere ...	88
Şekil 4.42: Kıvrımlarla ilerleyen bir yürüyüş yolu ...	88
Şekil 4.43: Organik form verilmiş bir su elemanı	89
Şekil 4.44: Organik formda bir havuz	89
Şekil 4.45: Konut bahçesinde camdan yapılmış bir kaya aydınlatma elemanı	89
Şekil 4.46: Drenaj kanalı ...	90
Şekil 4.47: Kısa boylu çalılar farklı elemanları bir kompozisyon içinde bağlayabilirler ...	90
Şekil 4.48: Yöreye özgü malzemelerle uygulanabilecek tasarımlar ...	92
Şekil 4.49: Yöreye özgü malzemelerle uygulanabilecek tasarımlar ...	92
Şekil 4.50: Bitkilerle birlikte tasarlanmış yeşil bir duvar	92
Şekil 4.51: Konut bahçesinde plastik obje olarak kullanılan kaya ...	93
Şekil 4.52: Peyzajla yakın temas, Prenses Diana'yı Anma Kaynağı ...	94
Şekil 4.53: Peyzajla yakın temas, Prenses Diana'yı Anma Kaynağı ...	94
Şekil 4.54: Kat kat kaplardan düşen su müzik sesi oluşturur ...	96
Şekil 4.55: Greenacre Parkı'ndaki şelaleden bir görünüm. ...	96
Şekil 4.56: Makaslanmış çit bitkileri doğal görünüme zarar verir	98
Şekil 4.57: Yoğun bakım faaliyetleri peyzajda değişimi minimuma indirmektedir.....	98
Şekil 4.58: Doğada asimetrik denge	101
Şekil 4.59: Spiral form kullanılmış bir tasarım	102
Şekil 4.60: Spiral formlu merdiven uygulaması ...	102
Şekil 4.61: Kıvrımlı bir tasarım detayı ...	103
Şekil 4.62: Düşey düzlemde kıvrımlar, dalga formunda oluşturulmuş çim alan ...	103

Şekil 4.63: Dalga formunda bank	103
Şekil 4.64: Üçüncü temel form dallanma	104
Şekil 4.65: Dördüncü temel form patlamalar; patlamalara örnek bir bitkinin tohum formu	104
Şekil 4.66: Dördüncü temel form patlamalar; patlamalara örnek bir bitkinin tohum formu	104
Şekil 4.67: Dairesel formların kullanıldığı bir zemin detayı	104
Şekil 4.68: Organik temayı oluşturan yumuşak ve rastgele bir kenar çizgisi	105
Şekil 4.69: Bitkisel tasarımda bitki grupları	106
Şekil 4.70: Sert peyzajdan yumuşak peyzaja kademeli bir geçiş	106
Şekil 4.71: Birbirleriyle harmanlanmış bitki grupları	106
Şekil 4.72: Su kıyısındaki bir kaya grubu	107
Şekil 4.73: Düzensiz çizgiler bulunan bir yüzme havuzu	108
Şekil 4.74: Düzensiz çokgenlerin çizgisel bağlamda yürüyüş yolunda organizasyonu	108
Şekil 4.75: Texas'taki kentsel su meydanı, düzensiz açılar ve düzlemler kullanılarak oluşturulmuş etkili bir mekansal deneyim	108
Şekil 4.76: Organik bir biçimlenme görülen peyzaj tasarımı	109
Şekil 4.77: Botanik bahçesi	109

PEYZAJ MEKANINDA DOĞALLIK/ BİR DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; peyzaj mekanını belirleyen kavramlar ve unsurlar arasında doğallığı öne çıkan bir kavram olarak önermek, peyzaj mekanını doğallık açısından değerlendirmeye yönelik “doğallık göstergeleri”ni saptamak ve bu göstergelerden oluşan bir “ölçütler demeti” elde etmektir. Elde edilen “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” mevcut bir peyzaj mekanını değerlendirmek amacıyla kullanılabileceği gibi, tasarım aşamasında da tasarımcıya kılavuzluk edebilecektir.

Konu iki temel alan içinde araştırılmıştır. Birincil olarak literatür alanındaki bilimsel bilgi ve birikimler ışığında peyzaj mekanını belirleyen ve öne çıkan kavramlar araştırılmış ve bunlar içinde “doğallık” kavramının etkinliği gözlenmiştir. Diğer yandan ise peyzaj mekanında kullanıcıların beklentileri anlamında yapılan anket ve soruşturmaları kapsayan alan çalışması sürdürülmüştür. Alan çalışması sırasında bir Anket Formu Ön-Denemesi (Pre-test) ve bir Anket Uygulaması düzenlenmiştir. Ön-Deneme sonucunda bir peyzaj mekanından en çok beklenen özellikler arasında kullanıcı için bazı kavramların ön plana çıktıkları görülmüştür. Anket Uygulamasında ise, öne çıkan bu kavramlardan hangisinin kullanıcı için en önemli olduğu sorgulanmıştır. Anket Uygulamasından elde edilen veriler daha sonra kodlanarak tanımlayıcı istatistikler frekans ve yüzde analizleri ile test edilmiştir. Anket Uygulamasının sonuçlarına bakıldığında peyzaj mekanında tek bir unsurun en belirleyici özellik olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Anket Uygulamasının bulguları, literatür araştırmasının sonuçlarını desteklemektedir. Doğallık kavramı bunun üzerine ele alınarak, doğallıkla ilgili göstergeler oluşturmak üzere literatür detaylı bir şekilde incelenmiştir. Daha sonra, Anket Uygulamasından elde edilen bulgulara doğallıkla ilgili literatür çerçevesinden bakılarak “doğallık göstergeleri” saptanmış ve her bir gösterge için değerlendirme ölçüsü belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, peyzaj mekanında doğallığın sistematik olarak değerlendirilmesine yönelik bir “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” elde edilmiştir.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; çalışmanın amacı ve önemi açıklanmış, kapsamı ve izlenen yöntem hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde; peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi konularında yapılan araştırmalar ve öne çıkan kavramlar içinde anahtar bir kavram olduğu görülen doğallık kavramı ile ilgili araştırma literatürü incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise; yapılan alan çalışması aktarılmış, bu kapsamda gerçekleştirilen Anket Formu Ön-Denemesi ve Anket Uygulamasına ait analiz ve bulgulara yer verilmiştir. Dördüncü bölümde; gerçekleştirilen alan çalışması sonucu elde edilen bulgulara doğallıkla ilgili literatür çerçevesinden bakılarak birlikte irdelenmiş, peyzaj mekanında doğallığın değerlendirilmesine yönelik “doğallık göstergeleri” saptanmış ve her bir gösterge için değerlendirme ölçüsü belirlenmiştir. Göstergeler, ayrıntılı bir şekilde örneklerle açıklanarak, bu göstergelerden oluşan bir “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” elde edilmiştir. Beşinci bölümde ise; çalışmanın sonuçlarına yer verilmektedir.

NATURALNESS IN LANDSCAPE SPACE / AN ASSESSMENT APPROACH

SUMMARY

The aim of this study is to suggest naturalness as a key concept among the other concepts related to landscape space and to determine indicators to assess naturalness in a landscape space and to develop a “criteria set” made up of these indicators. The “criteria set of naturalness indicators” developed can be used to assess a present landscape space as well as to guide the designer in the design stage.

The subject is searched in two basic areas. First in literature area with scientific knowledge and background, the concepts that are determinant in a landscape space are searched and the effectiveness of “naturalness” concept among the others is observed. On the other hand, a field study including surveys and a questionnaire had been carried out to find out the expectations of the users and “naturalness” found to be prominent. During the field study, a pre-test and a questionnaire had been organized. At the end of the pre-test, among the most expected qualities of a landscape space, some concepts had come forward. In the questionnaire it’s been questioned which one is the most important one for the user. Then the data obtained from the questionnaire had been coded and tested by descriptive statistical methods which are frequency and percentage analysis. The results show that only one concept is found to be determinant in the landscape space. The findings of the questionnaire support the results of the literature research. Therefore, naturalness is searched in detail to obtain indicators of naturalness. Then by taking into account the findings of the questionnaire with the knowledge gained from the literature search, “naturalness indicators” are obtained and an assessment measure for each of the indicator is determined. At the end of the study the “criteria set of naturalness indicators” is developed to assess naturalness systematically in a landscape space.

The study consists of five parts. In the first part; the aim and the importance of the study are explained, knowledge about the content and the method of the study are given. In the second part; the researches about landscape preference and landscape assessment are studied. Then naturalness which is found to be the key concept had been examined. In the third part; the field study had been explained and the findings and the analysis of the pre-test and the questionnaire within the field study are given. In the fourth part, by taking into account the information gained from the literature search and the findings of the field study, the “naturalness indicators” are obtained to assess naturalness in a landscape space. The indicators are explained thoroughly with examples. The “criteria set of naturalness indicators” is developed made up of these indicators and assessment measures are determined for each of the indicator. In the fifth part; the results of the study are given.

1. GİRİŞ

1.1 Çalışmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı; peyzaj mekanını belirleyen kavramlar ve unsurlar arasında doğallığı öne çıkan bir kavram olarak önermek, peyzaj mekanını doğallık açısından değerlendirmeye yönelik “doğallık göstergeleri”ni saptamak ve bu göstergelerden oluşan bir “ölçütler demeti” elde etmektir. Elde edilen “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” mevcut bir peyzaj mekanını değerlendirmek amacıyla kullanılabileceği gibi, tasarım aşamasında da tasarımcıya kılavuzluk edebilecektir.

Bu amaçla, konu iki temel alan içinde araştırıldığında hem literatür alanında hem de kullanıcıların beklentileri anlamında yapılan anket ve soruşturmaları kapsayan alan çalışması sırasında, peyzaj mekanını belirleyen ve öne çıkan kavramlar arasında “doğallık” kavramının etkinliği saptanmıştır. Her iki alanda da gerçekleştirilen çalışmalar, doğallık kavramının kullanıcıların peyzaj tercihi için önemini ortaya koymaktadır. Kullanıcıların doğal algılanan çevreleri diğer çevrelere tercih ettikleri görülmektedir.

Kullanıcıların bir peyzaj mekanından istek ve beklentilerinin ne olduğunun belirlenmesi ise, hangi özelliklere sahip bir peyzaj mekanının ihtiyaçlara cevap verebileceği sorusuna yanıt bulunması açısından önemlidir. Kullanıcılar, bu beklentileri karşılayan mekanları tercih etmektedirler. Doğallık kavramı bu nedenle ele alınarak, tasarım ve değerlendirme çalışmalarına katkıda bulunabilmek amacıyla incelenmek üzere seçilmiş ve doğallığı sistematik olarak değerlendirmeye yönelik bir “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” geliştirilmiştir.

1.2 Çalışmanın Kapsamı

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm olan giriş bölümünde; çalışmanın amacı ve önemi açıklanmış, çalışmanın kapsamı ve izlenen yöntem hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde; literatür araştırması gerçekleştirilmiştir. Peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi konularında yapılan araştırmalar ile peyzaj mekanını belirleyen ve öne çıkan kavramlar arasında anahtar bir kavram olduğu görülen doğallık kavramıyla ilgili araştırma literatürü incelenmiştir.

Üçüncü bölümde; peyzaj mekanından kullanıcı beklentilerinin ortaya çıkarılması amacıyla, çalışmanın ikinci aşamasında düzenlenen alan çalışması aktarılmış ve bu kapsamda yapılan Anket Formu Ön-Denemesi (Pre-test) ve Anket Uygulamasına ait analiz ve bulgulara yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde; gerçekleştirilen alan çalışması sonucu elde edilen bulgular doğallıkla ilgili literatür çerçevesinden irdelenerek, peyzaj mekanında doğallığın değerlendirilmesine yönelik “doğallık göstergeleri” saptanmıştır. Göstergeler, ayrıntılı bir şekilde örneklerle birlikte açıklanmıştır. Bu göstergelerden oluşan bir “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” elde edilmiş ve her bir gösterge için değerlendirme ölçüsü belirlenmiştir.

Beşinci bölümde ise; çalışmanın sonuçlarına yer verilmektedir.

Çalışmada doğallık kavramı, peyzaj mekanından öncelikli olarak beklenen ve peyzaj tercihini en belirleyici unsur olarak tespit edilmiş ve tasarıma yönelik sonuç çıkarabilmek amacıyla peyzaj tasarımı boyutuyla değerlendirilmek üzere ele alınmıştır. Ayrıca değerlendirmeye peyzaj mekanının algılanan doğallığı kapsamında yaklaşılmaktadır. Algılanan doğallığın da insan sağlığı ve peyzaj tercihi üzerinde olumlu yönde, önemli etkileri olduğu birçok araştırma tarafından tespit edilmiştir. Ekolojik anlamdaki doğallık kavramı ise konunun sınırlandırılabilmesi amacıyla kapsam dışı bırakılmıştır. Ancak sürdürülebilirlik boyutundaki önemi göz ardı edilmemektedir ve çevre konusunda gelişen toplum bilinciyle bu boyutunun da değerlendirmeye alınması mümkün olacaktır.

1.3 Çalışmanın Yöntemi

Çalışma konusu iki temel alan içinde araştırılmıştır. İlk aşamada, literatür alanındaki bilimsel bilgi ve birikimler ışığında peyzaj mekanını belirleyen ve öne çıkan kavramlar araştırılmış ve bunlar içinde etkinliği gözlenen “doğallık” kavramı irdelenmiştir. Literatür araştırması sırasında ilk önce peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi konularında yapılan araştırmaları kapsayan araştırma literatürü ve

ilgili referans kaynaklar incelenmiştir. Daha sonra doğallık kavramı konusunda yapılan çalışmalar ele alınmıştır.

Çalışmanın ikinci aşamasında ise, peyzaj mekanından kullanıcıların beklentilerinin ortaya çıkarılması amacıyla anket ve soruşturmaları kapsayan bir alan çalışması düzenlenmiştir. Uygulama alanı olarak, İstanbul'un Anadolu yakasında, yoğun nüfuslu bir konut alanı içerisinde yer alan Selamiçeşme Özgürlük Parkı seçilmiştir. Selamiçeşme Özgürlük Parkı'nın hemen her mevsim çok kullanılan, canlı bir kentsel yeşil alan olduğu gözlemlenmiştir. Pek çok kişi tarafından diğer parklardan farklı olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca yapılan ön görüşmeler sonucu, parkı düzenli olarak kullanan ve yeşil alan kullanma kültürü gelişmiş, farklı sosyo-ekonomik düzeylerde ve yaşlarda bir kullanıcı kitlesinin bulunduğu tespit edilmesi de çalışma açısından önem taşımaktadır. Parka gelen kullanıcılarla, rastgele örneklem esasına göre hazırlanan Anket Uygulamasında, (N=300) üçyüz kişilik örneklem büyüklüğü belirlenerek, katılımcılarla karşılıklı olarak yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Alan çalışmasına ilk olarak planlama safhasıyla başlanılarak, tüm çalışmanın aşamaları belirlenmiştir. Planlama çalışmasını takiben, Anket Uygulamasının denenmesine yönelik bir Ön-Deneme (Pre-test) çalışması yapılması gerektiği görülmüştür. Ön-Deneme sırasında açık uçlu bir soruyla kullanıcının peyzaj mekanından beklentilerinin ortaya çıkarılması, daha sonra bu beklentilerin kategorize edilerek kavramlaştırılması ve bu şekilde peyzaj mekanında kullanıcı için öne çıkan kavramlara ulaşılması planlanmıştır. Ön-Deneme sonucunda bir peyzaj mekanından en çok beklenen özellikler arasında bazı kavramların ön plana çıktıkları görülmüştür.

Anket Uygulamasında ise, Ön-Denemede ortaya çıkan bu kavramlardan hangisinin kullanıcı için en önemli olduğunun sorgulanarak, peyzaj mekanından beklenen en önemli kavrama ulaşılması hedeflenmiştir. Ayrıca katılımcıların sosyo-demografik özellikleri de sorularak, tercih ettikleri kavramlarla ilişkileri olup olmadığı incelenmiştir. Daha sonra anket çalışmalarından elde edilen veriler kodlanarak tanımlayıcı istatistikler frekans ve yüzde analizleri kullanılarak test edilmiştir. Anket Uygulamasının sonuçlarına bakıldığında tek bir unsurun en belirleyici özellik olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Doğallık kavramı, kullanıcının peyzaj mekanı tercihi için en önemli kavram olarak tespit edilmiştir.

Çalışmanın son aşamasında ise, bu iki alanda da elde edilen sonuçlar üzerine doğallık kavramı ele alınarak, gerçekleştirilen alan çalışması sonucu elde edilen bulgulara doğallıkla ilgili literatür çerçevesinden bakılarak, peyzaj mekanında doğallığın değerlendirilmesine yönelik “doğallık göstergeleri” saptanmıştır. Bu göstergelerden oluşan bir “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” elde edilmiş ve her bir gösterge için değerlendirme ölçüsü belirlenmiştir.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Çalışmanın ilk aşamasında, detaylı bir literatür araştırması gerçekleştirilmiştir. İnsanların farklı peyzajlara nasıl tepki verdiklerinin açıklanabilmesi amacıyla son yıllarda pek çok disiplin çerçevesinde araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmalar genel olarak peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi alanları kapsamı içinde ele alınmaktadır. Çalışmada öncelikle peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi konularında yapılan araştırmalar incelenerek, peyzaj mekanını belirleyen kavramlar araştırılmıştır. Daha sonra öne çıkan kavramlar içinde anahtar bir kavram olduğu gözlenen doğallık kavramı ile ilgili araştırma literatürü ele alınarak irdelenmiştir.

2.1 Peyzaj Tercihi ile İlgili Araştırmalar

Peyzaj tercihi alanında yapılan araştırmalar bu çalışmaların büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu araştırmalara bakıldığında genel olarak iki kategoride incelenebilecekleri görülmektedir. Bunlardan birincisi insanların peyzaj tercihini evrimsel kuramlarla açıklamaya çalışırken, ikinci kategoride bulunan çalışmalar kültürel tercihle ilgili kuramları savunmaktadırlar. Üçüncü bir kategori olarak değerlendirilebilecek araştırmalar ise bu iki kategoriyi birlikte ele alan entegre bir kuramsal çerçeve yaklaşımına sahip olan çalışmalardır.

İlk kategorideki çalışmalar, peyzaj tercihi ile ilgili çalışmaların önemli bir bölümünü oluşturan evrimsel temelli bir bakış açısına sahiptirler. Bu yaklaşıma göre, insanların peyzaj tercihi ile ilgili algılamasının temelinde hayatta kalabilme düşüncesi olduğu ileri sürülmektedir. Evrimsel temelli peyzaj tercih modellerine göre, modern insan aynı görüntüleri çekici bulmakta ve evrimsel nedenlerden dolayı hayatta kalabilmesini destekleyen peyzajları tercih etmektedir.

Bu çalışmaların başında gelen Appleton (1975), insanların peyzaj tercihlerini hayatta kalabilme içgüdüleriyle yaptıklarını savunmaktadır. Bu anlayışa göre insan avcı olma niteliğinden dolayı belli bir görüş açısına sahip, avlanma olanağı tanıyan peyzajları tercih etmektedir. Aynı zamanda bir av olma niteliğinden dolayı da avcılardan kaçıp

saklanabileceği peyzajlar onun için tercih konusu olmaktadır. Appleton'ın açıklık ve sığınma kuramında tercih için önemli olduğu vurgulanan iki bileşen tanımlanmaktadır. Açıklık; geniş veya mesafeli görüş sağlama olanağıdır. Sığınma ise; güvenlik ve sığınma olanağı sağlamasıdır. Bir başka deyişle, açıklık kavramı net bir görüş elde etme olanağını, sığınma kavramı ise başkalarının görüşünden saklanma olanağını ifade etmektedir (De Val ve diğ., 2006). Bu bakış açısına göre, bilgi sağlama olanağı peyzajda barınmaktadır. Böylece insanın bulunduğu peyzajı iyi algılayıp kavraması sonucu hem belli bir görüş açısına sahip olarak temel ihtiyaçlarını karşılayabileceği hem de tehlikelerden korunabileceği düşüncesi oluşmaktadır. Bu şekilde açıklığa sahip bir peyzaj, insan tarafından hayatta kalma şansını arttırabileceği şeklinde algılanarak tercih için neden oluşturmaktadır (Appleton, 1975).

Peyzaj tercihi ile ilgili birçok araştırmanın çıkış noktasını oluşturan bir diğer kuram ise Kaplan'ın Bilgi İşleme kuramıdır. Kaplan, tercih üzerindeki evrimsel bakış açısının merkezi ana varsayımı olarak tercihin adaptif bir rol oynadığı üzerinde durmaktadır. Tercih bireyin hayatta kalabilmesini desteklemektedir. Kaplan ve Kaplan (1982)'de, Bilişim ve Çevre isimli çalışmalarında, peyzaj tercihi ile ilgili bir model önerilmektedir. Kaplan'ın peyzaj tercihiyle ilgili önerdiği modelde, peyzaj organizasyonu anlamayı ve keşfetmeyi motive eden bir bilgi kaynağı olarak görülerek tercihin belirlenmesinde önemli olan faktörleri vurgulamaktadır (Şekil 2.1). Bu faktörler; uyum (mantıklı konumlandırma, düzen), okunabilirlik (görüntünün geçirgenliği, ulaşılabilirlik ve yön bulma kolaylığı), karmaşıklık (öğelerin çeşitliliği ve görsel zenginlik) ve gizemdir (görüntünün bazı bölümlerinin gizli tutulması ve keşfetmeyi teşvik eden daha fazla bilginin vaad edilmesi). Bu modelde, peyzajın hem yeterli bilgiyi sağlayacak açıklığa sahip ve anlaşılır olması gerektiği hem de görüşe engel bazı objelerin bulunması ile görüntünün daha fazla bilgiyi vaad ederek gözlemciden saklanan elemanların olduğunun algılanmasının gerektiği söylenmektedir. Uyumlu ve okunabilir peyzajların kavrayışı desteklediğine dikkat çekilirken; bakan kişide arkasında ne olduğu merakını uyandıran gizem kavramının bireyin peyzaja çekilmesindeki rolü de dile getirilmektedir. Söz edilen uyum kavramı, çevrenin anlaşılabilirliğini ve okunabilirliğini arttırmaktadır. Bu nitelikteki bir peyzaj, düzen hissi oluşturarak gözlemcinin dikkatini yönlendirip çevresini kavrayabilmesine katkıda bulunmaktadır (De Val ve diğ., 2006).

	ANLAMA	KEŞFETME
2-D	Uyum	Karmaşıklık
3-D	Okunabilirlik	Gizem

Şekil 2.1: Kaplan'ın Tercih Matrisi (Kaplan, 1998).

Orian'ın yetişme ortamı ile ilgili teorisindeki ana düşünce ise yine tercih ile ilgili pek çok araştırmaya konu olmuştur. Orians (1980) ve Orians ve Heerwagen (1992)'de önerilen habitat hipotezine göre, evrimsel temelleri nedeniyle bütün insanların savan benzeri çevrelerde bulunmaktan hoşlandıkları ileri sürülmektedir. Buna göre, insanların savan tipi peyzajlara karşı evrimleşmiş eğilimleri bulunmaktadır. Peyzaj tercihinde etkili olan psikolojik mekanizmaların evrimleşmiş olabileceği, çünkü belli özelliklere sahip peyzajların insanın hayatta kalabilmesi ve çoğalabilmesi için diğerlerinden daha uygun oldukları söylenmektedir. Birçok insanın belli tipteki doğal çevreleri daha güzel ve dolayısıyla da diğerlerinden daha çekici bulmasının en önemli nedeninin bu olduğu iddia edilmektedir. Yapılan araştırmalarda, savanların tercih edilmesinin kültürler ve coğrafi bölgeler arasında oldukça tutarlı olduğu bulunmuştur (Hartman ve Apaolaza, 2009).

Balling ve Falk (1982)'de, doğal çevreler için görsel tercihin oluşması üzerine yapılan bir araştırmada; tropik yağmur ormanı, ılıman bölge yaprak döken ağaç ormanı, iğne yapraklı ağaç ormanı, savan ve çöl görüntülerinden oluşan beş doğal peyzajı içeren slaytlar incelenmiştir. Denekler; çocukları, üniversite öğrencilerini, yetişkinleri, yaşlıları ve profesyonel bir ormancı grubunu kapsamaktaydı. Her biyomdan 4 örnek, 20 slaytlık bir seri halinde her denek grubuna iki kere gösterilmiştir. Slaytlar üzerinden ilk geçişte, denekler gösterilen alana benzer bir alanda ne kadar yaşamak isteyebileceklerini; ikinci geçişte ise, benzer bir alanı ne kadar ziyaret etmek isteyebileceklerini değerlendirmişlerdir. Değerlendirmeler, 6 puanlık likert skalası ile yapılmıştır. İlköğretim düzeyindeki çocuklar, diğer tüm biyomlara göre savan üzerinde belirgin bir tercih göstermişlerdir. Gençler ve yetişkinler ise daha tanıdık doğal çevreleri savanla eşit oranda tercih etmişlerdir. Sonuçların, insanların Doğu Afrika savanları üzerindeki uzun evrim tarihinden

kaynaklanan, genetik nedenlerle savan benzeri çevreleri tercih ettikleri hipotezini sınırlı ölçüde desteklemekte olduğu yorumlanabilir.

Estetik tepkinin ani olarak ortaya çıktığını belirten Ulrich (1981)'e göre, doğrudan, bilinçsizce tetiklenen ve başlatılan duygusal tepkiler, diğer bir deyişle kontrol edilmemiş bilişsel tepkiler, doğaya başlangıç seviyesinde tepki verilmesinde merkezi bir rol oynamaktadır. Ayrıca bu tepkilerin dikkat üzerinde, sonradan ortaya çıkan bilinçli süreçte, fizyolojik tepki vermede ve davranış üzerinde de önemli etkilerinin bulunduğu belirtilmektedir (Lothian, 1999). Ulrich (1993)'e göre, birçok araştırmacı, kültürlerarası ya da daha küçük gruplar arası doğal görüntülerin değerlendirilmesinde, benzerliklerin farklılıklara göre daha ağır bastığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçların, insanın peyzaj tercihi ile ilgili evrimsel teorileri desteklediği şeklinde yorumlanabilir (Kaltenborn ve Bjerke, 2002).

Peyzaj tercihi ile ilgili ikinci kategoride yer alan çalışmalar ise; peyzaj algı ve deneyiminin ağırlıklı olarak gözlemcinin kültürel geçmişi ve kişisel özelliklerine bağlı olduğunu savunmaktadırlar. Bunlar daha çok tercih konusuna ani tepkilerin ötesinde bir düzeyde ve daha çok algılanan fonksiyonlar üzerinde odaklanma eğilimindedirler. Kültürel tercihle ilgili çalışmaların başında gelen Tuan (1974)'te topofilya hipotezi ileri sürülmektedir. Bu çalışmada, peyzaj tercihinin oluşmasında yaş, cinsiyet, meslek, hobiler, akademik geçmiş ve tanıdık olması gibi kişisel özellikler üzerinde odaklanılarak önemli olduğu vurgulanmıştır. (Tveit ve diğ., 2006). Topofilya, Tuan (1999)'da insan ve yer arasındaki duygusal bağ olarak tanımlanmaktadır ve güçlü, kişisel bir deneyim olarak kabul edilmektedir (Ogunseitan, 2005).

Peyzaj tercihinin farklılaşmasına neden olan diğer faktörlerin varlığı bir süredir kabul edilmektedir. Bu faktörler peyzajla ilgili olan değil, bireyle ilgili olan faktörlerdir. Lyons (1983), peyzaj tercihinin bireyin yaş, cinsiyet, yaşadığı yer ve aşinalığından etkilendiğini bulmuştur. Ayrıca eğer yaş, yaşanılan yer ve aşinalık gibi değişkenler peyzaj tercihinin etkiliyorlar ise, tercihin bireyin yaşam süresi boyunca değişen dinamik bir niteliğe sahip olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle, peyzaj tercihinin yalnızca insanın evrimsel süreci içinde edindiği, doğuştan gelen özelliklerine dayanmadığı kanaatine varmıştır (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

Lyons, demografik verilerle peyzaj tercihi arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, 283 denekten 5 vejetasyon biyomunu değerlendirmelerini istemiştir. Değerlendirme sonucunda denekler için en fazla tanıdık olan biyomun en yüksek tercih aldığı görülmüştür. Tüm katılımcılar, yaşadıkları iklim bölgesine özgü bitki örtüsünü; örneğin iğne yapraklı orman yada yaprak döken ağaçlardan oluşan orman biyomu ise bunu diğerlerinin tümüne tercih etmişlerdir. Çölde yaşayan katılımcılar ise çöl biyomunu tercih etmemişlerdir ancak herhangi bir gruba göre çöl biyomu için daha yüksek tercih göstermişlerdir. Bu değerlendirme sırasında, söz konusu biyomlar için küçük çocuklar en yüksek tercihi ifade ederken daha yaşlı insanların en düşük tercihi ifade ettikleri görülmüştür. Gençlerde ise tercih, erkekler ve kadınlar ile kentsel ve kırsal alanlarda yaşayanlar arasında çeşitlilik olduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte peyzaj tercihinin evrimsel faktörler tarafından belirlendiğini destekleyen bir kanıt bulunamamıştır. Bu bulgular peyzaj tercihinin, sosyal olarak farklılaştıran faktörlere karşı hassas olan kümülatif bir süreç olduğunu göstermektedir. Bunun için peyzaj tercihi çalışmalarında, tercihteki değişikliklerin kaynaklarının tespit edilebilmesi için, kişinin sosyal ve demografik özelliklerinin yanısıra peyzajın fiziksel yönlerinin de belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır (Lyons, 1983).

Peyzaj algısı ve değerlendirmesi konularında uzun yıllar çalışmış olan Zube, yaş grupları ve görsel kalite değerlendirmesi arasındaki ilişkileri karşılaştırmayı amaçlayan araştırmasında, yaşları altıdan yetmiş yaş üzerine kadar değişen 294 denek yer almıştır. Denekler, 56 renkli fotoğrafı görsel kalitelerine göre ayırmışlardır. Yaş ve peyzajın belli özellikleri arasındaki ilişki ile ilgili hipotezin test edilmesi amacıyla her fotoğraf için boyutlar belirlenerek kullanılmıştır. Bunlar; algılanan doğallık, alan kullanım uygunluğu ve topoğrafyadır. Araştırmanın bulguları, çocukların peyzajı yetişkinlerden farklı değerlendirdiklerini, daha yaşlı yetişkinlerin ise genç ve orta yaşlı yetişkinlerden değerlendirmelerinin farkının az olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak tanımlayıcı kavramlar ile görsel kalite yargıları arasındaki ilişki yaş gruplarına göre değişmektedir (Zube ve diğ., 1983).

Üçüncü bir kategori olarak incelenebilecek bazı araştırmalar ise bu iki kategoriye birlikte ele almaktadırlar. Bunlar arasında bulunan; insanın doğaya karşı tepkisiyle ilgili biyolojik ve kültürel açıklamalar arasındaki çelişkiyi çözmeye yönelik bir girişimde bulunan Bourassa (1988, 1990) ve Hartig (1993), entegre bir kuramsal

çerçeve doğrultusunda çalışmışlardır. Bu araştırmacılar, hem biyolojik faktörlerin hem de kültürel faktörlerin insan – doğa etkileşiminin önemli belirleyicileri olduğunu ileri sürmektedirler.

Bourassa (1990)'a göre, bu faktörler her insanda var olan algının farklı biçimlerine karşılık gelmektedirler. Hartig (1993) ise biyolojik ve kültürel faktörleri, bizim doğaldan insan yapısı yaşam koşullarına kademeli geçişimizi yansıtan genel adaptasyona özgü farklı mekanizmalar olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, iki araştırmacı da doğaya karşı estetik tepkilerin biyolojik ve kültürel faktörlerinin göreceli önemi üzerinde daha fazla deneysel araştırmanın yapılması gerektiği gerçeğini kabul etmektedirler (Van den Berg ve diğ., 1998).

2.2 Peyzaj Değerlendirmesi ile İlgili Araştırmalar

Literatürde yer alan araştırmaların diğer bir bölümünü ise konuyu değerlendirme çerçevesinden ele alan çalışmalar oluşturmaktadır. Bu araştırmalar da yine iki kategoride incelenebilirler. İlk kategorideki çalışmalar, objektif yaklaşımlı uzman değerlendirmelerini kapsamaktadır (Çizelge 2.1). Bunlar arasında, görsel nitelikleri analiz etmek için en çok kullanılan üç değerlendirme çerçevesi olarak; Landscape Character Assessment, Scenic Beauty Estimation metodu, Visual Resource Management sistemi sayılabilir. Landscape Character Assessment metodu, İngiltere’de geliştirilmiştir ve son 20 yıldır planlama sürecinin çeşitli aşamalarında yaygın olarak kullanılmıştır. Scenic Beauty Estimation metodu, Amerika Birleşik Devletleri Orman Müdürlüğü için 1970’lerde geliştirilmiş ve yaygın olarak orman planlamasında uygulanmıştır. Visual Resource Management sistemi ise Amerika Birleşik Devletleri’nde Bureau of Land Management tarafından geliştirilerek kamu arazilerinin görsel niteliklerinin iyileştirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Landscape Character Assessment ve Visual Resource Management metodlarında değerlendirilen görsel özelliklerin çoğu alan çalışmasında elde edilen verilerle yapılırken, Scenic Beauty Estimation metodu ise peyzaj fotoğraflarının değerlendirilmesini esas almaktadır (Tveit ve diğ., 2006).

Landscape Character Assessment, aralarında en detaylı değerlendirmeye olanak tanıyan metoddur. Değerlendirme yöntemi, hem masa çalışmasını hem de alan çalışmasını kapsamaktadır. Masa çalışması, alan çalışmasından önce yapılması gereken hazırlık çalışmaları ile ilgili verilerin toplanmasını içerir. Alan

değerlendirmesi aşamasına peyzaj karakterini oluşturan farklı elemanların bir kontrol listesi ve tanımlayıcı açıklamaların, önceden hazırlanan bir form üzerine alanda kaydedilmesi ile başlanmaktadır. Peyzaj karakterinin estetik ve algısal boyutunu kapsayan peyzajın daha deneyimsel yönlerine de aynı önemin verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Peyzaj karakterinin estetik açıdan tanımlanması için kullanılabilecek değerlendirme kriterleri olarak ölçek, kapalılık, çeşitlilik, doku, form, çizgi, renk, denge, birlik, hareket ve örüntü belirlenmiştir. Peyzaj algılamasının diğer yönleri daha sübjektif olabilir ve bunlara karşı tepkiler daha kişisel olabileceği gibi bireyin kendi deneyimiyle de biçimlenmektedir. Bu gibi faktörler arasında doğallık hissi, güvenlik hissi, ışığın kalitesi, güzellik yada görsel çekiciliği kapsayabilir. Ayrıca gürültülük yada sakinlik gibi bazı faktörler görme dışındaki duyularımız tarafından algılanmakta yada deneyimlenmektedir. Dolayısıyla algısal yönlerin değerlendirilmesi sırasında güvenlik, uyarıcılar, sakinlik yada hoşlanma gibi kavramların kullanılabileceği önerilmiştir. Bütün bu tanımlamaların alan çalışması sırasında kaydedilmesi gerektiği belirtilmektedir (Swanwick, 2002).

Çizelge 2.1: Objektif yaklaşımlı peyzaj değerlendirmesi çalışmaları, Lothian, (1999)'dan uyarlanmıştır.

Kaynaklar	Değerlendirmeler
Bureau of Land Management (1980) - Visual Resource Management Sistemi	
Iverson (1975) - Peyzaj Değerlendirmesi Nicelikselleştirme Modeli	
Leopold (1969) - Nehir Vadisi Peyzajlarının Değerlendirmesi	
Litton (1968) - İskoç Manzaralarının Değerlendirmesi	
Litton (1968, 1972, 1982) - Peyzaj Niteliklerinin Tanımlanması	
Martin (1993) - İngiliz Peyzaj Değerlendirmesi	
Nicholls ve Sclater (1993) - Peyzaj Değerlendirmesi Metodolojisi	
Ramos ve diğ., (1976) - Kuzey İspanya Sahillerinin Değerlendirmesi	
UK Countryside Commission (1987) - İngiliz Peyzaj Değerlendirmesi	
US Department of Agriculture - US Forest Service National Forest Landscape Management	

Konuya değerlendirme çerçevesinden yaklaşan çalışmaların önemli bir bölümünü ise ikinci bir kategori olarak incelenecek ve kullanıcıyı esas alan, sübjektif yaklaşımlı

alışmalar oluşturmaktadır. Son zamanlarda yapılan çalışmaların buyk bir çoğunluğunu da bunlar oluşturmaktadır.

Coeterier, (1996)'ya göre; Hollanda'da bir araştırma kuruluşunun uzun yıllar süren, değişik bölgelerde yaşayan halk arasında gerçekleştirdiği soruştırmalar sonucunda, Hollanda'da peyzaj algılaması ve değerlendirmesini belirleyen bir grup nitelik ortaya çıkmıştır. Bölgeler arasında büyük fiziksel farklılıklar bulunmasına rağmen belli başlı nitelikler üzerinde fikir birliği bulunduğu saptanmıştır. Bunlar; peyzajın bir bütün olarak doğası (birlik), fonksiyonu (kullanım), bakım, doğallık, açıklık, zaman içindeki gelişimi, toprak ve su, renk ve koku gibi duyuşsal nitelikler olarak sayılabilir. Bu nitelikler Hollanda peyzajının temel nitelikleri olarak kabul edilebilirler. Birlik ve kullanım her zaman ilk planda gelmiştir ve diğer niteliklerin önemini belirlemişlerdir. Bu niteliklerin planlama, tasarım ve değerlendirme sürecinde kullanılabilmeleri mümkündür.

Hanyu (2000)'de; konut alanlarındaki gündüz deneyimleri ile ilgili görsel nitelikler ve duyuşsal değerlendirmelerden oluşan iki değişken grubunun birbirleriyle ve grup içindeki çoklu ilişkileri incelenmiştir. Katılımcılar, yirmi adet konut alanı görüntüsünü on iki görsel nitelik ve altı duyuşsal değerlendirme değişkeni üzerinden puanlandırmışlardır. Kullanılan görsel nitelikler; karmaşıklık, okunabilirlik, uyum, gizem, açıklık, tipik oluşu, doğallık, aydınlık, homojen aydınlatma, rahatsız edici elemanlar, araçlar ve aşinalıktır. Duyuşsal değerlendirme değişkenleri ise; hoşa gitme, heyecanlandırma, dinlendirme, korku verme, ilgi çekici ve aktif olma olarak belirlenmiştir. Bu görsel nitelikler ve duyuşsal değerlendirme değişkenleri arasındaki çoklu ilişkiler tespit edilmiştir.

Van Herzele ve Wiedemann (2003)'te; Belçika'nın yoğun nüfusa sahip, kentleşme oranının yüksek olduğu bir bölgesinin dört ayrı kentinde gerçekleştirilen bir çalışmada, kentsel yeşil mekanların çekiciliğinin ve ulaşılabilirliğinin sağlanması yönelik bir izleme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla entegre bir gösterge tasarlanmıştır. Yeşil mekanın çekiciliğini değerlendirmek üzere seçilen parametreler, yeşil mekanların kullanımı ve toplumun yeşil mekan tercihi üzerine yapılmış, ulaşılabilen araştırmalardan elde edilmiştir. Literatür araştırması sonucunda; açıklık, doğa, kültür ve tarih, sessizlik ile aktivite olanakları parametre olarak belirlenmiştir. Ayrıca gösterge geliştirilirken beş ilke yol gösterici olmuştur; vatandaş temeli esası, fonksiyonel düzeyler, kullanım için ön koşullar, niteliklerin çeşitliliği ve çoklu

kullanım. Oluşturulan gösterge, konut alanlarından başlamak üzere GIS temeli üzerinde çalışan bir süreç ile, ulaşılabilirlik ve çekicilik üzerinde iki aşamalı olarak işlevsel hale getirilmiştir. GIS modeli daha sonra Belçika'nın Flanders bölgesindeki dört ayrı kent üzerinde uygulanarak izleme aracının planlamada alabileceği roller yorumlanmıştır.

Clay ve Smidt, (2004)'te; California'da yapılan bir araştırmada, resmi kurumlar tarafından otoyolların görsel kalitesinin değerlendirilmesi sırasında kullanılan tanımlayıcı değişkenlerin geçerliliği ve güvenilirliği incelenmiştir. Araştırmanın amacı, bu tanımlayıcı değişkenlerin uzman değerlendirmesinde kullanıldığı takdirde otoyol koşullarıyla ilgili toplum tercihinin bir göstergesi olup olamayacağının belirlenmesidir. Bunun için öncelikle pek çok eyaletin görsel otoyol programı gözden geçirilerek en yaygın olarak hangi tanımlayıcı değişkenlerin değerlendirme çalışmalarında kullanıldıkları tespit edilmiştir. Bu incelemenin sonucunda dört tanımlayıcı değişken seçilmiştir: doğallık, belirginlik, çeşitlilik ve uyum. California'nın Orta Sahil bölgesinde bir yol koridoru boyunca fotoğraf envanteri gerçekleştirilmiştir. Bu koridordan seçilmiş slaytlar, bir grup peyzaj mimarına gösterilerek görüntülerin dört tanımlayıcı değişkene göre değerlendirilmesi istenmiştir. Daha sonra aynı slaytlar bu konuda eğitim almamış gözlemcilere gösterilerek her görüntünün görsel güzelliğine bir değer verilmesi istenmiştir. İstatistiksel analizler yapılmış ve sonuç olarak belirginlik özelliğinin tercih ile en fazla ilişkisi olduğu bulunmuştur. Diğer üçünün tercih üzerinde az bir etkisi olduğu görülmüştür. Bunlar arasında da çeşitliliğin görsel güzellikle en fazla ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Tveit ve diğ. (2006)'da; görsel niteliklerin analizi için kuramsal temelli bir çerçeve oluşturmayı hedefleyen bir araştırmada, peyzaj estetiği, kırsal peyzajdaki görsel kavramlar ve peyzaj tercihi ile ilgili literatür incelenerek dokuz görsel kavram anahtar olarak belirlenmiştir. Bunlar; bakımlılık, uyum, negatif unsurlar, tarihsellik, açıklık, kimlik, çeşitlilik, doğallık ve değişimdir. Her kavram görsel kalite için önemli olan peyzajın farklı bir yönü üzerine odaklanmaktadır. Daha sonra bu kavramların nicelikselleştirilmesi amacıyla göstergeler belirlenmiştir.

De Val ve diğ. (2006)'da; Akdeniz ikliminde yer alan peyzajlar üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada, peyzajın mekansal düzeni ve görsel estetik kalitesinin değerlendirmesi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu

amaçla, çevre ve orman bilimlerinde üniversite öğrencisi olan ve rastgele seçilen katılımcılara, 8 fotoğraf gösterilerek 11 görsel nitelik açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Bu nitelikler; görsel güzellik, uyum, okunabilirlik, karmaşıklık, gizem, açıklık, çeşitlilik, risk, renkler, örüntü ve arazi şeklidir. Her fotoğraf için ön plan, orta plan ve arka plan olmak üzere görüş çerçevesinde farklı alanları kapsayan üç pencere ölçüsü belirlenmiştir. Her pencerenin peyzaj mekansal yapısı, mekansal ölçüler kullanılarak analiz edilmiştir. Görsel estetik kalitesi ve birçok peyzaj örüntü indisi arasında pozitif korelasyon olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonuçları ise peyzajın heterojen olmasının görsel estetik kalitesinin belirlenmesinde önemli bir faktör olabileceğini göstermektedir.

Son zamanlarda birçok araştırmacı tarafından peyzaj değerlendirmesi çalışmalarında bu iki yaklaşımın birlikte kullanılması gerektiği tartışılmaktadır. Ancak birleşik bir yaklaşımla çalışmaların etkinliğinin ve geçerliliğinin arttırılabileceği vurgulanmaktadır (Daniel, 2001).

Literatür araştırması sırasında öncelikle peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi konularında yapılan araştırmalar incelenmiştir. Bu araştırmalarda, bazı kavramların sıklıkla kullanıldıkları gözlemlenmiştir. Bu kavramlara ait tanımlamalar, Çizelge 2.2’de toplu halde verilmektedir.

Çizelge 2.2 Peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi çalışmalarında en sık kullanılan kavramlara ait tanımlar.

Doğallık: Peyzajın doğal yada doğal görünür durumunu gösteren, görülebilir peyzaj karakterlerinin genel durumu (Clay ve Smidt, 2004).

Açıklık : Mekanın kişi tarafından yeşil alanın sınırlı boyutlarının farkında olmadan serbestçe hareket edebileceği şekilde algılanmasıdır. Görüş çizgisi ve görülebilir alan ile ilgilidir (Appleton, 1975).

Çeşitlilik: Peyzaj elemanlarının ve peyzaj karakteristiklerinin çeşitliliği ve zenginliği olarak tanımlanabilir (Clay ve Smidt, 2004).

Uyum: Görüntüdeki tüm peyzaj elemanlarının birbirini tamamlaması, bütünlüğün bir yansıması olarak ifade edilebilir (Tveit ve diğ., 2006).

Kimlik: Peyzajın akılda kalıcı ve diğerlerinden ayırt edici özellik taşımasıdır (Clay ve Smidt, 2004).

Okunabilirlik: Karışık veya anlaşılması zor olmayan peyzaj görünümüdür (Hanyu, 2000).

Gizem: Bakan kişide arkasında ne olduğu merakı uyandırarak peyzaja çekebilme derecesini ifade eder (Kaplan ve Kaplan, 1982).

Yapılan literatür araştırması, peyzaj mekanını belirleyen kavramlar ve unsurlar arasında doğallık kavramının etkinliğine işaret etmektedirler. Pek çok araştırma

gerek evrimsel gerek kültürel nedenlerle, doğallık kavramının peyzaj tercihi üzerindeki rolünün önemini vurgulamaktadırlar. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde bu nedenle, doğallık kavramı ele alınarak incelenmiştir.

2.3 Doğallık Kavramıyla İlgili Araştırmalar

Doğallık, hem çevresel psikoloji alanındaki araştırmacılar hem de ekolojik estetik konusunda çalışan araştırmacılar tarafından anahtar bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Çevresel psikoloji kapsamında doğallık, tercihle ilgili evrimsel kuramlarla ilişkili olarak ele alınmaktadır. Ekolojik estetik ise peyzaj tercihini etik bir perspektiften yorumlayarak ekolojik olarak sağlıklı ve güçlü olarak bilinen peyzajların tercih edildiklerini ileri sürmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalar bir görüntünün doğallığı ile insan sağlığı ve stresten kurtulması arasında ilişkilerin olduğunu ortaya koymaktadır (Tveit ve diğ., 2006).

Kaplan, (1998)'de; insan ve doğa arasındaki ilişkiler üzerinde 25 yıldan daha uzun bir süredir araştırmalar yaptıklarını vurgulayan Rachel ve Stephen Kaplan, insanların doğal çevreleri diğer çevrelere tercih ettiklerini bulmuşlardır. Çalışmaları doğal çevrelerin faydalarının sadece iyi vakit geçirmenin çok ötesinde olduğunu göstermiştir. Doğal çevreler insanların fonksiyonlarını daha etkili yerine getirmesini ve refahını sağlamaktadır.

Doğayı neyin oluşturduğu ile ilgili birbiriyle çelişen pek çok bakış açısı ve dolayısıyla insan ve doğa arasında arzu edilen ilişkinin ne olması gerektiği ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Kaplan'lara göre doğal çevreyi insan yerleşiminden olan uzaklığı belirlemez yada insan tarafından değiştirilmemiş doğal bir alan olması da gerekmez. Doğa kavramı yeterli miktarda bitki örtüsüne sahip olan çok çeşitli dış mekanları içermektedir. Odak noktası bitkilerden çok bulundukları çevredir, faunadan çok floradır. Sözü edilen çevre uzaktaki, etkileyici, yemyeşil, muhteşem ve vahşi bir doğa değil. Daha çok günlük hayattaki ve çoğu zaman dikkat çekici olmayan, ideal olarak da yakındaki doğal çevredir. Bu tanımlama parklardan, açık mekanlara, yol ağaçlarından, boş arsalar, arka bahçelere, kırlara, ormanlara kadar çok küçük alanlardan çok büyük alanlara kadar pencereden görünenden, daha da uzakta olanlara, dikkatli olarak bakıldan ihmal edilenlere kadar sıralanır. Bu geniş bakış açısının nedeni kişisel yada ideolojik bir görüş değildir. Onun yerine çok fazla sayıda araştırmadan öğrenilenlere dayanmaktadır. İnsanların doğa kavramının çok

geniş ve kapsamlı olduğu tekrar tekrar bulunmuştur. Ayrıca insan sağlığına faydalı doğal çevrelerin büyük bir çeşitliliğe sahip oldukları da belirlenmiştir (Kaplan, 1998).

Van Herzele ve Wiedemann (2003)'e göre; doğal çevreler, canlı olan her şeyle bağlantı içinde olma deneyiminin ortaya çıkmasına neden olur. Bu gibi deneyimler çevremizle olan ilişkilerimizi netleştirir. Kentsel yeşil mekanlara karşı insanların tutumlarını inceleyen araştırmalar, insanların doğa ile temas kurma arzularını ifade ettiklerini göstermektedir. Diğer canlıları ve doğanın kendisinin nasıl organize olduğunu merak etmektedirler. Bu nedenlerle zengin bitki ve hayvan tür çeşitliliğine sahip yeşil alanlara gereksinim duyulmaktadır. Bu özelliğe en çok şehir hayatının karmaşasından uzaklaşmanın öncelikli bir ihtiyaç olduğu büyük kent parklarında değer verildiği görülmektedir. Ancak günlük hayatta insanın yakın çevresindeki daha küçük alanlar da, doğal hayatın farkında olma duygusunu hissettirmesi açısından önemli olmaktadır.

Doğanın sağlık üzerindeki etkisi hiçbir zaman fazla vurgulanmış olmaz. Doğal çevre küçük, büyük yada arada bir büyüklükte olabilir. Çevreyle olan ilişkinin derecesi ve çeşidi de büyük ölçüde değişebilir; doğada yada kent ormanında bir yürüyüş, bitkilerle uğraşmak, kuşları ve diğer canlıları seyretmek yada sadece bir pencerenin arkasından doğayı seyretmek şeklinde olabilir. Doğal çevrede bulunan kişinin kendini korumaya ihtiyaç duymayacak şekilde güvende hissederek tüm dikkatini çevreye verdiği zaman sağlık kazandırıcı faydalarının ortaya çıkması daha olasıdır. İyileştirme etkisi çok çeşitli düzeylerde olabilir ve çok farklı sürelerde gerçekleşebilir. Birçok aktivite ve çevre, zihinsel yorgunluğun giderilmesine olanak tanıyabilir. Ancak doğal çevrelerin ve doğal çevreler gerektiren aktivitelerin ne kadar çabuk iyileştirici etki gösterdikleri dikkat çekicidir. Deneyimler ölçek olarak değişebilir fakat ortak özellikleri bulunur (Kaplan, 1998). Çok çeşitli şekillerde doğa ile ilişki içinde bulunmanın insanlar üzerinde fiziksel, psikolojik ve sosyal olarak faydalı etkilerinin olduğunu gösteren çok sayıda kanıt bulunmaktadır (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

Ulrich, (1986)'da; insanların bitki örtüsü ve peyzajlara olan tepkilerinin incelendiği araştırmasında Ulrich, görsel peyzaja karşı estetik, duygusal ve fizyolojik tepkiler üzerinde hazırlanan gittikçe hızla artan sayıdaki araştırma kayıtlarını özetleyerek, ağaçlar ve diğer bitki örtüsünü içeren görüntülerin estetik açıdan tercih edildiğini

vurgulamıştır. Çalışma, estetik tercih gibi duysal tepkilerin peyzaj gözlemcisinin düşüncelerini, bilinçli deneyimlerini ve davranışlarını esas aldığı öneren kavramsal bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Kentsel görüntüler ile özelliği olmayan doğal görüntülere karşı olan estetik tercihler karşılaştırıldığında, Amerikalı ve Avrupalı yetişkin gruplarının güçlü bir şekilde doğayı tercih etme eğilimi içinde oldukları kanıtlanmıştır. Bununla birlikte, eğer kentsel görüntülerde ağaçlar ya da diğer bitki örtüsü mevcutsa beğeni artmaktadır. Ayrıca doğa görüntüleri ile ağaçlar gibi doğal elemanların bulunmadığı pek çok kentsel görüntü karşılaştırıldığında ise doğal görüntülerin insanın duysal ve fizyolojik durumu üzerinde daha olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bitki örtüsüyle görsel olarak karşılaşma, stres ve kaygı yaşayan bireyler için en büyük faydayı sağlayabilmektedir. Son zamanlarda yapılan araştırmalar, ağaçlar ve diğer bitki örtüsüne karşı insanların tepkisinin doğrudan sağlıkla ilişkili olduğunu ve dolayısıyla da görsel kalitenin ekonomik faydaları ile bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Diğer bir araştırmasında Ulrich, deneklere altmış renkli slayt göstermiştir. Slaytların bir grubu su unsuru içeren doğa, diğer grubu bitki örtüsünün ağırlıklı bulunduğu doğa, üçüncü grup ise su unsuru ya da bitki örtüsünün olmadığı kentsel çevrelerdir. Slayt sunumunun, beyin dalgası, kalp atış hızı ve duysal durum üzerindeki etkileri ölçülmüştür. Sonuçlar, çevrenin fonksiyonu olarak çok sayıda belirgin farklılığı ortaya çıkarmaktadır. Buna göre, iki kategorideki doğa görüntüsünün insanın psikofizyolojik durumu üzerinde kentsel görüntülere göre daha pozitif etkileri olduğu görülmüştür. Deneklere bitki örtüsünün bulunduğu slaytlar gösterildiğinde kentsel slaytların aksine beyin dalgalarının belirgin olarak daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Aynı şekilde su unsurunun bulunduğu slaytların da kentsel içerikli olanlara göre deneklerin beyin dalgaları ortalamasında daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca doğa için süreklilik gösteren bir kalıp bulunduğu ve özellikle suyun duysal durumlar üzerinde daha pozitif etkilerinin olduğu tespit edilmiştir. Dikkat çekici bir bulgu ise, su ve daha az miktarda bitki örtüsü içeren görüntülerin kentsel görüntülere oranla daha etkin bir şekilde dikkat ve ilgi çekici olmasıdır (Ulrich, 1981).

Hartig (1993)'te; Kaplan ve Kaplan (1989) ve Ulrich (1983)'te insanı ruhsal olarak yenileyici çevrelerle ilgili geliştirilen kuramsal çerçeve test edilmiştir. Bu iki çerçeve benzer evrimsel varsayımlara dayanmaktadır ve doğal çevrelerin nispeten yüksek stresten uzaklaştırma potansiyeline sahip olduklarını öngörmektedirler. Üniversite

öğrencilerinden oluşan katılımcılar, alanda 50 dakikalık bir yürüyüş yaptıkları sırada kan basınçları ve kalp atış hızları incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, doğal çevrelerin büyük ölçüde ruhsal yenileme sağladıklarını göstermektedir.

Kellert ve Wilson (1993)'te anlatılan biyofilya hipotezinde de insanın doğayla temas kurmak için biyolojik ihtiyacı açısından doğallık kavramının önemini ifade edilmektedir. İnsanın özünde bulunan yaşam ve yaşam süreçlerine odaklanma eğilimi olarak tanımlanmıştır. Biyofilya hipotezinin, fonksiyonel önemi sonucunda evrimsel geçmişi nedeniyle geliştiğine inanılmaktadır (Ode ve diğ., 2008).

20. yüzyılın ilk yarısında ünlü Amerikalı ekolog ve doğa korumacısı Aldo Leopold insanların peyzajı dönüştürme şekillerini değiştirmek için ekolojik estetik kavramını geliştirmeye çalışmıştır. Leopold (1981)'de, bir şeyin canlı topluluğunun bütünlüğünü, dengesini ve güzelliğini koruma eğilimi içinde olduğu zaman doğru olacağını, aksi takdirde yanlış olacağı iddia edilmektedir. Leopold'un ekolojik estetik kuramı, estetik deneyimle ilgili düşüncelerimizi daha geniş bir perspektife taşıyarak görsel ve ani hoşnutluk oluşturan bir süreçten kişinin tüm duyularını ve zihin gücünü kullanan bir sürece genişletmektedir. Leopold, doğadaki kaliteyi algılama yeteneğimizin sanatta olduğu gibi güzellik ile başladığını ve birbirini izleyen aşamalar ile güzellikten değerlere doğru yayıldığını söylemektedir. Estetik güzelliğin en küçük formuyla başlar en büyük formu ile sonuçlanır ve ekolojik olarak sağlıklı peyzajların etkinliği, kitleselliği ve uygun yoğunluğuyla ifade edilir (Bell, 1999).

Doğayı, yenileyici ve estetik değeriyle, temel bir değişken olarak tanımlayan Kaplan (1982)'de ise doğallık konusunda geniş kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma, doğal ortamların tercihleri ile, mekandaki doğal elemanların insan yapımı elemanlara karşı üstünlüğünü gösteren tercihleri ispatlamıştır. Tasarımda, düzen ve birliğe sahip olan ve bakımı yapılmış, manzara açısından bir açıklık sağlayan manzaralar, en çok tercih edilenlerdir. Su ögesinin de manzaranın kalitesini arttırıcı yönde etki yaptığı ortaya konulmuştur (Altman ve Zube, 1989).

İnsanların ne tercih ettiğini bilmek önemlidir. İnsanlar tercih ettikleri bir yerdeki deneyimden hem daha fazla şey kazanırlar hem de en başta oraya gitmeleri daha olasıdır. Ancak tercihle ilgili göz önüne alınması gereken bir diğer nokta da çok önemlidir. Tercih edilmeyen bir çevrede bulunmanın olumsuz sonuçları olabilir. İnsanlar sıkılabilir, sinirli yada tahrip edici olabilir, hatta korku duyabilirler. İnsanlar

farkında bile olmadan yerler hakkında korku yada konfor duygusu oluşturan çabucak kararlar verirler (Kaplan, 1998). Bu nedenlerle dış mekan yaşantısı, insanın fiziksel ve psikolojik özellikleri ve ihtiyaçları göz önüne alınarak, fiziksel ve davranışsal bileşenlerden oluşan çevreden beklentilerine göre tasarlanmalıdır (Velioğlu, 1990).

Schroeder (1982)'de; kent parkları ve ormanlarında tercih edilen özellikler araştırılmıştır. Schroeder çalışmasında, bitki örtüsünün ve özellikle de ağaçların ve diğer doğal unsurların bir yerin niteliğini arttıran önemli elemanlar olduğunu söylemektedir. İnsanların kent parkları ve ormanları için arzu ettikleri özellikler olarak “doğa” ve “huzurlu, sakin olma” özelliklerini ifade etme eğiliminde olduklarını ve ayrıca geçici bir süre için yapay kentsel çevreden uzaklaşarak daha doğal çevrelerle etkileşim halinde olma olanağı olarak gördüklerini belirtmektedir (Forsyth ve Musacchio, 2005).

Lamb ve Purcell (1990), peyzajda doğallık algılaması ve bitki örtüsünün yapısıyla ilişkisini incelemiştir. Bu amaçla bir dizi yapısal bitki örtüsü formunu ve farklı düzeylerde ve çeşitlerde yapısal değişiklikleri temsil eden 71 peyzaj görüntüsünün algılanan doğallığı; değişen yaş ve eğitim geçmişine sahip 81 denek tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonuçları, insan müdahalesinin olmayışının doğallık yargısı için tek kaynak olmadığını göstermektedir. Deneklerin doğallık değerlendirmeleri ekolojik doğallıkla ilişkilidir ancak eşdeğer değildir. Yüksek ve yoğun bitki örtüsü alçak ve açık bitki örtüsünden daha doğal olarak değerlendirilmiştir. Denekler bitki örtüsündeki tüm yapısal değişiklikleri fark edebilmektedirler. Yalnızca açık bitki örtüsünde değişikliklere yoğun bitki örtüsündekine göre daha hassas oldukları görülmüştür. Ayrıca bitki örtüsünün yüksekliği arttıkça ayırt edicilik azalmıştır. Bodur bitki örtüsü diğerlerinden daha az doğal olarak görülmüş ve denekler bunların içindeki tüm yapısal değişiklikleri eşit derecede doğal olmayan olarak değerlendirmişlerdir.

Purcell ve Lamb (1998)'de ise tercihin ve doğallıkla ilişkisi ekolojik bir yaklaşımla incelenmiştir. Tümüyle bitki örtüsünden oluşan bir grup görüntü için tercih değerlendirmeleri elde edilmiştir. Görüntüler sistematik olarak üç ekolojik değişken esas alınarak seçilmiştir; bitki örtüsü formasyonunun tipi, yapısal bütünlük, yaprak yoğunluğu ve dördüncü değişken olarak da görüş derecesi alınmıştır. Araştırma bulguları tercihin, bu değişkenler arasında belirgin olarak farklılıklar gösterdiğine işaret etmektedir. Bitki örtüsü tercih için önemlidir ancak bitki örtüsü genel bir

kategori olarak tanımlandığında kendi içinde tercih yargılarında belirgin farklılıklar bulunur. Bitki örtüsünün tipi, belirgin olarak yapısal bütünlük, yaprak yoğunluğu ve görüş derecesi ile etkileşim halindedir. Yaprak yoğunluğu ve görüş derecesinin ise bağımsız olarak diğer iki değişkenle etkileşimleri bulunur. Kaplan'ın çevresel tercih modelinin, bitki örtüsü formasyonu ve diğer değişkenler arasındaki bu etkileşime açıklama getirdiği yorumu eklenmiştir.

Marcus ve Francis, (1998)'e göre; park kullanımı konusunda San Francisco ve Londra'da yapılan başlıca iki görüşme çalışmasına göre, park kullanımı için en sıklıkla bahsedilen neden “doğa ile ilişki kurmadır”. Londra'da erkeklere göre kadınlar, gençlere göre yaşlılar, düşük gelirliilere göre yüksek gelirliiler daha sık bu nedeni göstermişlerdir.

Morgan (1999)'da; İngiltere Galler'de yetmiş sahil üzerinde yapılan bir araştırmada, sahil görüntüsünün kalitesi video görüntüleri kullanılarak incelenmiştir. Görsel güzellik, sahil yöneticileri ve akademisyenler, çevre bilimlerinde öğrenim gören öğrencileri ve çevre eğitimi almamış teknik personelden oluşan üç grup tarafından değerlendirilmiştir. Gelişmenin olmadığı sahillerin, yapısal elemanların dikkat çekerek ön planda olduğu sahillere göre çok daha güçlü olarak tercih edildikleri gözlenmiştir. Araştırmanın sonuçları ise sahil peyzaj kalitesini akademisyenlerin ve sahil yöneticilerinin, çevre eğitimi almamış kişilerden çok daha farklı kriterlere göre değerlendirebileceğini ortaya koymaktadır.

Van Mansvelt ve Kuiper (1999)'un ise; doğallığın değerlendirilmesi ile ilgili diğer bir önemli araştırma olduğu görülmektedir. Bu araştırmaya göre bir peyzaj mekanının doğallığının değerlendirilebilmesi için peyzajın doğal geliştiğini gösteren parametreler ele alınmalıdır. Doğal elemanlar, çizgiler, örüntüler ve materyaller bunlar arasında sayılabilir. Bunların yanısıra, yaşlı ağaçların alanda bulunmasının da doğallığın bir parametresi olarak kullanılabileceği söylenmektedir (Tveit ve diğ., 2006).

Clay ve Smidt, (2004)'te; A.B.D.'deki otoyolların değerlendirilmesi için en yaygın olarak kullanılan tanımlayıcı değişkenlerin tespit edildiği ve bunların geçerliliğinin denendiği çalışmalarında dört kavram ele alınmıştır. Bunlardan birisi olan doğallık bu çalışmada, peyzaj görünümünün doğallığını yada algılanan doğallığı olarak ifade edilmektedir. Diğer bir deyişle doğallık, görüntü içindeki görünür peyzaj

niteliklerinin doğal yada doğal görünür genel durumunu göstermektedir. Ayrıca bu çalışmaya göre görsel doğallık konusu, bilimsel yada ekolojik bir perspektiften daha genel bir bakış açısıyla değerlendirilmelidir. Doğal peyzaj ve doğal görünen peyzaj kavramlarının her ikisi de doğallığı değerlendirirken dikkate alınmalıdır.

Ariaza ve diğ. (2004)'te; kırsal peyzajların görsel kalitesinin değerlendirilmesi konusunda, güney İspanya'nın iki kırsal alanı üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Tarımsal peyzajın görsel kalitesinin değerlendirilmesi amacıyla doğrudan ve dolaylı peyzaj değerlendirme tekniklerinden oluşan bir yöntem kullanılmıştır. İlk teknik, toplum tercihi ile ilgili bir ölçümü temel alarak tarımsal peyzajların değerlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır. İkinci teknik ise görüntüde bulunan elemanların ve niteliklerin görsel güzellik bütününe katkılarını regresyon analizi ile belirlemektedir. Değerlendirmede kullanılan fotoğraflar pozitif ve negatif yapısal elemanları, tarım alanlarını ve bir doğa parkını içermektedir. Her biri 16 fotoğraftan oluşan 10 oturum düzenlenmiştir. 226 katılımcıdan her oturum için en iyi ve en kötü dört resmi sıralamaları istenmiştir. Her katılımcı ortalama 7.3 oturuma katılmıştır. Sonuçlar algılanan görsel kalitenin, azalan önem sırasına göre peyzajın doğal kalma derecesine, iyi korunmuş yapısal elemanların bulunmasına, bitki örtüsünün kapladığı alanın yüzdesine, suyun miktarına, dağların varlığına ve renk kontrastına bağlı olarak arttığını göstermektedir.

Acar ve Sakıcı (2008)'de; doğal alanları aşırı insan kullanımı ve kentleşme tehdidi altında bulunan Trabzon kentinde, kentsel kayalık habitatların çevresel algılaması ve tercihi ile ilgili bir araştırma düzenlenmiştir. Bu çalışmada, kentsel yeşil alanların içine dahil edilebilecek kentsel kayalık habitatlara ait özel doğal karakteristikler incelenmiştir. Gerçekleştirilen bir anket ve bir peyzaj değerlendirmesi çalışması ile seçilen 20 habitat incelenmiştir. 204 katılımcının kentsel doğa koruma için görsel tercihleri, peyzaj nitelikleri ve yönetimle ilgili önerileri saptanmıştır. Sonuç olarak, doğal elemanlar içeren ve daha az insan müdahalesi gözlenen görüntüler diğerlerine göre görsel tercih olarak daha yüksek puan almışlardır. Ayrıca katılımcıların demografik özellikleri ve uzmanlık durumlarına göre tercih ettikleri kayalık habitat tipleri ve yönetim seçimleri arasında ilişki bulunduğu da saptanmıştır.

Ode ve diğ., (2009)'da; peyzaj tercihi faktörü olarak, algılanan doğallık göstergelerinin incelendiği araştırmalarında, peyzaj tercihi ile belirlenen üç peyzaj doğallık göstergesi arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu göstergeler; süksesyon düzeyi,

ağaçlık arazi parçası sayısı ve kenarların şekil indisi olarak belirlenmiştir. Bilgisayar görselleştirmeleriyle oluşturulan mera ve geniş yapraklı ağaçlardan oluşan varsayımsal bir peyzaj kullanılmıştır. Peyzaj simülasyonlarında, doğallık göstergelerinin değerleri düşük, orta ve yüksek seviye olmak üzere değiştirilerek 27 farklı görsel oluşturulmuştur. Anket internet üzerinden yedi farklı dilde gönderilerek 703 katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunda, tercih ile süksesyon düzeyi ve ağaçlık arazi parçası sayısı arasında güçlü bir ilişki olduğu gözlenirken, tercih ile kenarların şekil indisi arasındaki ilişkinin zayıf olduğu görülmüştür. Tercihin oluşumunda en çok katkısı olan iki demografik faktör olarak ise cinsiyet ve peyzajla ilgili bir meslek sahibi olma saptanmıştır. Sonuçlar, seçilen göstergelerin tercih üzerinde demografik faktörlerden daha önemli etmenler olduğunu göstermektedir. Ekolojik faktörleri esas alan ve ancak genel değerlendirmelere olanak tanıyan bu çalışmanın, konuyu doğallık göstergeleri açısından ele alan nadir araştırmalardan biri olduğu görülmektedir.

2.4. Bölüm Sonucu

Bu bölümde, tez çalışmasının ilk aşamasını oluşturan literatür araştırması sonucu elde edilen bilgilere yer verilmiştir. İlk olarak peyzaj mekanını belirleyen kavramların ortaya çıkarılması amacıyla peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi konularında yapılan araştırmalar incelenmiştir.

Peyzaj tercihi ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında bu araştırmaların genel olarak iki kategoride incelenebilecekleri görülmektedir. İlk kategorideki araştırmalar, insanların peyzaj tercihinin evrimsel kuramlar çerçevesinde açıklamaya çalışmışlar ve insanların peyzaj tercihi ile ilgili algılamasının temelinde hayatta kalabilme düşüncesinin olduğunu ileri sürmektedirler. İkinci kategorideki araştırmalar ise kültürel tercihle ilgili kuramları esas almakta ve peyzaj algı ve deneyiminin ağırlıklı olarak gözlemcinin kültürel geçmişi ve kişisel özelliklerine bağlı olduğunu savunmaktadırlar. Üçüncü bir kategori olarak kabul edebileceğimiz çalışmalar ise bu iki kategorideki yaklaşımları birlikte ele alan entegre bir kuramsal çerçeveyi oluşturmaktadırlar. Bu araştırmalar ise, hem biyolojik faktörlerin hem de kültürel faktörlerin insanların peyzaj tercihi için önemli belirleyiciler olduğunu öne sürmektedirler ve araştırmalarında bu bakış açısını esas almaktadırlar.

Peyzaj değerlendirmesi ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde ise; konuyu değerlendirme çerçevesinden ele alan bu araştırmalar da yine genel olarak iki kategori altında incelenebilmektedirler. İlk kategorideki araştırmalar, peyzajı bir obje olarak ele alıp değerlendiren objektif yaklaşımlı uzman değerlendirmelerini kapsamaktadırlar. İkinci kategori olarak incelenen araştırmaları ise kullanıcıyı esas alan, sübjektif yaklaşımlı çalışmalar oluşturmaktadır. Çalışmaların büyük bir çoğunluğunu bu ikinci kategorideki çalışmalar oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra, son zamanlarda peyzaj değerlendirmesinde objektif ve sübjektif yaklaşımların birlikte kullanılması gerektiği birçok araştırmacı tarafından tartışılmaktadır. Bu şekildeki bir yaklaşımla çalışmaların etkinliğinin ve geçerliliğinin arttırılabileceği vurgulanmaktadır.

İkinci bölümde peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi alanlarında yapılan literatür araştırması sonucunda bazı kavramların araştırmalarda sıklıkla kullanılarak diğer kavramlar arasından öne çıktıkları görölmüştür. Bu kavramlar; doğallık, açıklık, çeşitlilik, uyum, kimlik, okunabilirlik ve gizem olarak belirlenmiştir. Doğallık kavramı, bu kavramlar arasında en etkin olarak gözlenmiştir. Doğallık kavramı, bunun üzerine ele alınarak doğallık kavramıyla ilgili başlıca araştırmalar incelenmiştir. Bu araştırmalarda ise, doğallık kavramının yine pek çok alandaki araştırmacı tarafından peyzaj tercihi için anahtar bir kavram olarak değerlendirildiği görölmektedir.

3. PEYZAJ MEKANINDAN KULLANICI BEKLENTİLERİNİN İRDELENMESİNE YÖNELİK ALAN ÇALIŞMASI

Çalışmanın ikinci aşamasında, kullanıcıların bir peyzaj mekanından beklentilerinin neler olduğunun belirlenmesi amacıyla bir alan çalışması düzenlenmiştir. Bu amaçla bir anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Konuyu kullanıcıdan irdelemeye yönelik olan bu alan çalışması sırasında anket tekniği tercih edilirken, bireyin peyzaj mekanından beklenti ve isteklerini öğrenmenin en güvenilir yolunun, gidip yerinde bireye direkt olarak sormak olduğu düşünülmüştür. Kullanıcıların tercihleri, görüşleri, inançları ve tutumları gibi konular anket tekniği kullanılarak araştırılabilmektedir (Denscombe, 2005). Ayrıca anket çalışmaları ile çok sayıda kişiye, daha kısa zamanda ulaşılarak oldukça doğru ve faydalı veriler elde edilebilmektedir (Arıkan, 2005).

Anket uygulamasında en önemli noktalardan biri anket sorularının hazırlanmasıdır. Anket formları açık uçlu ve kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır. Trent ve diğ., (1986)'da, açık uçlu soruların kapalı uçlu sorulara göre daha çeşitli cevaplara olanak tanıdığı, daha fazla sayıda ve daha tanımlayıcı cevaplar alınmasına, dolayısıyla da nitelik ve nicelik bakımından daha farklı verilerin ortaya çıkmasına neden oldukları kanıtlanmaktadır. Ayrıca Seyidoğlu (2003)'te ise çok değişik cevaplar alma olasılığının söz konusu olduğu veya derinlemesine cevaplar istendiği durumlarda açık uçlu soruların tercih edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu şekilde katılımcıya soruları serbestçe cevaplama ve cevapları kendi ifadesiyle dile getirme olanağı da sağlanmış olmaktadır. Kapalı uçlu sorular ise, cevap seçeneklerinin belirli olduğu durumlarda kullanılabilirler. Kapalı uçlu soruların uygulanmaları da analizleri de açık uçlu sorulara göre daha kolay olmaktadır.

Kullanım özelliklerine göre her iki soru tipinden de anket uygulamasının farklı aşamalarında yararlanılması düşünülmüştür. Burada üzerinde durulması gereken nokta; anket formunda yer alacak tüm kapalı uçlu soruların (çoktan seçmeli soruların), yaşamlarına birer açık uçlu soru olarak başlaması gerektiğidir. Hiçbir zaman sorular masa başında yazılıp, açık uçlu formda ön-denemesi yapılmadan,

cevap kategorileri oluşturulup anket uygulamasında kullanılmamalıdır. Ön-denemede yer alan açık uçlu sorular, daha sonra cevap kategorileri oluşturmak için kullanılabilecek çeşitli cevapların ortaya çıkmasına olanak tanımaktadırlar (Oppenheim, 2008).

Ön-Deneme (Pre-test) olarak adlandırılan süreç, anket uygulamalarında kullanılan istatistiki bir kavramı ifade eden bir terimdir. Ön-Deneme (Pre-test) kavramı, anket uygulamasındaki her sorunun, soru sıralamasının ve kısaca çalışmada kullanılacak her şeyin denenmesini ifade etmektedir. Ön-Deneme yapılması, anket uygulamasının hem zaman içinde geliştirilmesine olanak tanır, hem de anketlerin ihtiyaç duyulan işlevlerini gerçekleştireceklerinden emin olunmasını sağlar. Anket uygulamaları için ne kadar hazırlık yapılırsa yapılsın hata yapılması olasılığı her zaman bulunur. Bu nedenle, hazırlanan bir anket aracının ön-denemesinin yapılmasının gerekliliği pek çok kaynakta önemle vurgulanmaktadır (Bernard, 2002) (Buckingham ve Saunders, 2004) (Oppenheim, 2008).

Planlanan alan çalışmasının hedefleri de bir Ön-Deneme (Pre-test) yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Alan çalışmasında, peyzaj mekanında kullanıcının peyzaj tercihi için en belirleyici unsurun ne olduğu ve öncelikli olarak bir peyzaj mekanından ne beklediği konusunun araştırılması ve yeşil alan kullanıcısı için en önemli tek bir kavrama ulaşılması hedeflenmiştir. Dolayısıyla, anket uygulamasının aşamalar halinde gerçekleştirilmesi ve birçok aşamadan geçerek, araştırmanın merkezindeki anket sorusunun geliştirilip formüle edilmesi gerekmektedir.

Alan çalışmasının planlama safhasında tüm bu noktalar göz önüne alınarak alan çalışmasının aşamaları belirlenmiştir. Planlama çalışmasını takiben, alan çalışmasının ikinci aşamasında Anket Uygulamasına yönelik bir Ön-Deneme (Pre-test) çalışması yapılması gerektiğine karar verilmiştir. Ön-Deneme sırasında kullanıcının peyzaj mekanından beklentilerinin ortaya çıkarılması ve daha sonra bu beklentilerin kategorize edilerek kavramlaştırılması ve bu şekilde peyzaj mekanında kullanıcı için öne çıkan kavramlara ulaşılması planlanmıştır. Alan çalışmasının üçüncü aşamasında ise; Anket Uygulaması gerçekleştirilerek Ön-Denemede ortaya çıkan bu kavramlardan hangisinin kullanıcı için en önemli olduğunun sorgulanması ve peyzaj mekanından beklenen en önemli kavrama ulaşılması hedeflenmiştir. Alan çalışmasının son aşamasında ise; Anket Uygulamasından elde edilen verilerin analizleri ve yorumlarının gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Bu planlama doğrultusunda, alan çalışmasının Ön-Deneme (Pre-test) safhasında, araştırmanın merkezindeki anket sorusunun formüle edilebilmesi için öncelikle açık uçlu bir sorudan yola çıkılmıştır. Kullanıcıya bir peyzaj mekanından beklenti ve isteklerinin neler olduğu sorusu yöneltilmiştir. Bu şekilde, açık uçlu soru seçeneklendirilmek üzere denenmiştir. Açık uçlu soruya verilen cevaplardan elde edilen beklentiler incelenerek cevap kategorileri oluşturulmuş ve bunlar kavramlaştırılarak, peyzaj mekanında kullanıcı için öne çıkan kavramlar olarak belirlenmiştir. Böylece Anket Uygulamasında kullanılacak olan soru kesinleştirilmiş, cevap seçenekleri tespit edilmiştir. Ön-Deneme sırasında ayrıca, sosyo-demografik özelliklerle ilgili diğer soruların da iyi çalışıp çalışmadığı ve soruların sıralandırılmaları ile ilgili konular da değerlendirilmiştir. Tüm bu çalışmalar tamamlandıktan sonra, yeniden düzenlenmiş soru kağıdıyla sahaya çıkılıp Anket Uygulaması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın son aşamasında ise, Anket Uygulamasıyla ilgili analiz ve yorumlar tamamlanmıştır.

Bu bölümde, alan çalışmasının aktarılmasına çalışmanın planlanması safhasıyla başlanmış ve uygulanan süreç özetlenmiştir. Bölümün devamında ise sırasıyla; örneklem alanının seçilmesi, örneklemin oluşturulması, anket verilerinin toplanması, anket verilerinin analizi, çalışma alanının özellikleri, anket formu ön-denemesi ve anket uygulaması süreçleri, elde edilen bulgular, yorumları ve ulaşılan sonuçlara yer verilmektedir.

3.1 Örneklem Alanının Seçilmesi

Alan çalışmasının başlangıcında, gözlem ve görüşmelerden oluşan bir ön çalışma yapılmıştır ve bu çalışma sonrasında Selamiçeşme Özgürlük Parkı örneklem alanı olarak belirlenmiştir. Selamiçeşme Özgürlük Parkı, İstanbul Anadolu yakasının merkezi bir konumunda, yoğun nüfuslu bir konut alanı içerisinde yer almaktadır. Benzerlerine göre belirgin bir büyüklüğe sahip olup, çok çeşitli aktiviteler içermektedir. Hemen her mevsim çok kullanılan ve canlı bir yeşil alan olduğu gözlemlenmektedir. Selamiçeşme Özgürlük Parkı, farklı sosyo-ekonomik düzeylerde ve yaşlarda her kesimden kullanıcıya hitap etmektedir. Pek çok kişi tarafından diğer parklardan farklı olarak nitelendirilmekte ve sevenleri tarafından kurulmuş bir internet sitesi bile bulunmaktadır. Ayrıca yapılan ön görüşmeler sonucu parkı düzenli

olarak kullanan ve yeşil alan kullanma kültürü gelişmiş bir kullanıcı kitlesinin bulunduğunun tespit edilmesi de çalışma açısından önem taşımaktadır.

3.2 Örneklemin Oluşturulması

Anket Formu Ön-Denemesi (Pre-test) ve Anket Uygulaması sırasında, parka gelen kullanıcılar arasından rastgele olarak seçilmiş 300 katılımcı örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın özelliği gereği örneklemin rastlantısal bir şekilde oluşturulması gerekmektedir. Niceliksel araştırmalar, araştırma evrenini temsil edici ve tesadüfi yöntemle seçilmiş rastlantısal örneklemini gerekli kılmaktadır. Temsil ediciliği sağlayacak olan, örnekleme dahil olacak her bireyin eşit seçilme şansına sahip olduğu tesadüfilik ilkesi ile seçilmeleridir (Kümbetoğlu, 2005). Alan çalışmasının her iki aşamasında da 300'er kullanıcı ile yüz yüze görüşülerek çalışmalar tamamlanmıştır.

3.3 Anket Verilerinin Toplanması

Anket Formu Ön-Denemesi (Pre-test) ve Anket Uygulaması sırasında veri toplanması amacıyla; alanda yapılan ön çalışma ile literatür araştırmasından elde edilen bilgiler ışığında geliştirilen anket formları kullanılmıştır. Anket çalışmaları 2009 yılı içerisinde muhtelif zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Ön-Deneme ve Anket Uygulamasında, anket verileri park kullanıcıları ve araştırmacı tarafından yüz yüze yapılan görüşmeler ile toplanmıştır. Anket sorularından elde edilen cevaplar ile kullanıcının sosyo-demografik özellikleri ve kullanıcının peyzaj mekanı ile ilgili istek ve beklentileri ile ilgili veriler tespit edilmiştir.

3.4 Anket Verilerinin Analizi

Anket formlarının tamamlanmasından sonra analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada anket formlarındaki kapalı uçlu sorulardan elde edilen bilgilerin çözümlenmesi, SPSS 15 paket programı kullanılarak bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Daha sonra bu veriler kodlanarak girişleri yapılmış, devamında tanımlayıcı istatistikler frekans ve yüzde analizleri kullanılarak test edilmiştir.

Frekans analizlerinde kullanılan frekans kavramı, bir sonucun hangi sıklıkta ortaya çıkmakta olduğunu ifade etmektedir. Çok sık görülen sonuçların frekansı yüksek,

seyrek ortaya çıkanların ise frekansı düşüktür. Frekans dağılımı oluşturmak için gözlenen değişkenin alabileceği değerler sınıflara ayrılır ve her birinin karşısına o sınıfa düşen gözlem sayısı veya yüzdesi kaydedilmektedir (Seyidoğlu, 2003).

Yüzde sayıları kavramı, iki veya daha çok sayının oransal büyüklüklerini daha açık ifade için kullanılırlar. Yüzde sayılarının temel fonksiyonu, sonuçların gösterilmesini basitleştirmektir. İki veya daha çok sayı arasındaki ilişkinin önemli olmaya başladığı durumlarda yüzde sayılarının kullanılması düşünülebilir. Bu şekilde sayısal karşılaştırmalar kolaylaştırılabilmektedir (Zeisel, 1974).

Açık uçlu sorudaki nitel verilerin analizleri ise, birkaç defa anlama ve kavramaya yönelik dikkatle okumadan sonra, metinde sıklıkla tekrarlanan veya odaklanılan kavramlarla temaların saptanması ve kategoriler oluşturulması ile gerçekleştirilmiştir (Kümbetoğlu, 2005).

3.5 Çalışma Alanının Özellikleri

Selamiçeşme Özgürlük Parkı, İstanbul'un nüfus bakımından en yoğun ikinci ilçesi olan Kadıköy ilçesinin Göztepe mahallesinde bulunmaktadır. Ana girişi Mustafa Mazharbey Caddesi üzerinde yer almaktadır. Feneryolu, Eğitim, Merdivenköy ve Erenköy mahalleleri parkın çevresinde yer almaktadır. Özgürlük parkının etrafı yüksek yoğunluklu konut alanları ile çevrelenmiştir. Bazı binaların altında küçük dükkanlar bulunmaktadır.

Güney sınırı boyunca devam eden Hatboyu Sokak ve onun hemen paralelinden geçen şehir hatları demiryolu bağlantısı Göztepe mahallesinin yüksek yoğunluklu güney bölümüyle ilişkisini oldukça zayıflatmaktadır (Şekil 3.1). Bu araç yolu üzerinde, Pazartesi günleri büyük bir pazar kurulmaktadır ve parkın güney tarafındaki girişlerin sağlandığı bir kapısı bulunmaktadır (Şekil 3.2). Batısından ise; kuzeyinde çok uzakta olmayan Minibüs Caddesi ve güney batısında Bağdat Caddesi ile ilişkisini sağlayan, yoğun trafik akışının yaşandığı Mustafa Mazharbey Caddesi parka teğet geçmektedir. Trafik ışıklarıyla kontrollü bir yaya geçişi sağlanan cadde üzerinde Selamiçeşme Özgürlük Parkı'nın ana girişi yer almaktadır (Şekil 3.3).

Kuzeydoğu sınırından ise küçük bir bağlantı yolu olan Perçem Sokak geçmektedir. Parkın kuzey girişi bu yol üzerindedir ve parkın kuzey bölgesinde bulunan konutlardan gelen park kullanıcılarının çoğunun bu girişi tercih ettiği

gözlemlenmektedir (Şekil 3.4). Ayrıca parkın kuzey girişine yakın konumda, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü, İstanbul Meteoroloji Bölge Müdürlüğü ve Zirai Mücadele Atölye ve depoları bulunmaktadır. Parkın doğusunda kalan girişi ise bu civardaki konutlarda yaşayan kişilerin ve pazar alışverişinden sonra dinlenen ya da geçiş yapan kullanıcıların tercih ettikleri görülmektedir (Şekil 3.5). Ayrıca yapılan gözlemler, park kullanıcılarının çok çeşitli sosyo-demografik özelliklere sahip olduğunu göstermektedir (Şekil 3.6).

Şekil 3.1: Selamiçeşme Özgürlük Parkı'nın konumu (İstanbul Büyükşehir Belediyesi).

Şekil 3.2: Güney giriş kapısından bir görünüm.

Şekil 3.3: Ana giriş kapısından bir görünüm.

Şekil 3.4: Kuzey girişinden bir görünüm.

Şekil 3.5: Doğu girişinden bir görünüm.

Şekil 3.6: Farklı sosyo-demografik özellikleri olan park kullanıcıları bulunmaktadır.

Selamiçeşme Özgürlük Parkı, 120.000 m²'lik bir alana yayılmıştır. Park içinde; yaya yolları, bisiklet yolu, yürüyüş parkuru, 2 basketbol sahası, 1 futbol sahası, 1 tenis sahası, 2 aletli jimnastik alanı, 3 çocuk oyun alanı, piknik alanları, 3 su elemanı, 2 köpek gezdirme alanı, 1 seyir terası, 1 trafik eğitim alanı, 1 açık hava tiyatrosu, 2 kafeterya, 2 tuvalet ve pergolalı oturma alanları gibi pek çok aktivite alanları bulunmaktadır. Ayrıca belediyeye ait bir yönetim binası ve bir fidanlık da park sınırları içinde yer almaktadır. Bazı fonksiyon alanlarından görünüm; Şekil 3.7 – Şekil 3.14 arasında verilmektedir. Çalışma alanına ait hava fotoğrafı ise Şekil 3.15'te bulunmaktadır.

Şekil 3.7: Aletli jimnastik alanı.

Şekil 3.8: Yürüyüş parkuru ve bisiklet yolu.

Şekil 3.9: Futbol sahası.

Şekil 3.10: Çocuk oyun alanı.

Şekil 3.11: Piknik alanı.

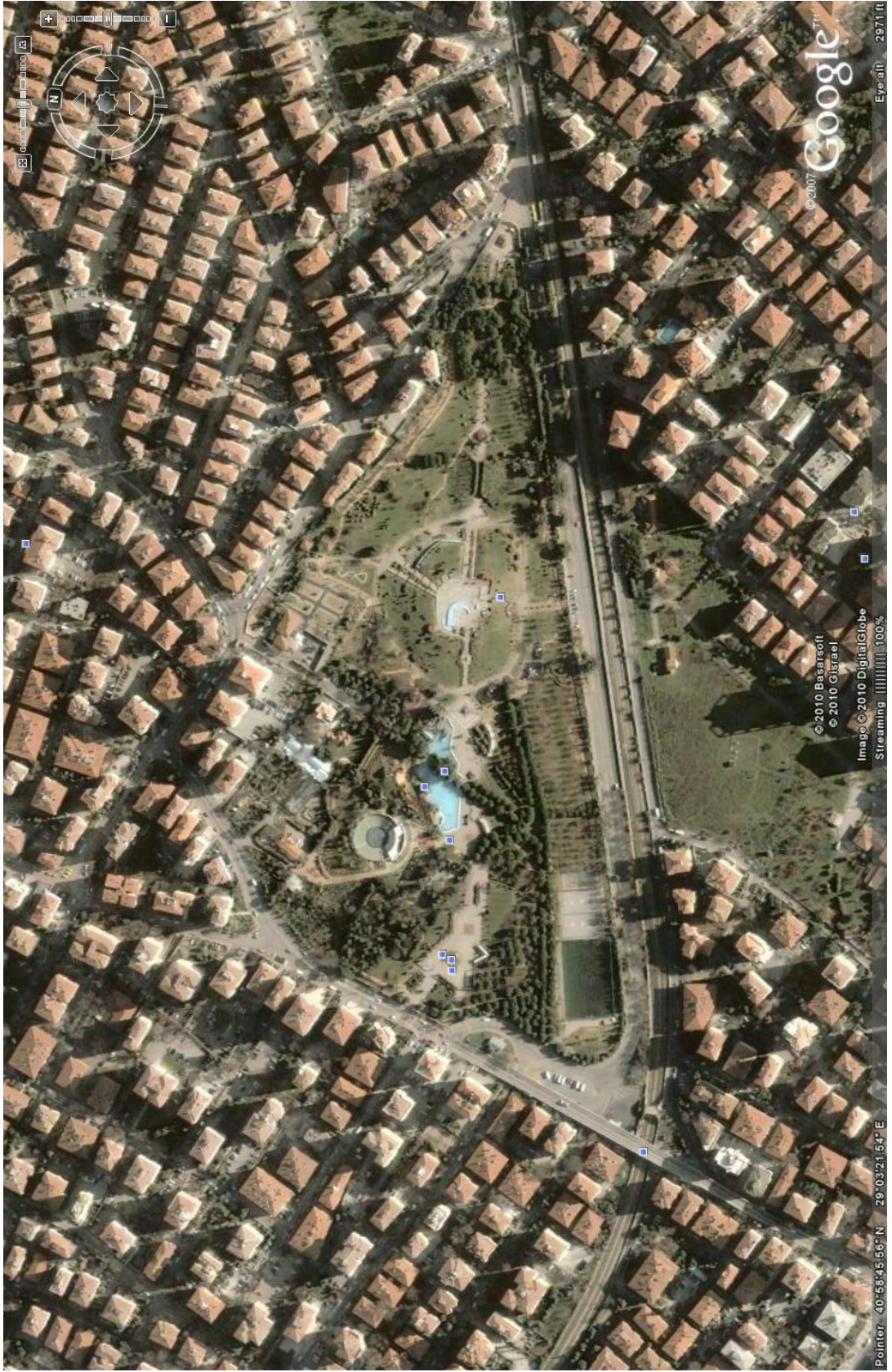
Şekil 3.12: Köpek gezdirme alanı.

Şekil 3.13: Meydandaki su elemanı.

Şekil 3.14: Açık hava tiyatrosu girişi.

Şekil 3.15: Selamiçeşme Özgürlük Parkı hava fotoğrafı (Url 1).

3.6 Anket Formu Ön-Denemesi (Pre-Test)

Alan çalışmasının ikinci aşamasında, Anket Uygulamasının denenmesine yönelik bir Ön-Deneme (Pre-test) çalışması planlanmıştır. Ön-Deneme çalışmasıyla kullanıcıların peyzaj mekanından beklentilerinin ortaya çıkarılması ve daha sonra bu beklentilerin kategorize edilerek kavramlaştırılması ve bu şekilde peyzaj mekanında kullanıcılar için öne çıkan kavramlara ulaşılması hedeflenmiştir. Anket Uygulamasında öne çıkan bu kavramlar sorgulanacaktır.

İstatistiksel bir terim olan ve Ön-Deneme olarak adlandırılan süreç, anket uygulamasındaki sorular ve soru sıralamaları gibi kullanılacak her şeyin önceden denenmesine olanak tanıyan bir çalışmadır. Özellikle anket formunda yer alacak tüm kapalı uçlu soruların önceden açık uçlu formda ön-denemeleri yapıp, cevap kategorileri bu şekilde oluşturulmalıdır (Oppenheim, 2008).

Ön-Deneme (Pre-test) safhasında bu nedenle, anket uygulamasının kilit sorusunun formüle edilebilmesi için öncelikle açık uçlu bir sorudan yola çıkılmıştır. Kullanıcıya bir peyzaj mekanından beklenti ve isteklerinin neler olduğu sorusu yönlendirilmiştir. Bu şekilde, açık uçlu soru seçeneleştirilmek üzere denenmiştir. Daha sonra açık uçlu soruya verilen cevaplardan elde edilen beklentiler incelenerek cevap kategorileri oluşturulmuş ve bunlar kavramlaştırılarak, peyzaj mekanında kullanıcı için öne çıkan kavramlar olarak belirlenmiştir. Böylece Anket Uygulamasında kullanılacak olan soru kesinleştirilmiş, cevap seçenekleri tespit edilmiştir.

Ön-Denemede açık uçlu sorunun denenmesi amacıyla bu soruya odaklanılırken, katılımcıların konu üzerinde uzun bir şekilde düşünüp konuşması teşvik edilmiş ve bir görüşme tarzında cevaplar araştırmacı tarafından not edilmiştir. Ön-Deneme (Pre-test) sırasında yapılan gözlemlerde; katılımcıların pek çoğunun parkın sürekli kullanıcısı olduğu ve bir peyzaj mekanından beklentileri ile ilgili net bir fikre sahip oldukları görülmüştür. Ancak bazı katılımcıların ise konu üzerinde ilk defa düşünerek cevap verdikleri gözlenmiştir. Bu kişiler daha genel talep ve ifadelerde bulunurken diğerlerinin hem daha çok niteliği beklenti olarak ifade ettikleri hem de daha özelleşmiş isteklerinin bulunduğu görülmüştür.

Açık uçlu soruya verilen cevaplar incelendiklerinde; bazı kavramların yeşil alandan beklenti anlamında kullanıcılar tarafından sıklıkla ifade edildikleri görülmektedir. Cevapların odaklandıkları belli başlı konular kategorize edildiklerinde beş ana

başlığın yeşil alandan beklenti olarak ön plana çıktığı görülmektedir. Bazı katılımcılar tek bir konu üzerine odaklanırken, pek çok kişi peyzaj mekanı ile ilgili birden fazla niteliğe değinmişlerdir. Ön-Deneme sonucunda ön plana çıkan kavramlar;

- Güvenlik (Güvenli olması)
- İşlevsel Canlılık (İçinde fazla aktivite olanakları bulunması)
- Doğallık
- Bakımlılık ve Temizlik
- Büyüklük (Geniş alana yayılması)

olarak belirlenmiştir.

Ön-Deneme sırasında ayrıca, sosyo-demografik özelliklerle ilgili diğer soruların da iyi çalışıp çalışmadığı ve soruların sıralandırılmaları ile ilgili konular da değerlendirilmiştir. Oppenheim (2008)'de, katılımcıların ankette yer alan, medeni durumları ve gelir düzeyleri gibi bazı şahsi sorular karşısında duyarlı olabildikleri vurgulanmaktadır. Eğer bu çeşit hassas oldukları sorularla başlanmış olursa, devamında cevap alınamamasının da söz konusu olabileceği ve başka önemli bir sebep yoksa kişisel verilere ait soruların her zaman anketin sonlarına doğru gelmesi gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca soruları sormadan önce de kısa bir açıklama yapılarak, bu bilgilerin cevapların sınıflandırılması ve istatistiksel karşılaştırmaların yapılabilmesi için gerekli olduğunun ifade edilmesi önerilmiştir. Ön-Deneme sırasında kullanıcıların bazılarının bu sorular karşısında hassasiyet gösterdikleri ve literatürde de belirtildiği gibi sosyo-demografik özelliklerle ilgili soruların anket formunun sonlarına doğru yer almasının daha uygun olduğu gözlemlenmiştir.

Ön-Denemeden elde edilen nitel veriler öncelikle kullanıcının yeşil alandan beklenti ve isteklerinin ortaya çıkarılması amacıyla analiz edilmiştir. Daha sonra araştırmanın ileri aşamasında bu veriler, peyzaj mekanından en çok beklenen özelliğin belirlenmesiyle birlikte, bu kavramla ilgili kullanıcı beklentilerinin analizi için tekrar irdelenmiştir.

3.7 Anket Uygulamasına Ait Bulgular

Ön-Deneme (Pre-test) çalışmaları tamamlandıktan sonra, yeniden düzenlenmiş soru kağıdıyla sahaya çıkılıp Anket Uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ön-Denemeden elde

edilen sonuçlara bakıldığında, kullanıcının yeşil alandan beklentileri arasında bazı kavramların ön plana çıktıkları görülmüştür. Bu kavramlar; **güvenlik, işlevsel canlılık, doğallık, bakımlılık ve temizlik** ile **büyüklik** olarak belirlenmiştir. Anket Uygulamasının amacı ise, öne çıkan bu kavramlardan hangisinin kullanıcı için en önemli olduğunun sorgulanmasıdır. Bu amaçla, Ön-Denemede öne çıkan kavramlar ele alınarak Anket Uygulaması düzenlenmiştir. Ayrıca kullanıcıya ait sosyo-demografik özellikler de belirlenerek kullanıcının yeşil alanla ilgili istek ve beklentileri ile ilişkileri araştırılmıştır.

3.7.1 Kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerine ait bulgular

Anket Uygulamasında, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini araştıran anket soruları kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde katılımcılara cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, gelir durumları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Anket verilerinin analizi sonucunda ulaşılan, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ait anket bulguları aşağıda oranları ile birlikte sıralanmaktadır.

- Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı Çizelge 3.1’de gösterilmiştir. Çizelgeye göre katılanların %52,7’si kadın, %47,3’ü erkektir.

Çizelge 3.1: Örneklem grubunun cinsiyetlere göre dağılımı.

		Frekans	Yüzde (%)
Geçerli	Kadın	158	52,7
	Erkek	142	47,3
	Toplam	300	100,0

- Örneklem grubunun yaşlarına göre dağılımı Çizelge 3.2’de gösterilmiştir. Çizelgeye göre araştırmaya katılanların %48,7’si 16-34 yaş aralığında, %21,7’si 35-49 yaş, %22,7’si 50-64 yaş, %7,0’si 65 ve üstü yaş aralığındadır.

Çizelge 3.2: Örneklem grubunun yaşlara göre dağılımı.

		Frekans	Yüzde (%)
Geçerli	16-34	146	48,7
	35-49	65	21,7
	50-64	68	22,7
	65 yaş ve üstü	21	7,0
	Toplam	300	100,0

- Örneklem grubunun eğitim durumlarına göre dağılımı Çizelge 3.3’te incelenmiştir. Çizelgeye göre araştırmaya katılanların %14,3’ünün

ilköğretim, %31,7'sinin lise, %42,3'ünün lisans, %11,7'sinin yüksek lisans eğitim düzeyinde olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.3: Örneklem grubunun eğitim durumlarına göre dağılımı.

		Frekans	Yüzde (%)
Geçerli	İlköğretim	43	14,3
	Lise	95	31,7
	Lisans	127	42,3
	Yüksek Lisans	35	11,7
	Toplam	300	100,0

- Örneklem grubunun mesleki durumlarına göre dağılımı Çizelge 3.4'de incelenmiştir. Çizelgeye göre araştırmaya katılanların %35,3'ünün ücretli çalışan, %3,0'ünün memur, %6,3'ünün serbest meslek, %11,3'ünün ev hanımı, %21,7'sinin emekli, %19,0'unun öğrenci, %3,3'ünün işsiz olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.4: Örneklem grubunun mesleki durumlarına göre dağılımı.

		Frekans	Yüzde (%)
Geçerli	Ücretli Çalışan	106	35,3
	Memur	9	3,0
	Serbest Meslek	19	6,3
	Ev Hanımı	34	11,3
	Emekli	65	21,7
	Öğrenci	57	19,0
	İşsiz	10	3,3
	Toplam	300	100,0

- Örneklem grubunun aylık ortalama gelirlerine göre dağılımı Çizelge 3.5'te incelenmiştir. Çizelgeye göre araştırmaya katılanların %47,7'sinin 500-1000 TL, %20,3'ünün 1001-1500 TL, %14,7'sinin 1501-2000 TL, %9,0'unun 2001-3000 TL, %8,3'ünün 3000 TL ve üzeri aylık gelirinin olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.5: Örneklem grubunun aylık ortalama gelirlerine göre dağılımı.

		Frekans	Yüzde (%)
Geçerli	500-1000	143	47,7
	1001-1500	61	20,3
	1501-2000	44	14,7
	2001-3000	27	9,0
	3000 ve üzeri	25	8,3
	Toplam	300	100,0

Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ile ilgili veriler incelenerek genel bir değerlendirme yapılmıştır. Araştırmaya katılanların cinsiyetleri açısından (%53 ve %47 oranları ile) dengeli bir dağılıma sahip oldukları görülmektedir. Yaş grupları açısından değerlendirildiklerinde, % 48,7 oranı ile 16-34 yaş grubu çoğunluğu oluşturmaktadır. Eğitim düzeyleri açısından incelendiklerinde, % 42,3 oranı ile lisans düzeyinde eğitime sahip katılımcılar ağırlıkta bulunmaktadır. Mesleki durumları açısından değerlendirildiklerinde ise, katılımcıların çoğunluğunu %35,3 oranı ile ücretli çalışanlar oluştururken, toplam % 55,3 oranında katılımcı ev hanımı, emekli, öğrenci yada işsiz olduğu için çalışma hayatları bulunmamaktadır. Aylık ortalama gelirleri açısından incelendiklerinde ise çoğunluğunu, % 47,7 oranı ile 500-1000TL arası aylık gelire sahip düşük gelirli katılımcıların oluşturdukları görülmektedir.

3.7.2 Yeşil alanla ilgili istek ve beklentilere ait bulgular

Anket Uygulamasında, Anket Formu Ön-Denemesi (Pre-test) sonucu ön plana çıktığı görülen kavramlardan hangisinin kullanıcının yeşil alan tercihi için en önemli olduğu çoktan seçmeli bir soru ile sorulmuştur. Ön-Deneme sonucu ortaya çıkan kavramlar; **güvenlik, işlevsel canlılık, doğallık, bakımlılık ve temizlik, büyüklük** olarak belirlenmiştir. Bu kavramlar cevap şıklarını oluşturmuştur. Katılımcılardan yeşil alan tercihleri için en önemli olan kavramı seçmeleri istenmiştir.

Örneklem grubunun yeşil alanların önemli olması nedenlerine verdiği yanıtı göre dağılımları Çizelge 3.6'da incelenmiştir. Çizelgeye göre araştırmaya katılanların verdiği cevaplar incelendiğinde % 45,3 oranında doğallık kavramının kullanıcı tarafından yeşil alan tercihi için en önemli kavram olarak seçildiği tespit edilmiştir. Bu kavramı %24 oranı ile güvenli olması, % 17 oranı ile bakımlılık ve temizliği, % 11,7 oranı ile işlevsellik canlılık, % 2 oranı ile büyüklük nitelikleri takip etmektedir.

Çizelge 3.6: Örneklem grubunun yeşil alanların önemli olması nedenlerine verdiği yanıtı göre dağılımları.

		Frekans	Yüzde (%)
Geçerli	Güvenlik (Güvenli olması)	72	24,0
	İşlevsel Canlılık	35	11,7
	Doğallık	136	45,3
	Bakımlılık ve Temizlik	51	17,0
	Büyüklik (Geniş alana yayılması)	6	2,0
	Toplam	300	100,0

Kavramlara ait yüzdelere bakıldığında % 45,3 oranı ile doğallık kavramı büyük bir farkla öne çıkmıştır. Doğallık kavramını sırasıyla; güvenlik, bakımlılık ve temizlik, işlevsel canlılık ve büyüklük kavramları (%24, %17, %11,7, %2 oranları ile) takip etmektedir.

3.7.3 Kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerinin kavramlarla ilişkileri

Anket Uygulamasında ayrıca kullanıcının sosyo-demografik özelliklerinin kavramların tercihi üzerinde etkilerinin bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Anket Uygulamasında kullanıcıların yeşil alanda tercih ettikleri özellik ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişkiler frekans ve yüzde analizleri ile incelenmiştir. Kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerine göre ortaya çıkan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Araştırmaya katılanların verdikleri yanıtlara göre yeşil alan için en önemli özellik ile cinsiyet arasındaki ilişki Çizelge 3.7’de incelenmiştir. Yeşil alan için en önemli özellik ile cinsiyet arasındaki yüzde dağılımları incelendiğinde;

- Güvenlik seçenlerin %61’i bayan, %39’u erkektir.
- İşlevsel canlılık seçenlerin %43’ü bayan, %57’si erkektir.
- Doğallık seçenlerin %57’si bayan, %43’ü erkektir.
- Bakımlılık ve temizlik seçenlerin %37’si bayan, %63’ü erkektir.
- Büyüklük seçenlerin %50’si bayan, %50’si erkektir.

Araştırmaya katılanların cinsiyetleri ve kavramların seçimi arasındaki ilişkiler incelendiklerinde; güvenlik ve doğallık kavramını seçenlerin çoğunluğunu (sırasıyla % 61 ve %57 oranları ile) bayanların oluşturdukları görülmektedir. Bakımlılık ve temizlik ile işlevsel canlılık kavramlarını seçenlerin çoğunluğunu ise (% 63 ve % 57 oranları ile) erkekler oluşturmaktadır. Büyüklük kavramını seçenlerin oranlarının ise her iki cinsiyet açısından eşit oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılanların cinsiyetleri ve kavramların seçimi arasındaki frekans dağılımları da incelenmiştir. Hem kadınlar hem erkekler doğallık kavramı için en yüksek seçim oranını göstermişlerdir. Kadınlar seçimlerinde % 49 oranı ile (77:158); erkekler % 41 oranı ile (59:142) doğallık kavramı seçimlerinde en yüksek orana ulaşmışlardır.

Çizelge 3.7: Yeşil alan için en önemli özellik ile cinsiyet arasındaki ilişki.

Park - Yeşil Alan İçin En Önemli Özellik								
			Güvenlik	İşlevsel Canlılık	Doğallık	Bakımlılık ve Temizlik	Büyüklük	Toplam
Cinsiyet	Kadın	Sayı	44	15	77	19	3	158
		%	61,1 %	42,9 %	56,6 %	37,3 %	50,0 %	52,7 %
	Erkek	Sayı	28	20	59	32	3	142
		%	38,9 %	57,1 %	43,4 %	62,7 %	50,0 %	47,3 %
Toplam		Sayı	72	72	136	51	6	300
		%	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Araştırmaya katılanların verdikleri yanıtlara göre yeşil alan için en önemli özellik ile yaşlar arasındaki ilişki Çizelge 3.8’de incelenmiştir. Yeşil alan için en önemli özellik ile yaşlar arasındaki yüzde dağılımları incelendiğinde;

- Güvenlik seçenlerin %47’si 16-34, %19’u 35-49, %31’i 50-64, %3’ü 65 ve üstü yaş aralığındadır.
- İşlevsel canlılık seçenlerin %66’sı 16-34, %14’ü 35-49, %14’ü 50-64, %6’sı 65 ve üstü yaş aralığındadır.
- Doğallık seçenlerin %44’ü 16-34, %27’si 35-49, %19’u 50-64, %10’u 65 ve üstü yaş aralığındadır.
- Bakımlılık ve temizlik seçenlerin %49’u 16-34, %16’sı 35-49, %28’i 50-64, %8’i 65 ve üstü yaş aralığındadır.
- Büyüklük seçenlerin %67’si 16-34, %17’si 35-49, %17’si 50-64 yaş aralığındadır.

Araştırmaya katılanların yaşları ve kavramların seçimi arasındaki frekans dağılımları incelendiğinde; tüm yaş grupları doğallık kavramı için en yüksek seçim oranı göstermişlerdir. 16-34 yaş grubu seçimlerinde % 41 oranı ile (60:146); 35-49 yaş grubu % 57 oranı ile (37:65); 50-64 yaş grubu % 38 oranı ile (26:68); 65 ve üstü yaş grubu ise % 62 oranı ile (13:21) doğallık kavramı seçimlerinde en yüksek orana ulaşmışlardır.

Çizelge 3.8: Yeşil alan için en önemli özellik ile yaşlar arasındaki ilişki.

Park - Yeşil Alan İçin En Önemli Özellik								
			Güvenlik	İşlevsel Canlılık	Doğallık	Bakımlılık ve Temizlik	Büyüklik	Toplam
Yaşlar	16-34	Sayı	34	23	60	25	4	146
		%	47,2 %	65,7 %	44,1 %	49,0 %	66,7 %	48,7 %
	35-49	Sayı	14	5	37	8	1	65
		%	19,4 %	14,3 %	27,2 %	15,7 %	16,7 %	21,7 %
	50-64	Sayı	22	5	26	14	1	68
		%	30,6 %	14,3 %	19,1 %	27,5 %	16,7 %	22,7 %
	65 yaş ve üstü	Sayı	2	2	13	4	0	21
		%	2,8 %	5,7 %	9,6 %	7,8 %	,0 %	7,0 %
Toplam		Sayı	72	35	136	51	6	300
		%	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Araştırmaya katılanların verdikleri yanıtlara göre yeşil alan için en önemli özellik ile eğitim durumları arasındaki ilişki Çizelge 3.9’da incelenmiştir. Yeşil alan için en önemli özellik ile eğitim durumları arasındaki yüzde dağılımları incelendiğinde;

- Güvenlik seçenlerin %17’si ilköğretim, %28’i lise, %44’ü lisans, %11’i yüksek lisans eğitim düzeyindedir.
- İşlevsel canlılık seçenlerin %9’u ilköğretim, %40’ı lise, %43’ü lisans, %9’u yüksek lisans eğitim düzeyindedir.
- Doğallık seçenlerin %15’i ilköğretim, %32’si lise, %40’ı lisans, %13’ü yüksek lisans eğitim düzeyindedir.
- Bakımlılık ve temizlik seçenlerin %14’ü ilköğretim, %29’u lise, %45’i lisans, %12’si yüksek lisans eğitim düzeyindedir.
- Büyüklik seçenlerin %17’si ilköğretim, %33’ü lise, %50’si lisans eğitim düzeyindedir.

Araştırmaya katılanların eğitim durumları ve kavramların seçimi arasındaki frekans dağılımları incelendiğinde; her eğitim düzeyindeki katılımcı doğallık kavramı için en yüksek seçim oranını göstermişlerdir. İlköğretim eğitim düzeyindeki katılımcılar % 46 oranı ile (20:43); lise eğitim düzeyindeki katılımcılar % 46 oranı ile (44:95); lisans eğitim düzeyindekiler % 42 oranı ile (54:127); yüksek lisans eğitim düzeyindekiler ise, % 19 oranı ile (18:35) doğallık kavramı için seçimlerinde en yüksek oranı göstermişlerdir.

Çizelge 3.9: Yeşil alan için en önemli özellik ile eğitim durumları arasındaki ilişki.

Park - Yeşil Alan İçin En Önemli Özellik								
			Güvenlik	İşlevsel Canlılık	Doğallık	Bakımlılık ve Temizlik	Büyüklik	Toplam
Eğitim Durumu	İlköğretim	Sayı	12	3	20	7	1	4
		%	16,7 %	8,6 %	14,7 %	13,7 %	16,7 %	14,3 %
	Lise	Sayı	20	14	44	15	2	9
		%	27,8 %	40,0 %	32,4 %	29,4 %	33,3 %	31,7 %
	Lisans	Sayı	32	15	54	23	3	12
		%	44,4 %	42,9 %	39,7 %	45,1 %	50,0 %	42,3 %
	Yüksek Lisans	Sayı	8	3	18	6	0	3
		%	11,1 %	8,6 %	13,2 %	11,8 %	,0 %	11,7 %
Toplam		Sayı	72	35	136	51	6	30
		%	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Araştırmaya katılanların verdikleri yanıtlara göre yeşil alan için en önemli özellik ile mesleki durumları arasındaki ilişki Çizelge 3.10’da incelenmiştir. Yeşil alan için en önemli özellik ile mesleki durumları arasındaki yüzde dağılımları incelendiğinde;

- Güvenlik seçenlerin %25’i ücretli çalışan, %1’i memur, %8’i serbest meslek, %18’i ev hanımı, %26’sı emekli, %18’i öğrenci, %3’ü işsizdir.
- İşlevsel canlılık seçenlerin %37’si ücretli çalışan, %11’i serbest meslek, %3’ü ev hanımı, %17’si emekli, %25’i öğrenci, %6’sı işsizdir.
- Doğallık seçenlerin %37’si ücretli çalışan, %4’ü memur, %4’ü serbest meslek, %12’si ev hanımı, %21’i emekli, %20’si öğrenci, %2’si işsizdir.
- Bakımlılık ve temizlik seçenlerin %45’i ücretli çalışan, %4’ü memur, %2’si serbest meslek, %8’i ev hanımı, %22’si emekli, %14’ü öğrenci, %6’sı işsizdir.
- Büyüklik seçenlerin %33’ü ücretli çalışan, %17’si memur, %33’ü serbest meslek sahibi, %17’si öğrencidir.

Araştırmaya katılanların mesleki durumları ve kavramların seçimi arasındaki frekans dağılımları incelendiğinde; ücretli çalışanlar seçimlerinde % 47 oranı ile (50:106); memurlar % 55 oranı ile (5:9) doğallık kavramı için en yüksek oranları göstermişlerdir. Serbest meslek sahibi katılımcılar ise % 31 oranları ile (6:19) hem doğallık hem de güvenlik kavramları için seçimlerinde eşit olarak en yüksek oranları

göstermişlerdir. Ev hanımları % 47 oranı ile (16:34); emekliler % 45 oranı ile (29:65); öğrenciler % 47 oranı ile (27:57) doğallık kavramı seçimlerinde en yüksek orana ulaşmışlardır. İşsiz olanlar ise % 30 oranları ile (3:10) hem doğallık hem de bakımlılık ve temizlik kavramları için seçimlerinde eşit olarak en yüksek oranları göstermişlerdir.

Çizelge 3.10: Yeşil alan için en önemli özellik ile mesleki durumları arasındaki ilişki.

Park - Yeşil Alan İçin En Önemli Özellik								
			Güvenlik	İşlevsel Canlılık	Doğallık	Bakımlılık ve Temizlik	Büyüklik	Toplam
Mesleki Durumu	Ücretli Çalışan	Sayı	18	13	50	23	2	106
		%	25,0 %	37,1 %	36,8 %	45,1 %	33,3 %	35,3 %
	Memur	Sayı	1	0	5	2	1	9
		%	1,4 %	,0 %	3,7 %	3,9 %	16,7 %	3,0 %
	Serbest Meslek	Sayı	6	4	6	1	2	19
		%	8,3 %	11,4 %	4,4 %	2,0 %	33,3 %	6,3 %
	Ev Hanımı	Sayı	13	1	16	4	0	34
		%	18,1 %	2,9 %	11,8 %	7,8 %	,0 %	11,3 %
	Emekli	Sayı	19	6	29	11	0	65
		%	26,4 %	17,1 %	21,3 %	21,6 %	,0 %	21,7 %
	Öğrenci	Sayı	13	9	27	7	1	57
		%	18,1 %	25,7 %	19,9 %	13,7 %	16,7 %	19,0 %
	İşsiz	Sayı	2	2	3	3	0	10
		%	2,8 %	5,7 %	2,2 %	5,9 %	,0 %	3,3 %
Toplam		Sayı	72	35	136	51	6	300
		%	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Araştırmaya katılanların verdikleri yanıtlara göre yeşil alan için en önemli özellik ile aylık ortalama gelirleri arasındaki ilişki Çizelge 3.11’de incelenmiştir. Yeşil alan için en önemli özellik ile aylık ortalama gelir arasındaki yüzde dağılımları incelendiğinde;

- Güvenlik seçenlerin %53’ü 500-1000TL, %17’si 1001-1500TL, %14’ü 1501-2000TL, %11’i 2001-3000TL, %6’sı 3000 TL ve üzeri ortalama geliri vardır.
- İşlevsel canlılık seçenlerin %46’sı 500-1000TL, %17’si 1001-1500TL, %23’ü 1501-2000TL, %9’u 2001-3000TL, %6’sı 3000 TL üzeri gelirleri var.
- Doğallık seçenlerin %49’u 500-1000TL, %23’ü 1001-1500TL, %13’ü 1501-2000TL, %6’sı 2001-3000TL, %10’u 3000 TL ve üzeri ortalama geliri vardır.

- Bakımlılık ve temizlik seçenlerin %41'i 500-1000TL, %24'ü 1001-1500TL, %10'u 1501-2000TL, %14'ü 2001-3000TL, %12'si 3000 TL ve üzeri ortalama geliri vardır.
- Büyüklük seçenlerin %33'ü 500-1000TL, %50'si 1501-2000TL, %17'si 2001-3000TL ortalama geliri vardır.

Araştırmaya katılanların aylık ortalama gelirleri ve kavramların seçimi arasındaki frekans dağılımları incelendiğinde; 500-1000 TL aylık gelir düzeyine sahip katılımcılar % 46 oranı ile (66:143); 1001-1500TL aylık gelir düzeyine sahip katılımcılar, % 50 oranı ile (31:61); 1501-2000 TL aylık gelir düzeyine sahip katılımcılar % 40 oranı ile (18:44); 3000 TL ve üzeri aylık gelir düzeyine sahip katılımcılar % 52 oranı ile (13:25) doğallık kavramı için seçimlerinde en yüksek orana ulaşmışlardır. 2001-3000 TL aylık gelir düzeyine sahip katılımcılar ise % 30 oranları ile (8:27) hem doğallık hem de güvenlik kavramları için seçimlerinde eşit olarak en yüksek oranları göstermişlerdir.

Çizelge 3.11: Yeşil alan için en önemli özellik ile aylık ortalama gelirleri arasındaki ilişki.

Park - Yeşil Alan İçin En Önemli Özellik								
			Güvenlik	İşlevsel Canlılık	Doğallık	Bakımlılık ve Temizlik	Büyüklük	Toplam
Aylık Ortalama Geliri	500-1000	Sayı	38	16	66	21	2	143
		%	52,8 %	45,7 %	48,5 %	41,2 %	33,3 %	47,7 %
	1001-1500	Sayı	12	6	31	12	0	61
		%	16,7 %	17,1 %	22,8 %	23,5 %	,0 %	20,3 %
	1501-2000	Sayı	10	8	18	5	3	44
		%	13,9 %	22,9 %	13,2 %	9,8 %	50,0 %	14,7 %
	2001-3000	Sayı	8	3	8	7	1	27
		%	11,1 %	8,6 %	5,9 %	13,7 %	16,7 %	9,0 %
	3000 ve üzeri	Sayı	4	2	13	6	0	25
		%	5,6 %	5,7 %	9,6 %	11,8 %	,0 %	8,3 %
Toplam		Sayı	72	35	136	51	6	300
		%	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Anket Uygulamasındaki kullanıcıların yeşil alanda tercih ettikleri özellik ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişkilere ait verilerin analizleri tablolarla birlikte açıklanarak değerlendirilmiştir.

3.7.4 Doğallık kavramı ile ilgili bulgular

Anket Uygulamasından elde edilen bulgular, daha sonra doğallık kavramı ve sosyo-demografik özelliklerle ilgili sonuçların ortaya çıkarılması için toplu halde değerlendirilmiştir.

- Doğallık seçenlerin %57'si bayan, %43'ü erkektir.
- Doğallık seçenlerin %44'ü 16-34 yaş aralığında, %27'si 35-49 yaş aralığında, %19'u 50-64 yaş aralığında, %10'u 65 ve üstü yaş aralığındadır.
- Doğallık seçenlerin %15'i ilköğretim eğitim düzeyine, %32'si lise, %40'ı lisans, %13'ü yüksek lisans eğitim düzeyindedir.
- Doğallık seçenlerin %37'si ücretli çalışan, %4'ü memur, %4'ü serbest meslek, %12'si ev hanımı, %21'i emekli, %20'si öğrenci, %2'si işsizdir.
- Doğallık seçenlerin %49'u 500-1000TL, %23'ü 1001-1500TL, %13'ü 1501-2000TL, %6'sı 2001-3000TL, %10'u 3000 TL ve üzeri ortalama geliri vardır.

Doğallık kavramını seçen katılımcıların sosyo-demografik özellikler açısından yüzde dağılımları incelendiklerinde çoğunluğunu; % 57 oranı ile bayanların, % 44 oranı ile 16-34 yaş aralığındaki katılımcıların, % 40 oranı ile lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların, % 37 oranı ile ücretli çalışanların, % 49 oranı ile 500-1000 TL aylık ortalama gelir düzeyine sahip düşük gelirli katılımcıların oluşturdukları görülmektedir.

3.8 Bölüm Sonucu

Bu bölümde, çalışmanın ikinci aşamasında düzenlenen alan çalışmasına ait bilgilere yer verilmiştir. Konunun kullanıcıdan irdelenmesi ve bir peyzaj mekanından kullanıcının beklenti ve isteklerinin neler olduğunun belirlenmesini amaçlayan alan çalışması için anket tekniği kullanılmasının en uygun olduğuna karar verilmiştir.

Alan çalışmasına ilk olarak planlama safhasıyla başlanılarak, tüm çalışmanın aşamaları belirlenmiştir. Planlama safhasını takiben, Anket Uygulamasına yönelik bir Ön-Deneme (Pre-test) çalışması yapılması gerektiği görülmüştür. Ön-Deneme (Pre-test) olarak adlandırılan süreç, anket uygulamalarında kullanılan istatistiki bir kavram olup, anket uygulamasındaki her sorunun, soru sıralamasının ve kısaca

çalışmada kullanılacak her şeyin önceden denenmesini ifade eden bir terimdir. Özellikle, anket formunda yer alacak tüm kapalı uçlu soruların açık uçlu formda ön-denemesinin yapılıp, cevap kategorilerinin bu şekilde oluşturulmaları gerekmektedir.

Alan çalışmasında bu nedenle öncelikle, bir Ön-Deneme (Pre-test) çalışması yapılmıştır. Ön-Deneme sırasında kullanıcının peyzaj mekanından beklentilerinin neler olduğunu soran açık uçlu bir soru denenmiştir. Daha sonra verilen cevaplardan elde edilen yeşil alandan kullanıcı beklentileri incelenerek cevap kategorileri oluşturulmuş ve bunlar kavramlaştırılarak, peyzaj mekanında kullanıcı için öne çıkan kavramlar olarak belirlenmiştir. Öne çıkan kavramlar; güvenlik, işlevsel canlılık, doğallık, bakımlılık ve temizlik ile büyüklük olarak tespit edilmiştir. Böylece Anket Uygulamasında kullanılacak olan kapalı uçlu soru kesinleştirilmiş, cevap seçenekleri de bu kavramlardan oluşturulmuştur.

Ön-Deneme sırasında ayrıca, sosyo-demografik özelliklerle ilgili diğer soruların da iyi çalışıp çalışmadığı ve sıralandırılmaları ile ilgili konular da değerlendirilmiştir. Literatürde de vurgulandığı gibi sosyo-demografik özelliklerle ilgili soruların anket formunun sonlarına doğru yer almasının daha uygun olduğu gözlemlenmiştir.

Alan çalışmasının üçüncü aşamasında ise bir Anket Uygulaması düzenlenmiştir. Anket Uygulamasında, Ön-Denemede öne çıkan kavramlardan hangisinin kullanıcı için peyzaj mekanından beklenen en önemli kavram olduğu sorgulanmıştır. Öne çıkan bu kavramlar ele alınarak Ön-Deneme sonucu belirlenen kapalı uçlu sorunun cevap seçenekleri oluşturulmuştur. Daha sonra yeniden düzenlenmiş soru kağıdıyla sahaya tekrar çıkılıp Anket Uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anket Uygulaması sonucunda elde edilen veriler kodlanarak tanımlayıcı istatistikler frekans ve yüzde analizleriyle değerlendirilmiştir.

Anket Uygulamasının sonuçları, doğallık kavramının kullanıcı için önemini ortaya koymaktadır. Anket Uygulamasından elde edilen verilerin analizleri tamamlandıklarında, %45,3 oranında doğallık kavramı katılımcılar tarafından tercih edilerek peyzaj mekanı için en belirleyici özellik olarak ortaya çıkmıştır. Alan çalışmasından elde edilen bulgular, literatür araştırmasının sonuçlarını destekleyerek doğallık kavramının peyzaj tercihi için anahtar bir kavram olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların ayrıca diğer kavramlar için verdikleri cevaplar da incelendiklerinde; doğallık kavramını %24 oranı ile güvenlik kavramı, % 17 oranı ile bakımlılık ve

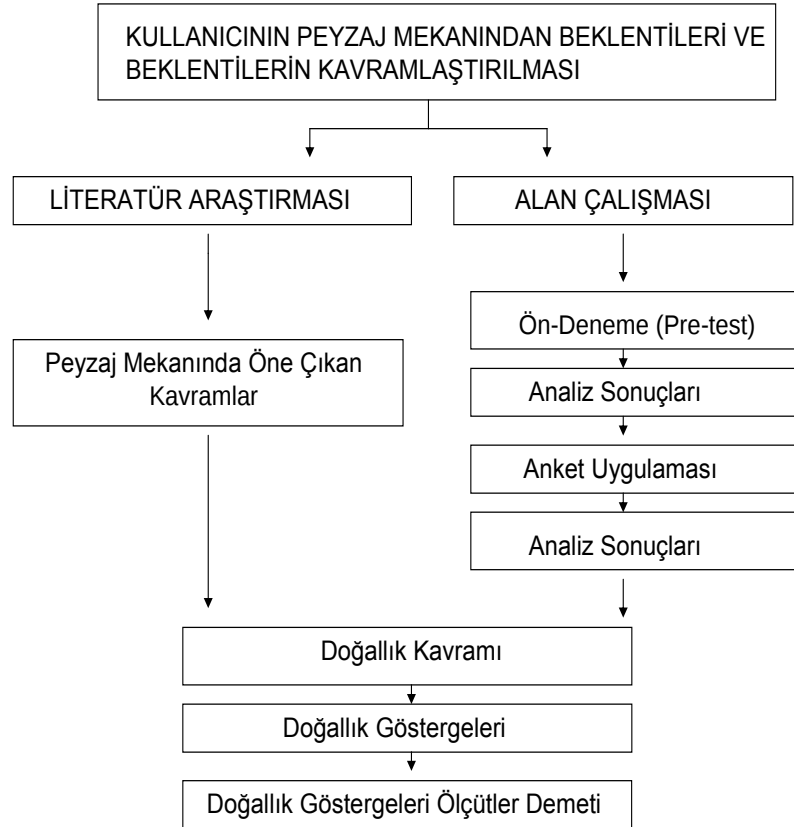
temizlik, % 11,7 oranı ile işlevsellik canlılık, % 2 oranı ile de büyüklük kavramları takip etmektedirler.

Anket Uygulamasından elde edilen veriler daha sonra, kullanıcıların yeşil alanda tercih ettikleri özellik ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılması amacıyla frekans ve yüzde analizleriyle incelenmişlerdir. Bulgulara bakıldığında, doğallık kavramının kullanıcıların tüm sosyo-demografik özellikleri için en yüksek oranda seçildiği görülmektedir. Yalnızca eğitim ve mesleki durumlar açısından bazı gruplar için, güvenlik ile bakımlılık ve temizlik kavramları ile eşit oranda önemli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca doğallık kavramını seçen katılımcıların sosyo-demografik özellikler açısından yüzde olarak dağılımları incelendiklerinde ise çoğunluğunu; % 57 oranı ile bayanların, % 44 oranı ile 16-34 yaş aralığındaki katılımcıların, % 40 oranı ile lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların, % 37 oranı ile ücretli çalışanların, % 49 oranı ile 500-1000 TL aylık ortalama gelir düzeyine sahip düşük gelirli katılımcıların oluşturdukları görülmektedir.

Bu bölümde, alan çalışması sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Doğallık kavramı, kullanıcının peyzaj mekanından öncelikli olarak beklediği en önemli özellik olarak belirlenmiştir. Bu nedenle, çalışmanın bundan sonraki bölümünde doğallık kavramı ele alınarak, alan çalışmasından elde edilen bulgulara doğallıkla ilgili literatür çerçevesinden bakılarak, çalışmanın hedefi olan peyzaj mekanında doğallığı değerlendirmeye yönelik ölçütler oluşturulmuştur.

4. DOĞALLIK GÖSTERGELERİ ÖLÇÜTLER DEMETİNİN OLUŞTURULMASI

Çalışmanın ilk iki aşamasında; peyzaj mekanını belirleyen kavramlar ve unsurlar arasında hangisinin ön plana çıktığının tespit edilmesi amacıyla konu iki temel alan içinde araştırılmıştır (Şekil 4.1). Araştırma kapsamında literatür araştırması ve bir alan çalışması yapılması planlanmıştır. Öncelikle literatür alanında detaylı bir araştırma gerçekleştirilerek peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi konularındaki araştırma literatürü incelenmiştir. Bu araştırmaların sonuçlarına bakıldığında peyzaj mekanını belirleyen kavramlar arasında doğallık kavramının etkinliği gözlemlenmektedir.

Şekil 4.1: Doğallık Göstergeleri Ölçütler Demeti'nin oluşturulması.

Diğer yandan konuyu kullanıcıdan irdelemeye yönelik alan çalışması sürdürülmüş ve bu amaçla bir Ön-Deneme (Pretest) ve bir Anket Uygulaması düzenlenmiştir. Alan

alışmasında ilk olarak Anket Uygulamasının denenmesine yönelik bir n-Deneme (Pre-test) alışması hazırlanmıştır. n-Deneme çalışmasının amacı, kullanıcının peyzaj mekanından beklentilerinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu amaçla, n-Deneme sırasında kullanıcıya açık uçlu bir soru sorularak yeşil alandan beklenti ve isteklerinin neler olduğunu ifade etmesi istenmiştir. Bu soruya verilen cevaplar incelendiklerinde, bazı kavramların yeşil alandan beklenti anlamında kullanıcılar tarafından sıklıkla ifade edildikleri ve ön plana çıktıkları görölmektedir. Bu kavramlar; güvenlik (güvenli olması), işlevsel canlılık (içinde fazla aktivite olanakları bulunması), doğallık, bakımlılık ve temizlik, büyüklük (geniş alana yayılması) olarak belirlenmiştir.

Anket Uygulamasında ise n-Deneme (Pre-test) alışması sonucu öne çıkan bu kavramlardan hangisinin kullanıcı için en önemli olduğu sorgulanmıştır. Kavramlar, kapalı uçlu bir soru ile katılımcılara sorularak cevaplar alınmıştır. Ayrıca katılımcılara sosyo-demografik özellikleri ile ilgili sorular da sorularak yeşil alanda tercih edilen kavramlar ile olan ilişkileri incelenmiştir. Verilerin analizleri yapıldıklarında alan çalışmasının sonuçlarının literatür araştırmasının sonuçlarını destekledikleri görölmektedir. Doğallık kavramı, Anket Uygulaması sonucunda %45,3 oranında tercih edilerek peyzaj mekanı için en belirleyici özellik olarak ortaya çıkmıştır.

Bunun üzerine doğallık kavramı ele alınarak değerlendirme ve tasarım çalışmalarına yol gösterici niteliğe sahip olacak doğallık göstergelerinin belirlenmesi amacıyla, alan çalışmasında ifade edilen yeşil alandan doğallıkla ilgili beklentiler, doğallıkla ilgili literatür çerçevesinde irdelenmişlerdir. Bu amaçla, anket sorularına alınan cevaplar kullanıcının yeşil alandan doğallıkla ilgili beklentilerinin tespit edilmesi için incelendiklerinde, doğallıkla ilgili bazı beklentilerin sıklıkla ifade edildikleri belirlenmiştir. Belirlenen bu beklentilerin bazı kavramlar altında kategorize edilebilecekleri tespit edilmiştir. Çalışmaya temel oluşturacak doğallık göstergelerinin belirlenmesi amacıyla, bu kavramlara doğallık kavramı çerçevesinden bakılmak üzere ele alınarak literatürden de araştırıldıklarında doğallık algılaması için önemlerinin pek çok çalışma ile desteklendikleri görölmektedir. Buna göre anket sorgulaması sırasında kullanıcı tarafından ifade edilen yeşil alandan doğallıkla ilgili beklentilerin hangi kavramlar çerçevesinde değerlendirilebileceği izelge 4.1’de incelenmektedir.

Çizelge 4.1: Kullanıcının peyzaj mekanından doğallık beklentileri ve bu beklentilere karşılık gelen doğallık göstergeleri.

Kullanıcının Doğallık Beklentileri	Doğallık Göstergeleri
- Bol yeşil olması - Bitkilerin ve çiçeklerin fazla olması - Yoğun, koru tarzında bitkilerin bulunması	Bitki Örtüsünün Yoğunluğu
Farklı türlerde bitkilerin bulunması	Bitki Örtüsünün Çeşitliliği
Bu iklimde yetişecek bitkilerin bulunması	Bitki Türlerinin İklim Uyumluğu
- Boylu ağaçların fazla olması - Doğal unsurların korunması	Yaşlı ve Büyük Ağaçların Varlığı
- Mevsim değişiklikler görülmesi - Mevsimine göre çiçekler dikilmesi	Bitki Örtüsünün Mevsimsel Değişiklik İçermesi
- Doğal yaşamın olması - Hayvanların korunması ve bunların barınabilecekleri alanların bulunması	Hayvanların Bulunması
Çeşitli su elemanlarının bulunması (havuzlar, göller, vs.)	Su Unsurunun Olması
- Yeşil alanların sert zeminlere göre daha fazla olması - Yapıların daha az olması - Çok beton olmaması	Doğal Alanın Tüm Alana Oranı
- Doğayla iç içe olması - Doğal güzelliğe sahip ve güzel manzaralı olması - Doğanın izlenebilmesi	Doğal Değerlere Açılış

Çizelge 4.1 (devam) : Kullanıcının peyzaj mekanından doğallık beklentileri ve bu beklentilere karşılık gelen doğallık göstergeleri.

Kullanıcının Doğallık Beklentileri	Doğallık Göstergeleri
• Kentin gürültü ve karmaşasından uzaklaştırması, sakin ve huzur verici olması • Doğa ile baş başa kalınabilmesi, dışarıdan soyutlanmış ve doğal bir yeşil alandaymış gibi hissettirmesi • Görüntü kirliliğinin olmaması	• Doğal Olmayan Değerlerin Yalıtılması
• Doğal formun bozulmaması • Doğanın ve doğal unsurların korunması	• Doğal Arazi Yapısının Varlığı
• Doğallığı bozmadan kapalı alanların oluşturulması • Duvarlarda sarmaşıkların olması	• Yapma Unsur ve Donatıların Doğal Unsurlar ile Tematik-Anlamlı İlişki Kurması
• Doğal taşların ve kayaların bulunması • Ahşabın fazla kullanılması • Doğal malzemelerin olması	• Doğal Malzeme Kullanımı
• Kokulu bitkilerin bulunması • Su sesi olması • Çim alanların üzerine basılabilmesi, oturulup uzanılabilmesi • Meyve ağaçlarının bulunması • Şifalı bitkilerin bulunması	• Duyusal Doğal Unsurların Varlığı
• Bitkilerin doğal halleriyle kalmaları ve budanmamaları	• Çevrenin Bakımsal Özelliği
• Doğayı yansıtmayı	• Organik Bir Biçimlenme İçermesi

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde; gerçekleştirilen alan çalışması sonucu elde edilen bulgulara doğallıkla ilgili literatür çerçevesinden bakılarak birlikte irdelenmiş, ortaya çıkan kavramlar peyzaj mekanında doğallığın değerlendirilmesine yönelik “doğallık göstergeleri” olarak belirlenmiştir. Bu göstergelerden oluşan bir “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” elde edilmiştir (Çizelge 4.2). “Doğallık göstergeleri” literatürden de ayrıntılı bir şekilde incelenerek örneklerle birlikte açıklanmış, her bir gösterge için bir değerlendirme ölçüsü belirlenmiştir.

Çizelge 4.2: Doğallık Göstergeleri Ölçütler Demeti.

DOĞALLIK GÖSTERGELERİ ÖLÇÜTLER DEMETİ	
Doğallık Göstergeleri	Değerlendirme Ölçüsü
Bitki Örtüsünün Yoğunluğu	yoğun - seyrek (%)
Bitki Örtüsünün Çeşitliliği	uniform - çeşitli - karmaşık (%)
Bitki Türlerinin İklim Uyumluğu	uygun - uygun değil (%)
Yaşlı ve Büyük Ağaçların Varlığı	var - yok (S)
Bitki Örtüsünün Mevsimsel Değişiklik İçermesi	var - yok (%)
Hayvanların Bulunması	var - yok (S)
Su Unsurunun Olması	var - yok (S)
Doğal Alanın Tüm Alana Oranı	var - yok (%)
Doğal Değerlere Açılış	var - yok (S)
Doğal Olmayan Değerlerin Yalıtılması	yalıtılmış - yalıtılmamış (%)
Doğal Arazi Yapısının Varlığı	var - yok (%)
Yapma Unsur ve Donatıların Doğal Unsurlar ile Tematik - Anlamlı İlişki Kurması	uyumlu - uyumlu değil (%)
Doğal Malzeme Kullanımı	var - yok (%)
Duyusal Doğal Unsurların Varlığı	var - yok (S)
Çevrenin Bakımsal Özelliği	az - dengeli - fazla (%)
Organik Bir Biçimlenme İçermesi	formal - organik (%)

% = Yüzdesi

S = Sayısı

“Doğallık göstergeleri ölçütler demeti”, mevcut çevrelerin doğallık açısından değerlendirilmesi için kullanılabileceği gibi, tasarım aşamasında tasarımcıya

kılavuzluk ederek, tasarım kararlarını yönlendirmeye yönelik bir ölçütler demeti görevi de üstlenebilecektir.

4.1 Peyzaj Mekanında Doğallık Göstergeleri

Çalışmanın devamında, doğallığın algısal olarak tanımlanabilecek yönlerinin belirlenebilmesi amacıyla ayrıntılı bir literatür araştırması gerçekleştirilmiştir. Literatürde insanların doğallık algısı genel olarak iki temel konu ile ilişkilendirilmektedir. Bunlardan birisi bazı doğal peyzaj unsurlarının alanda bulunması, diğeri ise peyzajda algılanan insan etkisinin düzeyi ile ilgilidir (Tveit ve diğ., 2006). Ancak, peyzaj tasarımı açısından doğallığı değerlendirmeye yönelik kullanılabilecek çok az sayıda göstergenin şimdiye kadar belirlendiği görülmektedir. Yalnızca su ve bitkilerin varlığı gibi çok genel bazı özellikler araştırma kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırmaların bir çoğu, konuyu ekolojik bir yaklaşımla ele almakta ve doğallığı ekoloji bilim dalındaki teknik ve birimleri kullanarak ölçmeye çalışmaktadır. Ancak bu araştırmaların sonuçları daha çok, büyük ölçekli alanlarda ve planlamaya yönelik, çok genel bazı tespitlerin yapılmasına olanak tanıyabilecek niteliktedir. Peyzaj mekanı ölçeğinde ise, daha detaylı ve sistematik değerlendirmelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Doğallık kavramı bu nedenle çalışmada, tasarıma yönelik sonuç çıkarabilmek amacıyla peyzaj tasarımı boyutuyla ele alınmaktadır. Ayrıca konuya peyzaj mekanının algılanan doğallığı kapsamında yaklaşılmaktadır. Algılanan doğallığın da insan sağlığı ve peyzaj tercihi üzerinde olumlu yönde, önemli etkileri olduğu birçok araştırma tarafından tespit edilmiştir (Kaplan ve Kaplan, 1982; Ulrich, 1981; Hartig, 1993; Ode ve diğ., 2009). Ekolojik doğallık kavramı ise konunun sınırlandırılabilmesi amacıyla kapsam dışı bırakılmıştır.

Bundan sonraki bölümde, literatür araştırması ve alan çalışması sonucunda saptanan “doğallık göstergeleri” sırasıyla ele alınarak açıklanmıştır. Her bir göstergenin ne göstermesi gerektiği, peyzaj tasarımı ve doğallık açısından önemi ve bu özelliğin bir peyzaj mekanında nasıl sağlanabileceği örneklerle açıklanmıştır. Göstergeler, açıklanırken tercihle ilgili diğer kavramlarla birlikte çok yönlü olarak irdelenmiş ve tasarlanırken ya da değerlendirilirken dikkat edilmesi gereken noktalar belirtilmiştir.

4.1.1 Bitki örtüsünün yoğunluğu

İlk olarak, araştırma literatüründe doğallıkla bağlantılı olarak en çok ele alınan özelliklerden birisi olarak bitki örtüsünün yoğunluğu gösterge olarak belirlenmiştir. Yoğun bir bitki örtüsünün varlığının doğallık algılamasına olumlu yönde katkıları olduğu görülmüştür (Şekil 4.2).

Şekil 4.2: Bitki örtüsünün yoğunluğu ile dikkat çeken bir alan (Scarfone, 2007).

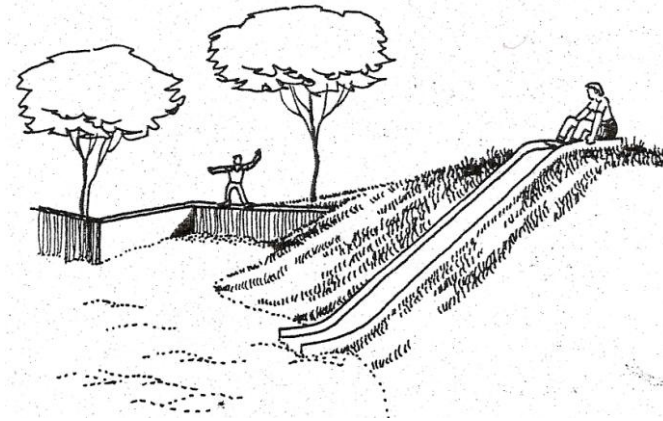
Doğallığı tek başına temel alan Avustralya’da yapılan bir çalışmada, insanların farklı bitki örtüsü tipleri, yoğunlukları arasında ayırım yapabildikleri ve bitki örtüsündeki doğal olmayan yapısal değişiklikleri fark edebildikleri bulunmuştur. Deneklere doğal bir şekilde oluşmuş bitki örtüsü formlarını içeren belirli sayıda slayt gösterilmiştir. Ne kadar doğal olduğunu düşündüklerine göre değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirmeler sonunda, daha yoğun ve daha yüksek bitki örtüsünün en doğal olarak kabul edildiği görülmüştür. Ayrıca deneklerin bitki örtüsündeki doğal olmayan orijinli yapısal değişikliklerin de farkına varabildikleri tespit edilmiştir (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

Norveç’te yapılan bir çalışmada ise kent parklarındaki bitki örtüsünün yoğunluğu ile rekreasyonel tercih arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmada, Norveç’teki kentlerde park ve diğer yeşil alanların düşük seviyede bitki örtüsü yoğunluğuna sahip olduğu ve ağırlıklı olarak çim alanların ve spor sahalarının bulunduğu belirtilmektedir. Posta yoluyla gönderilen ve kentin farklı yerlerindeki görüntülerden oluşan 12 renkli fotoğrafın katılımcılar tarafından değerlendirildiği anket sonuçlarına bakıldığında, orta derecede yoğun ve yoğun görüntülerin en yüksek tercih puanını aldıkları görülmektedir. Sosyo-demografik verilere bakıldığında ise 40’lı yaşlarının

ortalarında bulunanlar, orta yoğun ve yoğun bitki örtüsüne daha fazla tercih göstermişlerdir. Ayrıca eğitim seviyesi ile de bu yöndeki tercih artmıştır (Bjerke ve diğ., 2006).

Lamb ve Purcell, 1998 yılında doğallık ve tercih konusunda ekolojik bir yaklaşımla yaptıkları araştırma sonucunda, bitki örtüsü yoğunluğu ve bakış uzaklığı arasında ilginç bir etkileşimin olduğunu bulmuşlardır. Bakış uzaklığının fazla olduğu görüntülerde daha yoğun bitki örtüsü tercih edilirken, yakın plan görüntülerde daha seyrek bitki örtüsünün tercih edildiği ortaya çıkarılmıştır. Burada tercihin sadece bitki örtüsünün niteliğiyle değil bakış uzaklığıyla da ilişkili olduğu görülmektedir. Gustavsson ise 1994'te koruların bitkilendirilmesiyle ilgili yaptığı çalışmada estetik, ekolojik ve fonksiyonel kriterlere dayanan seçenekler üzerinde bir dizi olasılığı tartışmaktadır. Dış kısımlarda daha yoğun bitkilendirmenin dış kuvvetlere karşı daha büyük bir dayanıklılık sağladığını ve sürpriz içerme fırsatı tanıdığını ve ayrıca şehri arkada bırakma hissi oluşturduğunu söylemektedir (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

Doğal çevreler çocuklar için de büyük bir öneme sahiptir. Doğal çevrelerin potansiyel faydaları arasında bu çevrelerde büyüyen çocukların gelişimlerine olan katkıları da sayılabilir. İskandinavya'da yapılan birçok araştırma, çocukların karmaşık doğal çevrelerde oynamalarının konsantrasyon, sosyal oyun ve kaslarının hareket yeteneklerinin gelişmesi üzerinde olumlu etkileri bulunduğuna işaret etmektedir. Bitki örtüsündeki ve topoğrafyadaki çeşitlilik, kas gelişimi için doğal oyun ortamını desteklemektedir (Dunnett ve Hitchmough, 2004) (Şekil 4.3).

Şekil 4.3: Doğal unsurlarla birlikte tasarlanmış bir çocuk oyun alanı (Rutledge, 1971).

Açıkçası, bitki örtüsü karmaşık doğal çevrelerin bileşenlerinden sadece birisidir. Ancak bu araştırma, sağlıklı ve yoğun, doğal formlu, odunsu ve otsu bitki örtüsü

içeren kentsel ortamların, daha geleneksel bazı alternatiflerine göre çocuklar için daha harekete geçirici bir çevre oluşturduklarını öne sürmektedir (Dunnett ve Hitchmough, 2004) (Şekil 4.4).

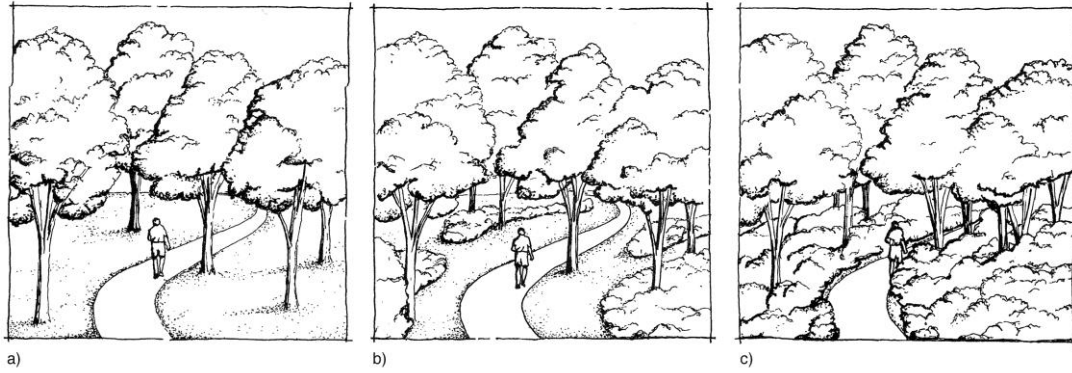
Şekil 4.4: Doğal bir tasarıma sahip çocuk oyun alanı, Valbyparken, Kopenhag, Danimarka (Del Alamo, 2004).

Çocuklara yönelik alanlarda bitkisel yoğunluk planlanırken, bu alanların bitkisel tasarımları için literatürde yer alan öneriler de göz önüne alınmalıdır. Dolayısıyla, çocukların merakını canlandıracak nadir türler, çok renkli, hafif tekstürlü, neşeli bir mekan yaratan, çocuk ölçeğine bağlı kalan boyutta küçük ağaç ve ağaççıkların seçilmesine dikkat edilmelidir (Huş, kiraz, erik, katalpa ve dikensiz süs bitkileri gibi). Ağaççık ve ağaçları çiçeklenme ve meyvelenme mevsimlerine göre seçerken, bahçenin kullanımının en yoğun olduğu zaman mart-nisan aylarından, haziran sonuna kadar olan sürenin dikkate alınması gerekir (Şekil 4.5) (Yıldızcı, 1982).

Şekil 4.5: Ağaçlar, aynı zamanda çocuklar için ilgi çekici birer oyun elemanlarıdır (Marcus ve Francis, 1998).

Peyzaj mekanında bitkisel yoğunluk planlanırken ayrıca peyzaj tercihi üzerinde etkili olan diğer faktörlerin üzerinde de olumsuz etkilerin oluşmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Bitki örtüsünün zenginliği çok yüksek bir seviyeye ulaştığı zaman peyzajın çekiciliğinin korunması için önlemler alınmalıdır. Belli bir yoğunluktaki bitki örtüsü arzu edilir bir özellik olurken, fazlası görsel ulaşılabilirlik, derinlik hissi ve peyzajın uyumu gibi peyzaj tercihi üzerinde etkili olan diğer niteliklerin zarar görmesine neden olabilmektedir (Kaplan ve diğ., 1998) (Şekil 4.6).

Şekil 4.6: Bitki örtüsünün yoğunluğu planlanırken peyzaj tercihi üzerinde etkili olan diğer faktörler de dikkate alınmalıdır (Forsyth ve Musacchio, 2005).

4.1.2 Bitki örtüsünün çeşitliliği

Doğallık algılamasıyla ilişkilendirilen diğer bir özellik ise bitki örtüsündeki çeşitliliktir. Bitkisel tasarımda çeşitlilik, bitki materyalinin, bitki özelliklerinin veya türlerinin çeşitliliğinin, kompozisyondaki çizgi, form veya renklerde değişiklik veya kontrast oluşturacak şekilde kullanılması demektir. Gözlemcinin dikkatini çeken ve ilgisini orada tutan çeşitliliktir. Tasarıma eklenecek çeşitliliğin derecesi, kompozisyondaki çizgi form, doku ve rengin aldıkları rollere bağlıdır. Çeşitlilikteki değişikliklerin dereceli olarak birbirini izlemesi, ustaca hazırlanmış, sofistike ve rahatlatıcı etkiye sahip tasarımlar ortaya çıkarır. Tasarımda özelliklerin çarpıcı bir şekilde değiştirilmesi ise belirgin ve ciddi değişikliklerin oluşmasına neden olur. Bu noktada vurgulanması gereken, çeşitliliğin etkisinin hiçbir zaman kompozisyonun bütünlüğünü bozacak kadar büyük olmamasına dikkat edilmesidir (Scarfone, 2007).

Görsel çeşitlilik derecesi bütünlük gereksinimi de düşünülerek dengelenmelidir. Ancak monotonluk hissinin de kesinlikle oluşturulmaması gerekir. Mekan içerisinde hareket eden insan sürekli olarak aynı görüntü ile karşılaştığında, diğer bir deyişle monoton bir çevreye maruz kaldığında, bazı psikolojik rahatsızlıkların ortaya

çıkabileceği konusunda yapılmış pek çok araştırma vardır (Rapoport, 1977). Bunun yanı sıra görsel olarak monoton bir görüntü, gözdeki retina hücrelerinin yorulmasına neden olmaktadır. Etkin olarak fonksiyon göstermelerinin devam edebilmesi için çeşitliliğe ihtiyaç duymaktadırlar. Monoton bir kompozisyon yada peyzaja yeni elemanlar getirilerek ilgi arttırılabilir. Çeşitliliğin artmasıyla da ortaya birçok sonuç çıkabilir. Çeşitliliği oluşturan elemanlar arttıkça birbirleriyle daha çok etkileşime geçecektir ve kompozisyonda bütünlüğü sağlamak için daha büyük bir organizasyona gerek duyulacaktır (Bell, 2004).

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında ekolojik yaklaşımla yapılan bitkilendirme çalışmalarındaki eksikliklerden biri monotonluktur. Bunlar, doğal peyzajların çok fazla değer verilen bir bölümünü oluşturan, farklı deneyim ve aktivite olanağı sunma özelliğini gösterememişlerdir. İngiltere'nin yeni kentlerindeki bu tarzdaki bitkisel uygulamaların bazıları tepkiyle karşılanmıştır. Bunun gibi bir sonucun önüne geçilebilmesi için peyzajlar oluşturulurken; bitkilendirmenin karakteri ve içereceği mekanların, kullanımların ve aktivitelerin doğası açısından maksimum miktarda çeşitliliğin sağlanması gerekmektedir. Ayrıca bitkilendirmedeki renk kullanımıyla, tür seçiminde farklı türlerden karışımlar oluşturarak, bitkilendirmenin ritm ve şeklini değiştirerek, bitki örtüsünün yapısındaki değişikliklerle, otsu bitki örtüsünü odunsularla birlikte kullanarak ve geleneksel peyzajda bulunan daha birçok tekniğin yardımıyla çeşitlilik sağlanması mümkündür (Dunnett ve Hitchmough, 2004) (Şekil 4.7).

Şekil 4.7: Bitkisel çeşitlilik içeren bir kompozisyon (Scarfone, 2007).

Doğal bitki toplulukları karmaşık bir yapıya sahiptir ve birçok bitki tipi bir arada görülür. Peyzaj mekanının bitkisel yapısı doğal peyzajlarda görüldüğü gibi ağaçlar, çalılar ve yer örtücülerden oluşan katmanlar halinde tasarlanırsa, bu çeşitlilik ilgi çekici olacaktır (Scarfone, 2007) (Şekil 4.8). Ayrıca çeşitlilik oluşturulurken bitkilerin diğer birçok fiziksel özelliği de; formları, dallanma özellikleri, sürgünleri, yaprak, çiçek, meyve, tohum, gövde kabuğu renk ve biçimleri gibi kullanılabilir.

Şekil 4.8: Katmanlar yoluyla bitkisel çeşitliliğin oluşturulması (Scarfone, 2007).

Tasarımcılar, tasarım özelliklerini ve bunların çeşitlemelerini başarılı bir şekilde bir araya getirip organize etmeden önce gözün her bir elemanın nispi önemini tek tek ve bütünün bir parçası olarak nasıl algıladığını tam olarak anlamaları gerekir. Çizgi, form, doku ve renk gibi elemanların hepsi belli etkiler ortaya çıkarabilecek estetik özelliklere sahiptir. Görsel değer veya görsel ağırlık, bu çeşitli elemanların, kompozisyon bütünündeki diğer elemanlarla bağlantılı olarak ifade etme gücünü tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Görsel değer kavramı, bu niteliklerin nasıl ve neden dikkatimizi çektiklerinin yanısıra hangilerinin diğerlerinden daha çabuk bunu başardığını ve daha uzun süre dikkatimizi orada tuttuğunu tanımlamamıza yardımcı olur (Scarfone, 2007).

Doku, bitkisel tasarımda etkili bir elemandır. Bitkisel tasarımda doku, yaprakların büyüklüğü, ince ya da kalın dalların şekli, ağacın inceliği, kalınlığı, yılın mevsimlere göre değişen özellikleri ile açıklanır. Belirli mevsimlerde yapraklarını döken ağaçların dokusu, ağacın büyüklüğü, ince ve kalın dalların sayısı ve durumu ile tanımlanır. Ağaç yapraklı olduğu zaman doku yaprak sayısı, büyüklüğü ve düzeni ile belirlenir. Bitkisel tasarımda aynı mekan ve yapı çevresinde bitki dokusundaki

değişiklik tedrici olmalıdır. Birden bire kaba ve ince doku ayırımı yapılmamalıdır (Yıldızcı, 1988). Bitkisel tasarımda rehber olması amacıyla Çizelge 4.3’de, değişik bitki bölümlerinin dokusal etkisini gösteren bir tablo verilmiştir.

Çizelge 4.3: Değişik bitki bölümlerinin dokusal etkisini gösteren çizelge (Scarfone, 2007).

Dokusal Algı Çizelgesi			
BİTKİ BİLEŞENİ	DOKU ETKİSİ		
	İ	O	K
Dallanma Şekli			
Seyrek			x
Yoğun	x		
Yaprak Çeşidi			
Kısa İğne Yaprak	x		
Uzun İğne Yaprak		x	x
Geniş Yaprak – genel		x	
Geniş Yaprak – büyük aralıklı veya büyük boşluklu			x
Tüysü Yaprak			x
Ucu Kesilmiş veya Derin Loblu	x		
Küçük Yaprak	x		
Eğrelti Benzeri Yaprak	x		
Uzun Saplı	x		
Otsu – dar ayalı	x		
Otsu – geniş ayalı		x	
Sert Dikenli – Şerit Benzeri			x
Yaprak Yüzeyi			
Parlak	x		
Mat		x	x
Alt Tarafı Renkli (beyaz, gümüşü yada açık renkli)		x	x

İ = İnce Dokulu O = Orta Dokulu K = Kaba Dokulu X = Baskın Algısal Doku

Bitkisel tasarımda her eleman değişen derecelerde görsel değere sahiptir. Diyagonal çizgiler, dikey formlar, kaba dokular ve parlak renkler; heyecan verici, dinamik ve yüksek derecede görsel uyarıya sahip bitki nitelikleridir. Bu elemanlar göze çarpar, dikkat çeker ve bu şekilde yüksek derecede görsel değere sahip olurlar. Yatay çizgiler, yatık formlar, ince dokular, soluk ve mat renkler dinlendirici kabul edilir ve böylece kompozisyonda daha çekinik bir rol oynarlar. Bunların kompozisyonda düşük bir görsel değere sahip oldukları ve görsel etkilerinin az olduğu kabul edilirler. Bir bitkisel kompozisyonun yüksek veya düşük bir görsel değer alması için tasarlanması, bitkilendirmenin amacı ve peyzaj bütününde bulunduğu yer ile

bağıntılıdır (Scarfone, 2007). Bitkisel materyaldeki çeşitlilik tasarlanırken Çizelge 4.4’de verilen bitki niteliklerine ait görsel değerler ve bunların birbirleri ile olan dengeleri göz önüne alınmalıdır.

Çizelge 4.4: Değişik bitki form, renk ve dokularının görsel değerlerini açıklayan çizelge (Scarfone, 2007).

Görsel Değer Çizelgesi			
TASARIM NİTELİKLERİ	DGD⁺	OGD⁺⁺	YGD⁺⁺⁺
Çizgi ve Form			
Dikey			x
Sütun			x
Yuvarlak (küre)		x	
Oval		x	
Yatay	x	x	
Vazo formlu		x	
Sarkık			x
Doku			
İnce	x		
Orta		x	
Kaba			x
Renk			
Renk Çeşitleri			
Sıcak Renkler			x
Soğuk Renkler	x		
Çiçek Renkleri			
Kırmızı			x
Sarı			x
Mavi	x		
Mor	x		
Beyaz			x
Turuncu		x	
Yaprak Renkleri			
Alacalı			x
Bronz – Altuni			x
Mor bordo	x		
Yeşil		x	
Gri – Gümüş			x

DGD⁺ = Düşük Görsel Değer OGD⁺⁺ = Orta Görsel Değer YGD⁺⁺⁺ = Yüksek Görsel Değer

4.1.3 Bitki türlerinin iklime uygunluğu

Peyzaj mekanında bulunan bitki türlerinin yer aldıkları çevrenin iklim koşullarına uygun olmaları doğallık algılamasıyla ilgili diğer bir önemli konudur. Bu anlamda

bitkisel tasarımda kullanılması gereken doğal türler, kendine özgü ekolojik koşulların hüküm sürdüğü belli bir coğrafik bölgede kendiliğinden yetişen bitkilerdir. Son dönemlerde git gide güçlenen doğala yakın peyzaj anlayışı için temel bitkisel materyalleri oluştururlar. Bitkilendirmelerde kullanılan ve o bölgeye ait olmayan türler yabancı yada egzotik türlerdir. Doğal ve egzotik ayrımında ekolojik sınırlar esastır. Doğal türler bulundukları ekolojik bölgede binlerce yıldır süre gelen seleksiyon baskısı altında yaşama ve yetiştirme güçlerini kanıtlamış olduklarından, o bölgede yapılacak bitkilendirmelerdeki tür seçimleri için en güvenilir elementlerdir. Ancak egzotik türler, alışlagelen yerli türlere göre form, yaprak ve çiçeklenme gibi özellikleri bakımından farklılık göstermeleri nedeniyle sıklıkla kullanılmaktadırlar. Egzotik türler, doğası dışında kullanıldığında, pek çok alanda beklenen gelişimlerini sağlayabilmeleri için programlı bir bakım desteğini zorunlu kılmaktadırlar. Bundan yoksun kalan türler ise kısa zamanda özelliklerini kaybetmekte ve kuruyabilmektedirler (Dirik, 2008).

Egzotik bitkilerin kullanılmasının peyzaj mekanında oluşturabileceği negatif etkilerden yalnızca birisi bakım zorluklarıdır. Doğal algılanan çevrelerin oluşturulması üzerinde de büyük bir olumsuz etkiye sahiptirler. Üstelik kullanıcılar egzotik bitkileri diğerleri arasından ayırt edebilmektedirler. Dunnett ve Hitchmough, (2004)'e göre, Avustralya'da yapılan bir araştırma sonucunda kullanıcıların bitki örtüsü içinde bulundukları çevreye ait olmayan bitki türlerini fark edebildikleri ortaya çıkarılmıştır. Burada belirtilmesi gereken, sonuçların kültürden kültüre, kişisel özellik ve deneyimlere bağlı olarak olarak değişebileceğidir. Kaplan ve Kaplan (1989) ve Sommer (1997)'ye göre ise; insanlar büyüdükleri çevreleri ve bu çevrelerde bulunan, kendilerine tanıdık gelen ağaçları tercih etmektedirler (Forsyth ve Musacchio, 2005).

Doğa ve sanat arasındaki denge noktasını en sofistike şekilde oluşturanlar arasında Alman profesör Richard Hansen ve onun öğrencileri gelmektedir. Urs Walser, Hansen'in öğrencilerinden biridir. Alpler ve diğer doğal habitatlara yaptığı geziler esin kaynağı olmuştur. Amacı, estetik kriterlere daha büyük bir rol vererek, çalışmalarını Hansen'inkilere dayandırmak olmuştur. Bitkilendirmelerinde ekolojik etkilerin hakim olduğu izleniminin yanlış olduğunu ve bitki seçiminde kendisi için en önemli etkenin doku, form ve çiçek rengi gibi estetik etkiler olduğunu söylemektedir. Ayrıca bitki seçiminde dikkat ettiği önemli bir noktayı daha bir örnekle şöyle

açıklamaktadır; yucca ve astilbe bitkileri birlikte ilginç form ve doku kontrastı oluşturabilir ve ekolojik yetişme koşulları birbirleriyle örtüşebilir. Ancak onların çok farklı orijinlerden geldikleri bilgisi nedeniyle, yapaylık hissi oluşturacağı için hiçbir zaman bu bitkileri birbirleriyle yan yana yerleştiremeyeceğini söyler. Walser, bitki seçiminde özellikle doğal topluluklar içinde baskın bulunan türlere ilgi gösterdiğini, ne kadar uyumlu ve peyzaj değerine sahip olduklarını görmek için denediğini eklemektedir. Bitkilendirme tasarımında uzun bir dönem iyi görünen türlerin seçilmesinin önemini de vurgulamaktadır (Dunnett ve Hitchmough, 2004) (Şekil 4.9). Bu noktada belirtilmesi gereken; bitki örtüsü tasarlanırken yerel floradaki estetik çekiciliğe sahip bitki türleri seçildiği takdirde ilgi çekmek amacıyla egzotik türlerin kullanılması gerekliliğinin ortaya çıkmayacağıdır.

Şekil 4.9: Bulundukları çevreye ve birbirine iklimsel açıdan uyumlu bir bitkisel kompozisyon (Scarfone, 2007).

4.1.4 Yaşlı ve büyük ağaçların varlığı

İnsanların çevre tercihleri ile ilgili yapılan araştırmalar, ağaçların tercih üzerinde merkezi bir rolü olduğuna işaret etmektedir. En çok tercih edilen görüntüler tutarlı bir şekilde ağaçları içermektedir ve büyük ağaçların bulunduğu görüntüler tipik olarak yüksek beğeni almaktadır. Diğer vejetasyon formlarına da büyük ölçüde değer verildiği görülmektedir ancak insanların ağaçlara olan düşkünlüklerini ifade etmeleri dikkat çekici bir boyuttadır. Ağaçların varlığının tercih edilen çevrelerde, başlı başına özel bir öneme sahip olduğu araştırmalarda tekrar tekrar bulunmuştur (Kaplan ve diğ., 1998). Konu ile ilgili çalışmalarında Van Mansvelt ve Kuiper (1999), yaşlı ağaçların alanda bulunmasının doğallığın bir parametresi olarak kullanılabileceğini söylemektedir (Tveit ve diğ., 2006) (Şekil 4.10).

Şekil 4.10: Yaşlı ve büyük ağaçların etkisi, Royal Botanic Gardens, Sydney, Avustralya, 2000, Pınar Karakaş.

Ağaçlar sürdürülebilir kent yaşamında diğer işlevleri ile birlikte toplumun psikolojik ve sosyo-kültürel gereksinimlerini karşılayan en önemli elementlerdir. Ağaçlar geçmişle bağlar kurmaya yarayan önemli sembollerdir. Yaşlı ve olağanüstü boyutlara ulaşmış anıtsal nitelikli ağaçlar geçmişe tanıklık eden bir miras, bir hazine olarak algılanmaktadır. Yine önemli olaylar ve şahsiyetlerle ilişkili olan ağaçların toplum psikolojisinde derin etkiler yaratan tarihi ve mistik değerleri de estetik ve işlevsel değerlerinin çok önündedir. Uzun ömürlü olma, istenen bir özelliktir. Tür seçiminde bitkilendirmenin iskeletini oluşturan kalıcı türler uzun ömürlü olmalıdır. Yaşın artması ile bitki direncinin azalması bir olumsuzluk oluştursa da, olgun ve yaşlı ağaçlar estetik, psikolojik ve işlevsel açıdan genç ağaçlara göre daha yüksek koruma önemi taşırlar. Özellikle anıtsal nitelikli ağaçların mutlaka koruma kararlarına konu edilmeleri gerekir. Bitkilendirilmiş ve özellikle ağaçlandırılmış alanlar, kentsel biyolojik çeşitliliğin temeli olup kuşların ve birçok sevimli hayvanların ve faydalı böceklerin barınması için uygun ortamlar oluşturur (Dirik, 2008).

Bununla birlikte ağaçlar her koşulda da takdir edilmemektedir. Bu nedenle yerleştirilmeleri, seçimleri ve bakımları da iyi etüt edilmelidir. Yoğun yaprakların ve karanlık ortamların çoğu kez düşük tercih aldığı görülmektedir. Hatta ışığı kesen tek bir ağacın olması bile istenmemektedir. Büyük ve yaşlı ağaçların bu kadar çok tercih edilmesi bize koruma faaliyetlerinin öneminin yanısıra, ağaç türlerinin seçimi sırasında da uzun yaşayan türlerin seçiminin önemini ortaya çıkarmaktadır (Kaplan ve diğ., 1998).

4.1.5 Bitki örtüsünün mevsimsel değişiklik içermesi

Bitki varlığı, insanlara kent ortamında doğa ile temas etme ve mevsimlerle doğada oluşan değişimleri gözlemleme olanağı vererek doğa ile bütünleşmelerini sağlamaktadır. Hangi ölçü yada yoğunlukta yer verilmiş olursa olsun, peyzaj düzenlemelerinin tüm elemanları içinde en hassas olanı bitkisel materyallerdir. Peyzaj, uzaysal mekanda 4 boyutuyla tanımlanabilir. 4. boyutu oluşturan zamandır, zaman boyutunu da bitkiler yansıtır. Peyzajın zamana, mevsimlere ve yıllara göre gösterdiği değişim ve gelişim, bitkisel varlığı ile kendini gösterir. Bitkilerin yarattığı bu değişim ve gelişim, peyzajın temel itici gücü ve dinamiğı olup, peyzajı çekici kılan esas faktörü oluşturur (Dirik, 2008).

Bitkilere zaman değişkeni içerisinde hacim, biçim, dinamik, renk, doku, doğal yapı ve görsel kontrolör özellikleri için mimari ve estetik potansiyel olarak bakılabilir. Yaşayan malzeme olan bitkiler, sürekli olarak mevsimden mevsime bir değişim içindedirler. Sonbaharın kırmızıları, turuncuları, sarıları, bahar çiçeklerinin, pembe, sarı ve kırmızıları, yapraklarından arınmış bir kış ağacının dalları, doku ve renkteki sonsuz değişimler, bitkilerin mevsimden mevsime bize sundukları değişiklerin küçük bir kısmıdır (Şekil 4.11) (Yıldızcı, 1988).

Şekil 4.11: Sonbahar renginin ön plana çıktığı bir bitkisel kompozisyon (Bird, 1998).

Çizelge 4.5’de, yılın belli zamanlarında bitkilerin çeşitli bölümlerinde gözlenen mevsimsel değişiklikler toplu halde görülmektedir.

Çizelge 4.5: Bitki bölümlerinde gözlenen mevsimsel değişiklikler (Scarfone, 2007).

Mevsimsel Değişiklik Çizelgesi

BİTKİ BÖLÜMLERİ	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
Renkli Gövde Kabuğu ve Sürgünler												
Biçimli Dallar												
Herdem Yeşil Yapraklar												
Dökülen Yapraklar												
Çiçekteki Ağaç ve Çalılar												
Çiçekteki Sarılcı ve Tırmanıcı Bit.												
Sonbahar Rengi												
Çiçekteki Çok Yıllık Bitkiler												
Çiçekteki Soğanlı Bitkiler												
Çiçekteki Mevsimlik Bitkiler												
Kokulu Yapraklar												
Tropik Bitkiler												
Tohumlar												
Meyveler												
Dekoratif Çimler												

Bitkisel tasarımda mevsimsel değişiklik oluşturmak için etkili olan yaklaşımlardan birisi, en azından iki dönem mevsimsel ilgi odağı olabilecek bitkilerin seçilmesidir. Böylece, her bitkinin peyzaj değeri en üst seviyeye çıkarılmış olur ve kompozisyonun kendisini en çok gösterdiği mevsim dışında da ilgi çekmesi sağlanır. Diğer önemli bir öneri ise, bir bitkinin tüm vejetatif bölümlerinin mevsimsel özelliklerinden faydalanılmasıdır. Bitkinin karakterini belirleyen, bu vejetatif bölümlere ait özelliklerin bir araya gelmesidir (Scarfone, 2007).

Etkili bir bitkisel kompozisyon oluşturmak için her bir bitkinin nasıl geliştiğinin, en yüksek performansa ne zaman ulaştığının, her mevsim nasıl görüldüğünün ve mevsimler arası geçişlerde nasıl bir görüntü oluşturduklarının bilinmesi gerekir. Bitkisel tasarım sırasında, bitkilerin çiçekleri, meyveleri, gövde kabuğu, yaprakları ve tohumları gibi bölümlerinin renk, form ve doku özelliklerinin mevsimlere göre göstereceği değişiklikler dikkate alınmalıdır. Bitkinin her bir bölümünün yıl boyunca alacağı roller belirlenmelidir (Scarfone, 2007).

4.1.6 Hayvanların bulunması

Doğal çevreyle bağlantı kurmak için, insanların isteyerek içinde yer aldıkları aktiviteler vardır. Bunlar arasında kuşları seyretme ve hayvanat bahçelerini ziyaret etme gibi gözlem amaçlı aktivitelerin yanısıra evcil hayvanların bakımı ve avlanma amaçlı balık tutma gibi aktiviteler en çok ilgi çekenler arasında sayılabilir (Kaplan ve diğ., 1998). Hayvanlar, bir peyzaj ortamında en çok beğenilen doğal zenginliklerden biridir. Hayvanlar, peyzaja hayat ve hareket getirir. Sabit olmadıkları için peyzaja değişiklik ve sürpriz eklerler (Ingels, 2004).

İnsanların hayvanlarla temas kurabilecekleri, onların aktivitelerini gözlemleyebilecekleri mekanlar, doğayla bütünleşmelerine olanak tanır. Bitki türlerinin dikkatli seçimiyle alana çekilebilecek kuş ve diğer canlıların seslerinin peyzajın duysal niteliklerine olan katkısı ise paha biçilmez olacaktır.

Hayvanlar da insanlar gibi belli nedenler yüzünden bir peyzaj mekanı arayışı içindedirler. İnsanlar çoğunlukla günün karmaşasından uzaklaşmak ve kendi başlarına kalıp dinlenebilmek isterler. Diğer yandan hayvanlar, o mekanda hayatta kalabilmek için üç temel şeye ihtiyaç duyarlar: yiyecek, barınak ve avcılardan korunma. Bu ihtiyaçlar karşılandığı sürece o mekanda kalmaları sağlanabilir. Kuşlar ve küçük memeliler peyzaja çekilmesi en kolay olanlardır. Çünkü dekoratif bitki

materyali yiyecek, barınak ve korunma için kullanılabilirler (Şekil 4.12). Yiyecek ve su, bitkilerde tohum, meyve ve nektar formunda bulunur hatta bunlara böcekler de çekilmektedirler. Barınak ve avcılardan korunma fonksiyonunun sağlanması ise tek bir bitki yada bir bitki kitlesi ile olabileceği gibi tasarımı desteklemek üzere oluşturulmuş bir arazi yapısı ile de gerçekleştirilebilir (Austin, 1982).

Şekil 4.12: Dekoratif bitki materyali yiyecek, barınak ve koruma için kullanılabilir (Dee, 2001).

Bitkilendirilmiş ve özellikle ağaçlandırılmış alanlar, kentsel biyolojik çeşitliliğin temeli olup kuşların, birçok hayvanın ve faydalı böceklerin barınması için uygun ortamlar oluşturur (Dirik, 2008). Peyzaj mekanına hayvanlar ziyaretçi olarak çekilebileceği gibi tasarımda bazı peyzaj elemanlarına yer verilerek kalıcı olmaları da sağlanabilir (Brickell, 2006) (Şekil 4.13). Örneğin bitkisel bir havuz birçok su bitkisini barındırabileceği gibi bazı balık türleri, ördekler yada kurbağalar için de yaşam ortamı oluşturabilir (Şekil 4.14). Kuşlar için avcılarının ulaşamayacağı yerlere yuvalar yada çeşitli hayvanlar için yiyecek ve su yerleştirilebilecek elemanlar tasarıma eklenebilir.

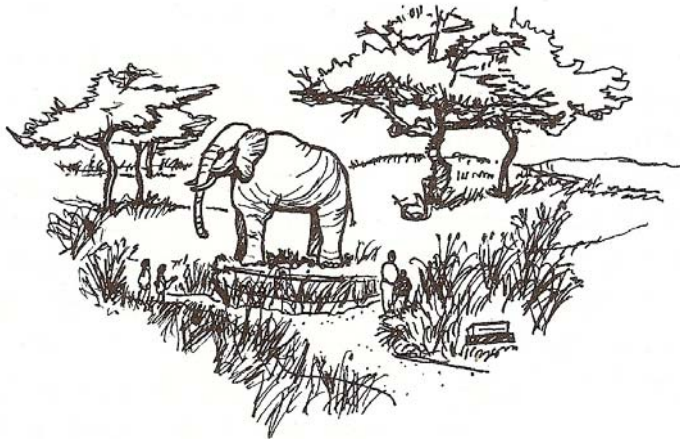

Şekil 4.13: Çeşitli hayvanlar için oluşturulmuş barınaklar (Brickell, 2006).

Şekil 4.14: Balıklar elinizden yemesi için eğitilebilir, oldukça evcil bir hale gelip, uzun yıllar yaşayabilirler (Speichert, 2001).

Bunların yanı sıra gözlem amaçlı yada etkileşime geçilebilecek, ilgi çekici özel hayvanların sergilendiği hayvanat bahçesi gibi fonksiyon alanlarının da tasarıma katılması etkili olacaktır (Şekil 4.15, 4.16). İnsanlar tarih boyunca her dönemde doğayı tanımaya özen göstermişlerdir. Kaşifler dünyadaki tüm bitkileri ve hayvanları keşfedip bunları hayvanat bahçelerinde, botanik bahçelerinde sergilemişler, böylece insanların tanıma ve öğrenme ihtiyaçlarına cevap vermişlerdir (Ata, 2007). Hayvanat bahçelerinde, hayvanların yaşadığı doğal ortamı verecek bir peyzaj stiline onlara sağlanması gerekir (ırmak, göl, bataklık, kaya). Olanak dâhilinde, dikimler hayvanların orijin bölgelerinin koşullarına uygun gelebilecek türlerle gerçekleştirilmelidir (Yıldızcı, 1982).

Şekil 4.15: Hayvanat bahçeleri ilgi çekici ve doğayı gözlemleme olanağının sağlanabileceği peyzaj mekanlarıdır (Kaplan, 1989).

Şekil 4.16: Toronga Hayvanat Bahçesi'nden bir görünüm, Sydney, Avustralya, 2000, Pınar Karakaş.

Hayvanların bir mekanda belli bir süre kalması isteniyorsa genel habitat tasarımına daha doğal bir yaklaşımla yaklaşılması gerekmektedir. Kompozisyonun bütünündeki karakteri güçlendirmek için de çürümüş ağaçlar olduğu yerde bırakılmalı yada bunlar eklenmelidir. Bu arada da doğal hayatın ihtiyaçlarının alanın taşıma kapasitesi ile ilişkilendirilmesi unutulmamalıdır. Aksi takdirde çok fazla hayvan bulunması, tasarım amacımız için gerekli olan kuşlar yada küçük memelileri alanın destekleme yeteneği üzerinde negatif bir etki oluşturabilir (Austin, 1982).

4.1.7 Su unsurunun olması

Peyzaj görsel kalitesinin algısal değerlendirmesinde, su elemanlarının önemli bir yeri olduğu defalarca bulunmuştur. Peyzajda suyun seyredilmesinin psikolojik sağlık üzerinde olumlu etkileri olduğu bilinmektedir (Burmil ve diğ., 1999). Pitt (1989), suyun tercih üzerindeki etkisiyle ilgili bir dizi psikolojik kuram tanımlamaktadır. Bachelard (1983) ise, insanların doğallığı tercih ettiklerini söyleyen psikolojik kuramlarla uyum içinde olacak bir bakış açısıyla, suyun estetik değerinin doğallığından kaynaklandığını ifade etmektedir (Nasar ve Minhui, 2004). Dünyanın önde gelen su tasarımcılarından Herbert Dreiseitl ise suyun insanlara doğayla özel bir ilişki kurma olanağı verdiğine inanmaktadır. Dreiseitl'a göre, kent merkezlerinde bile insanlar, kayıp çevre yada kayıp doğa olarak ifade ettiği şeyle bağlantı kurma konusunda içten bir tutkuya sahiptirler. Suyun, bunun için çok duygusal bir araç olduğunu söylemektedir (Richardson, 2008) (Şekil 4.17)

Şekil 4.17: Kent merkezindeki bir gölet, Royal Botanic Gardens, Sydney, Avustralya, 2000, Pınar Karakaş.

Araştırmalar, insanların peyzajları su unsuru olan ve olmayan olarak ayırt ettiklerini ve su unsuru olanları beğendiklerini göstermektedir. Kontrollü bir karşılaştırmada, kişilerin suyu, cam gibi yapay bir materyalden daha çok beğendikleri ortaya konulmuştur. Birçok tasarımcı yapay camdan süs havuzlarını önermeseler de bazı avangart tasarımcılar düzenlemelerinde kırık cam gibi yapay materyaller kullanmışlardır. Su ve suyun yansımaya özelliği ile ilgili tercihler üzerinde yaptığı araştırmada Nasar ve Minhui, insanların sudaki yansımaya ve camdaki yansımaya olan tepkilerini karşılaştırmışlardır. Araştırma sonuçlarının birinde, suyun cama tercih edilmesinin nedeninin, suyun bazı görsel özelliklerinin denekler tarafından camdan daha doğal olarak kabul edilmesi olabileceğini söylemektedirler. Yine aynı çalışmada çıkan bir diğer sonuç ise, yansıyan su yüzeyinin şeffaf olana tercih edilmesi olmuştur. Bunun nedeni ise şöyle yorumlanmıştır; gözlemci hareket ettikçe su yüzeyinde değişik objeler yansımaktadır ve Kaplan'ın tercih kuramı ile bağlantılı olarak daha çok bilgi vaad etmesi ve çeşitlilik içermesi nedeniyle tercih edilmektedir (Nasar ve Minhui, 2004).

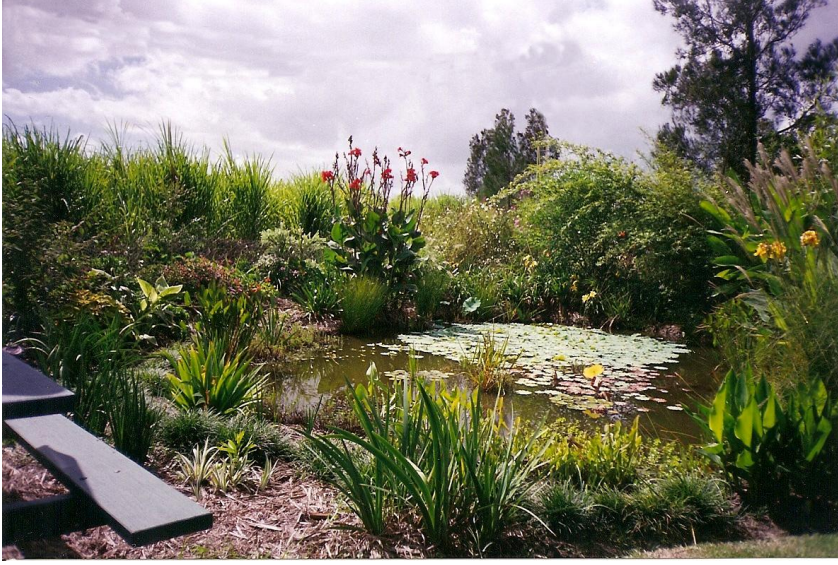
Tasarımcılar uzun yıllardan beri peyzajdaki suyun görsel olan, olmayan birçok çekici niteliğinin avantajlarından faydalanmaktadır. Litton ve diğ. 1974'e göre; su, durgun olabilir yada çeşitli hızlarda hareket edebilir. Sığ yada derin olabilir, gökyüzünü, güneşi, bitki örtüsünü yada çevresindeki diğer objeleri yansıtabilir. Çeşitli renklere sahip olabilir, ses ortaya çıkarabilir ve dokunulduğunda serinleme

hissi oluşturur. Su rengi diğerk algısal ve deneyimsel özelliklerle birlikte görülür. Mavi su serinlik özelliğine, beyaz su güç ve gürleyen ses özelliğine sahiptir (Burmil ve diğ., 1999). Nehir peyzajlarının görsel değerklendirmesi ile ilgili çalışmasında Litton 1977'e göre su; görünürlüğü, hareketi, yansımaları, rengi ve dolayısıyla çevresindeki durağan yüzeylerle oluşturduğı güçlü kontrast nedeniyle peyzajda baskın olma eğilimi içindedir (Şekil 4.18) (Yamashita, 2002).

Şekil 4.18: Su yüzeyinde oluşturulan farklı hareketler ilgi çekici olmaktadır (Bird, 1998).

Su kenarı, suyun nasıl algılandığı konusunda özel bir öneme sahiptir. Özellikle beğenilen görüntülerdeki su elemanlarının, düz kenarlardan çok daha doğal bir forma sahip kenar çizgisine sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca kenarlarında bitki örtüsünün bulunması da görüntünün etkisini arttırmaktadır (Şekil 4.19). Su unsuru tercih nedeni olmakla birlikte, suyun varlığının hoş bir görüntüyü garanti edeceği düşüncesi yanıltıcı olabilir. Su içeren sert zemin çözümleri, bakımsız ve aşınmış kenarları nedeniyle istenmeyen kullanıcı tepkilerine yol açabilir. Ayrıca kirlenmiş bir su elemanının kokusu ve rengi gibi özellikleri yada suda yabancı objelerin görülmesi tercih değerini çabucak düşürebilir. Hatta habitatın doğal bir parçası da olsa bazı bitkilerin varlığı bakımsız bir görüntü oluşmasına katkıda bulunabilir (Kaplan ve diğ., 1998).

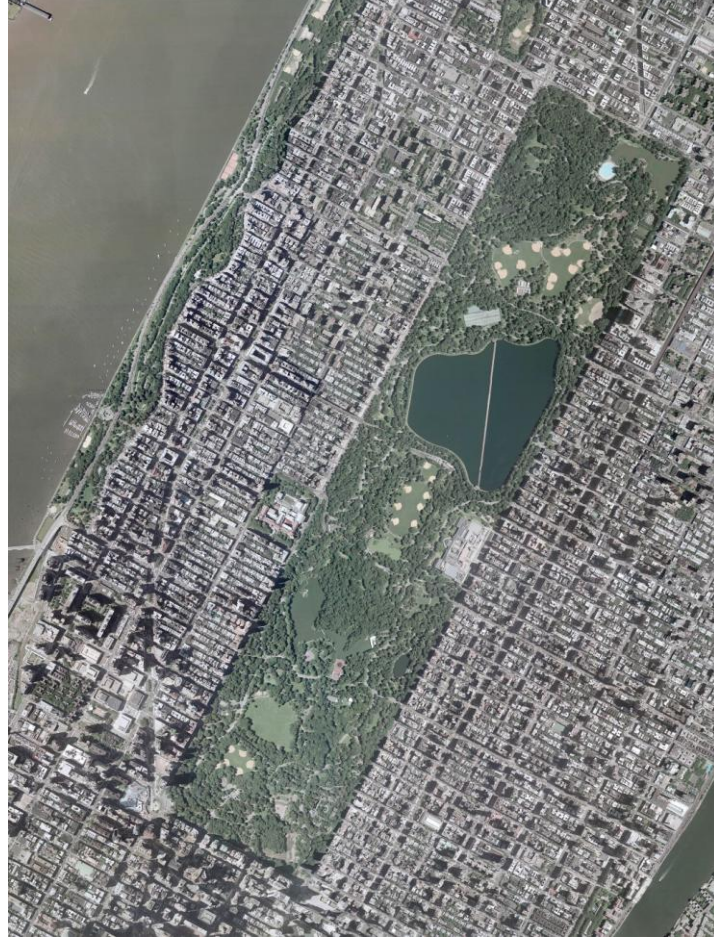
Şekil 4.19: Bitkisel bir havuz, Gold Coast, Avustralya, 2000, Pınar Karakaş.

4.1.8 Doğal alanın tüm alana oranı

İnsan ve doğa arasındaki uygun ilişkinin ne olması gerektiği üzerinde düşünülürken, peyzajı sınıflandırmak için doğa ve doğallık kavramları sıkça kullanılmıştır. Uygun insan ve doğa ilişkisi kültürlerarasında farklılıklar gösterebilmektedir ancak bugün kültürel yapıların farklı peyzajları algılayışımızın temelinde bulunduğuyla ilgili kanıtlar bulunmaktadır. Ayrıca bu kültürel yapılar sabit olmaktan çok uzak ve değişikliğe karşı duyarlıdırlar. Doğallık ve insan etkisi kavramlarının anlamları konusunda bazı anlaşmazlıklar bulunsa da, kanıtlar bu kavramların insanlar tarafından peyzajları sınıflandırmak ve bir çevrede ne çeşit bir peyzajın daha uygun olduğuna karar vermek için kullanıldıklarını göstermektedirler (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

Doğaya bakışımız ve farklı peyzajları tercih etmemiz arasındaki ilişkinin doğası üzerinde henüz bir fikir birliğine varılamamıştır. Ulrich (1986) ve Kaplan ve Kaplan (1989), insanların genellikle doğal içeriği olan kentsel peyzajları, ağırlıklı olarak yapma formlardan oluşan peyzajlara tercih ettiklerini bulmuşlardır (Şekil 4.20). Kaplanlar, doğal ve yapma elemanlar içeren görsel imajları, insan etkisinin derecesine göre kategorize eden temel bir metottan söz eden ilk araştırmacılar arasında gelirler. Bu çalışmalarda sözü edilen doğal içerik, çoğunlukla az miktardaki ekolojik değer taşımayan bitki örtüsü ile sınırlı olduğu halde bu sonuca ulaşmışlardır. Kentsel peyzajlarda hangi formdaki doğal içeriğin yer alması gerektiği sorusuna ise

halen cevap bulunamamıştır (Dunnett ve Hitchmough, 2004). Wohlwill ise konuyla ilgili olarak, bir alan insan yapısı elemanlar açısından yoğunluğa sahip olsa bile, eğer o alandaki doğal elemanlar, yapay elemanlara baskın durumda ise ve o alan doğal yada peyzaj olarak tanımlanabiliyorsa, kullanım gereği bu tür alanların ağırlıklı yapaylıklarına rağmen doğal olarak algılandığını söylemektedir (Wohlwill, 1983).

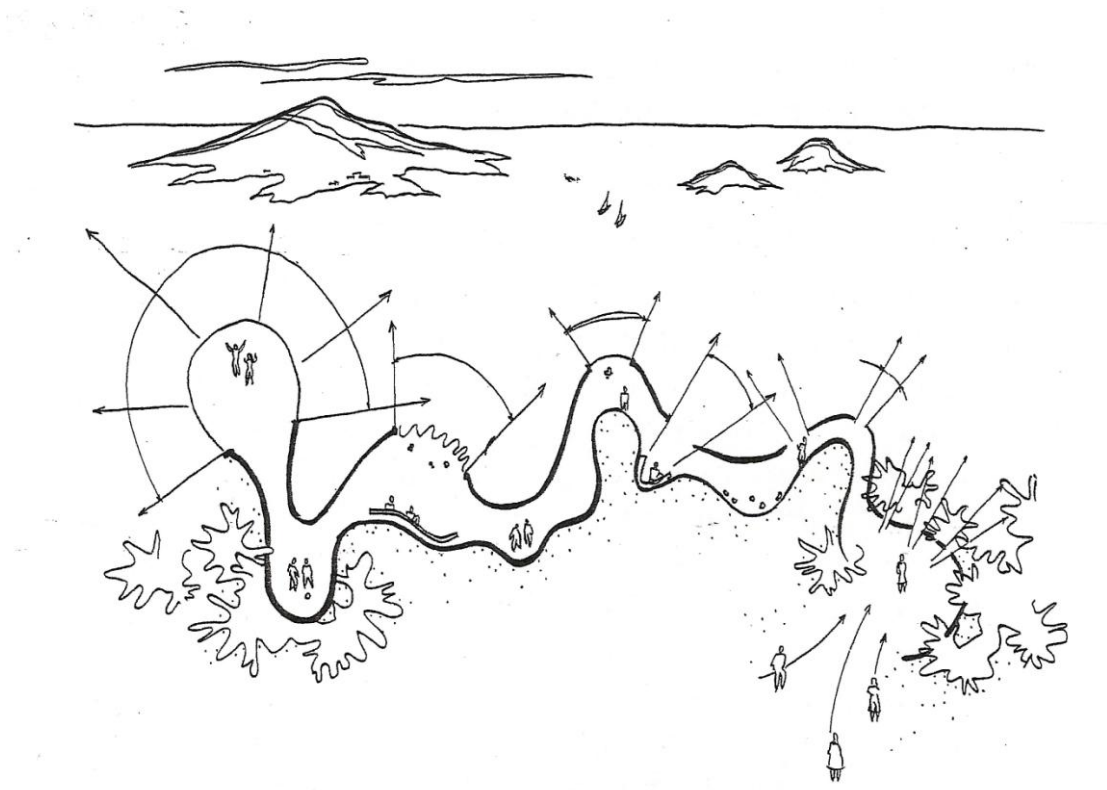
Şekil 4.20: Doğallığın tüm alana yayıldığı bir park örneği, Central Park, New York (Url 1).

4.1.9 Doğal değerlere açılış

Doğa ile kurduğumuz bağlantının büyük bir bölümü uzaktan olmaktadır. Manzara ve vistalardan keyif uzaktan alınmaktadır. Kişi peyzajın bir parçası olmayıp sadece gözlemlese bile manzara ve vistalardan büyük ölçüde tatmin ve fayda sağlayabilmektedir. Kaplanlar, doğa manzarasının faydalarının genellikle fark edilenden çok daha fazla olduğunu altını çiziyor ve bunların paha biçilmez birer kaynaklar olduğunu ekliyor. Bugün çok sayıda belge, manzaraların ve özellikle de

bitki örtüsü içeren manzaraların sağlık ve refah üzerinde pozitif etkilerinin olduğunu göstermektedir (Kaplan ve diğ., 1998).

Bir peyzaj alanında manzara baskın bir özellik olarak karşımıza çıkıyorsa, ilişkili kullanım alanları ve mekanlar manzarayla uyumlu bir şekilde geliştirilmelidirler. Manzaralar etkili birer mıknatıstır, kişiyi sınırlarını daha iyi kontrol etmek yada alanı daha farklı ve yeni bakış açısıyla görmek için uzak bir noktadan diğerine çekebilir. Manzara sabit bir nokta olmak zorunda değildir. Herhangi bir açıyla yada tüm açılardan gören bir panoroma yada panaromanın bir bölümü de olabilir. Manzara, hareketin organizasyonu ile birlikte tasarlandığı takdirde daha etkili olur. Çünkü eğer bir yerde manzarayı tümüyle anlayabilecek kadar uzun süre kalırsak, ilk taze çekiciliğini kaybedecek ve duyarlar üzerinde daha az etkisi olacaktır. Manzara noktaları, gözlemcinin alan içindeki hareketiyle birlikte planlandığı takdirde, gözlemcinin bir yerden diğerine hareketi sırasında, görüntü tamamen ortaya çıkıncaya kadar, farklı ve yeni bakış açılarıyla alanın izlenmesine olanak tanınacaktır (Şekil 4.21) (Simonds, 1998). Böylece doğal değerlere açılma yoluyla insan, doğayla bütünleşme imkanı bulacaktır (Şekil 4.22).

Şekil 4.21: Manzara noktalarının hareketle birlikte tasarlanması (Simonds, 1998).

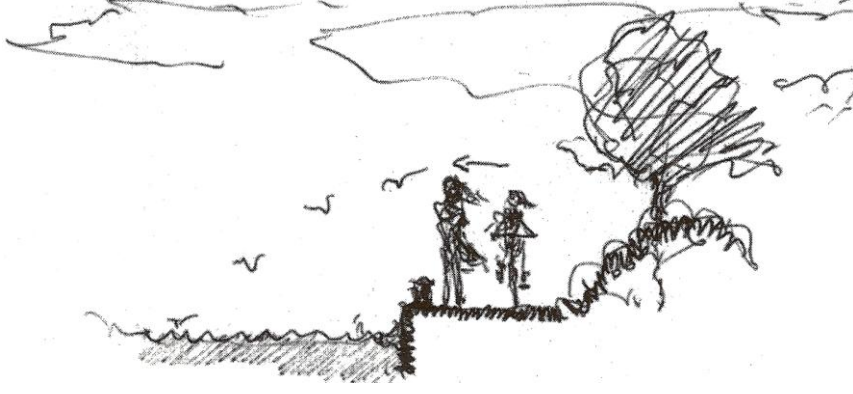

Şekil 4.22: Toronga Hayvanat Bahçesinde, doğal değerlere açılan bir amfi tiyatro, Sydney, Avustralya, 2000, Pınar Karakaş.

Peyzajın perspektif sağlaması ve çevreyle ilgili genel bir görüş imkanı tanınması, Appleton'ın Açıklık ve Sığınma kuramında da açıklandığı üzere insanların evrimsel temelleri nedeniyle, peyzaj tercihlerini büyük ölçüde etkilediği kabul edilen özelliklerden birisidir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken, insanın belli bir görüş açısına sahip olurken aynı zamanda da kendini psikolojik olarak güvende hissetmesi için belli oranda kapalılığa ihtiyaç duymasıdır. Şekil 4.23 ve Şekil 4.24'te ikisinin de sağlanabildiği görülmektedir.

Şekil 4.23: Manzaraya açılan pergolalı bir oturma mekanı (Robinson, 2004).

Şekil 4.24: Kenar patikalar, su üzerinden görüş olanağı sağlarken diğer tarafında kapalılık sağlayarak çekici bir peyzaj deneyimi oluşturur (Dee, 2001).

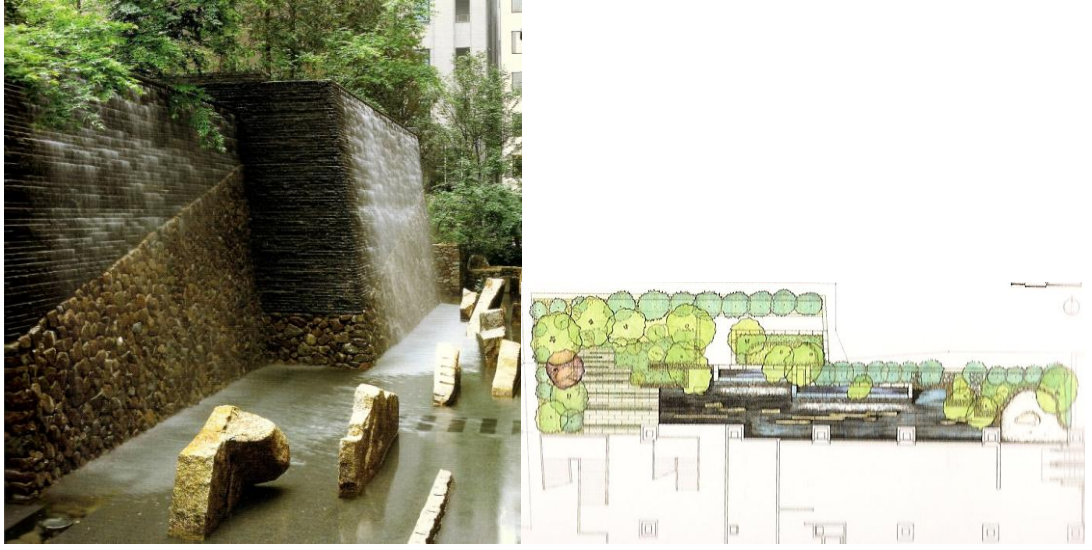
4.1.10 Doğal olmayan değerlerin yalıtılması

Doğal olarak algılanan mekanların en önemli işlevlerinden biri ruh sağlığı üzerindeki olumlu etkileridir. Kaplanlar, doğal çevrelerde yer alan doğal ortam ve aktivitelerin, insan ruh sağlığı üzerinde çabucak görülen iyileştirici etkisinin çarpıcı olduğunu söylemektedirler. Zihinsel yorgunluğun iyileşmesinin uzakta olma ve değişiklik hissiyle yakından bağlantılı olduğunu belirtmektedirler (Kaplan ve diğ., 1998). Grahn ise 1991 yılında, kentlerde insanların rekreasyon alanı seçimleriyle ilgili yaptığı çalışmada, insanların özellikle tamamen gelişmiş ağaçların bulunduğu büyük parklarda, kentin tüm kurallarından uzakta olmayı deneyimleyebileceğini ve zaman ile mekan sınırlarını unutabileceklerini söylemektedir (Şekil 4.25). Ancak çevredeki dominant veya büyük ölçekli yapılar gibi görsel etkilerin bu mekan hissine zarar verebileceğini de sözlerine eklemektedir (Van Herzele ve Wiedemann, 2003).

Şekil 4.25: Kentten uzakta olma hissini deneyimlenebileceği bir mekan, Central Park, New York, A.B.D., 2001, Pınar Karakaş.

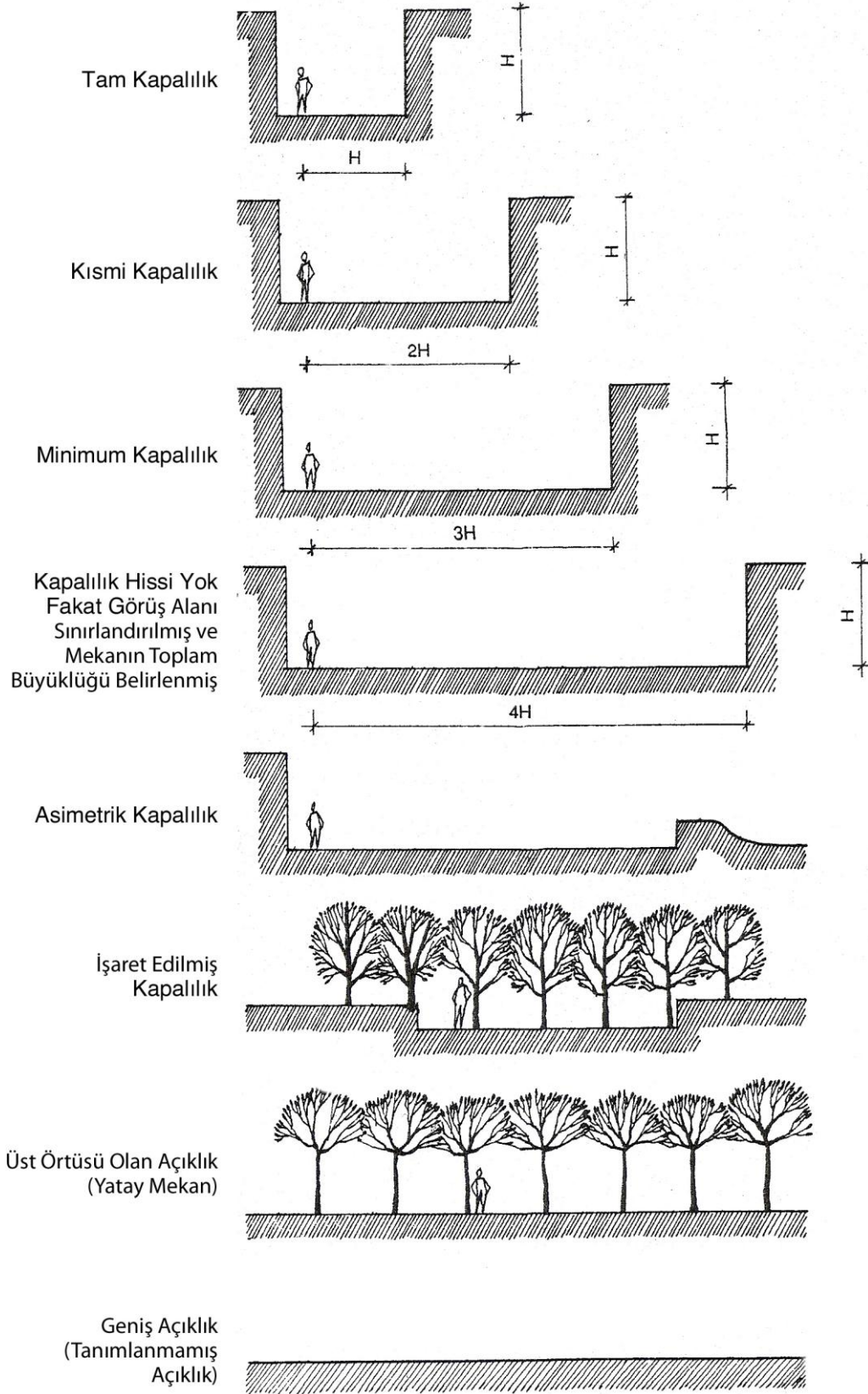
Peyzaj mekanında bütünlük hissini bozan ve oraya ait olmayan etkilerin yalıtılması ile bir yeri içe kapalı kendine özgü kılmak mümkündür. Dış mekandaki rahatsız edici etkilerin giderilmesinde kapalılıklar çok kullanışlı olmaktadır (Şekil 4.27). Örneğin kent içindeki çok küçük bir cep parkında kapalılık hissi oluşturularak yakındaki gürültülerin ve rahatsız edici görüntülerin etkisi büyük ölçüde azaltılabilir (Şekil 4.26). Bunu gerçekleştirmek için mekan üst örtüsünün örneğin bir ağaçla sınırlandırılması yanısıra zemin ve düşey elemanlarda ayırımı vurgulayan belli dokuların kullanılması da faydalı olabilir (Kaplan ve diğ., 1998).

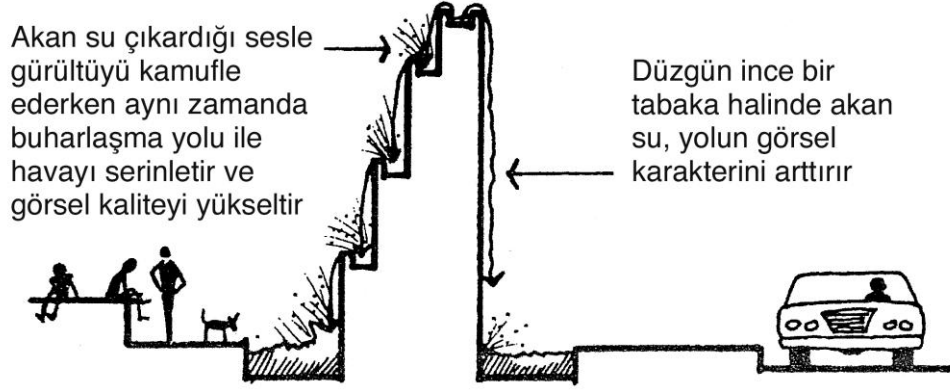
Şekil 4.26: Cep parkı, Yokohama, Japonya (Richardson, 2008).

Peyzaj mekanında gürültünün yalıtılması da doğallık algılaması açısından önemlidir. Gürültüyü azaltmada en etkin ve en çok kullanılan yöntemlerden birisi bitkilerden yararlanmaktır. Bitkiler, özellikle ağaçlar, çeşitli gürültüleri ve yüksek frekanslı sesleri azaltmada etkin bir role sahiptirler. Bitkilerin gürültüyü kontrol etkisi esas olarak sesin bitkiler tarafından emilmesi ve yön değiştirmesi ile gerçekleşir. Bundan başka bitkiler yerel iklim üzerine yani sıcaklık, nem, rüzgâr kuvveti ve şiddeti üzerinde belirli bir değişiklik yaparak dolaylı olarak sesin yayılmasını kontrol altına almış olur (Yıldızcı, 1988). Ayrıca gürültünün yalıtılmasında su da etkili bir materyaldir (Şekil 4.28).

Diğer önemli bir konu ise, peyzaj mekanına dışarıdan gelebilecek rahatsız edici kokuların engellenmesidir. Bunun için bitkiler kullanılabilecek en etkili materyallerdir. Bu amaçla, bitkiler yardımıyla rüzgarın yönünün değiştirilmesi yada kokulu bitkilerin kullanılması yararlı olacaktır.

Şekil 4.27: Peyzaj mekanında kapalılık dereceleri (Motloch, 2000).

Şekil 4.28: Su sesi gürültünün yalıtılmasında çok etkili olabilir (Motloch, 2000).

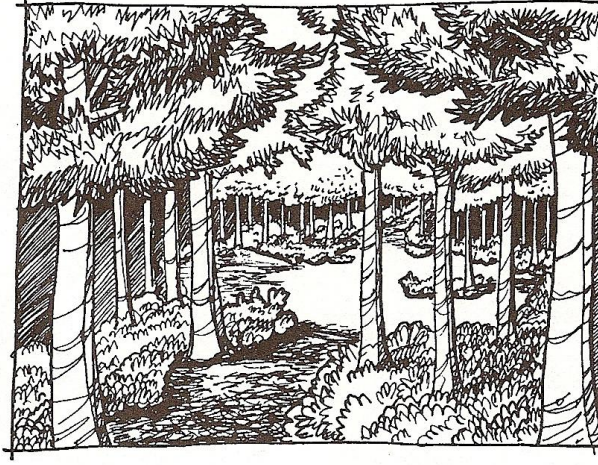
Komşu arazi kullanımlarından korunma amaçlı tampon gibi kullanılabilecek kısmi kapalılıklar etkin bir role sahiptirler. Bir parkın kenarındaki yada otoyol ve konut alanı arasındaki ağaçlardan oluşan bir tampon, neyin içeride kaldığı, neyin dışarıda kaldığının netleşmesine yardımcı olabilir. Bu gibi tamponların yalıtma amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için geniş olmaları gerekmemektedir (Kaplan ve diğ., 1998) (Şekil 4.29). Komşu çevrenin zayıf yada kötü görünümlü kesimlerinin, bir peyzaj tasarımında gizleme önlemini gerektirdiği durumlarda, her mevsim ayırma ve örtüleme işlevini yerine getiren herdem yeşil bitki türlerinin kullanılması uygun olur (Dirik, 2008).

Şekil 4.29: Çevre binaları başarılı bir şekilde perdelenmesi, Washington Square Park, New York, A.B.D., 2001, Pınar Karakaş.

Peyzaj mekanında doğal olmayan değerlerin yalıtılması için önlemler alınırken, peyzajın bütünüyle uyumunun yanısıra kullanıcının tercihi üzerinde etkili olduğu

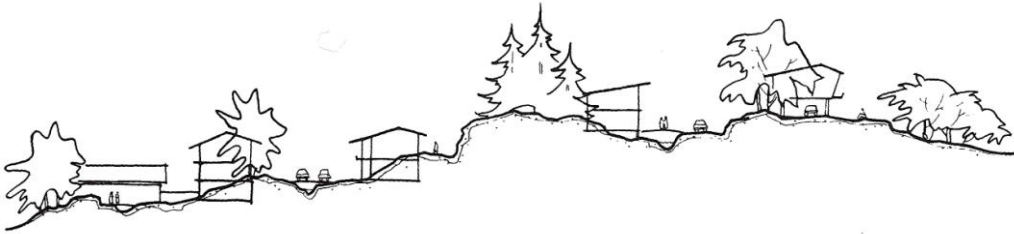
düşünülen güvenlik hissine zarar verilmemesi ve mekan ölçeğiyle bağlantılı olarak klastrofobik etki oluşturulmaması gibi konulara da dikkat edilmelidir (Şekil 4.30).

Şekil 4.30: Güvenlik hissi oluşturmeyen ve klastrofobik etki oluşturan bir mekan (Kaplan, 1982.)

4.1.11 Doğal arazi yapısının varlığı

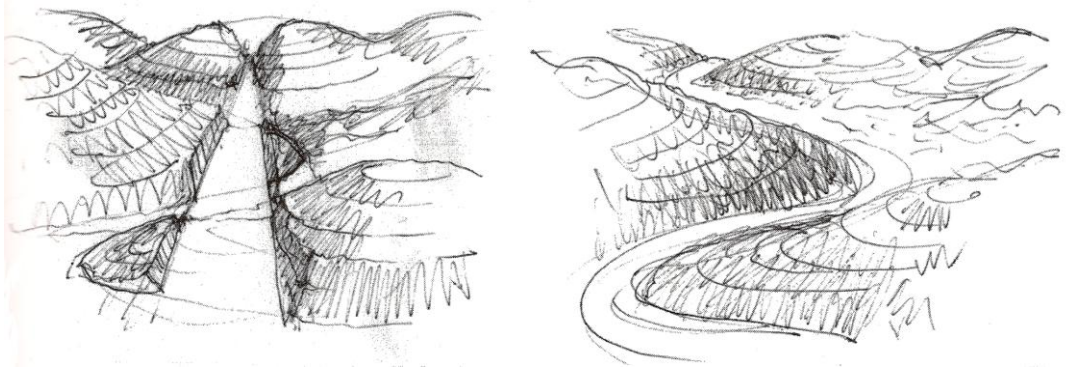
Peyzajda arazi formu, dış mekandaki diğer birçok eleman ile olan doğrudan ilişkisi nedeniyle çok büyük bir öneme sahiptir. Topoğrafya her şeyden önce bir alanın estetik karakterini, mekanın algılanmasını ve tanımlanmasını, manzaraları, drenajı, mikroklimayı, arazi kullanımını ve fonksiyonların organizasyonunu etkiler. Peyzajdaki bütün diğer elemanlar zemin düzlemi üzerinde bulunur. Zemin yüzeyinin şekli, eğimi ve yönlenmesi üzerindeki her şeyi etkiler. Dolayısıyla arazi formunda belli bir noktada yapılan bir değişiklik, burada yerleştirilmiş bina, bitki materyali, zemin döşemesi, su ve duvar gibi fiziksel elemanların görünümünde ve fonksiyonlarında da bir değişikliği ifade eder (Booth, 1983) (Şekil, 4.31).

Şekil 4.31: Mevcut arazi formuyla uyumlu yerleşim (Simonds, 1998).

Bütün tasarım elemanlarının, bir noktada zemin düzlemiyle ilişki kurmak zorunda olması nedeniyle arazi yapısı, dış mekandaki tek ortak bileşendir. Peyzajdaki bütün

elemanları ve mekanları bir süreklilik içerisinde birbirine bağlayan bir bağ olarak da düşünülebilir. Arazi formu, alanın ve bölgenin görünümünün bütünü ile uyumlu bir karaktere sahip olmalıdır. Yeni ve tesviye edilmiş arazi formu o alana aitmiş gibi görünmelidir. Mevcut arazi formu, peyzaja getirilecek çeşitli kullanımların, mekanların ve diğer elemanların tamamının alandaki mevcut kompozisyonla uyumlu olabilmesi için organizasyon ve yönlendirmesinin nasıl olması gerektiğini tasarımcıya gösterir (Şekil 4.32, 4.33). Eşyüksekti eğrilerinin, eğim aşağı ve yukarı birbirlerini yansıtan güçlü yaylardan oluşması araziye doğal bir form verir (Booth, 1983).

Şekil 4.32: Doğal bir görünüm için topoğrafyayla uyumlu tasarımlar gerekir (Dee, 2001).

Şekil 4.33: Doğal formu ve ilgi çekici arazi yapısı, Sao Paulo, Brezilya (Silva, 2006).

Doğadaki oluşumlar uyum ve çeşitlilik gösterir. Bakan kişide beğeni oluşturur. Doğadaki özelliklerin hem topoğrafyaya hem de diğer unsurlara yansıtılması, peyzaj

mekanında doğal kimlik oluşumuna katkıda bulunacaktır (Şekil 4.34, 4.35). Bu amaçla alandaki doğal arazi yapısının korunması ve vurgulanması öncelikli olarak önemlidir. Eğer topoğrafyada bozulmalar söz konusu ise çevreyle uyumlu bir şekilde tekrar oluşturulması gerekmektedir.

Şekil 4.34: Arkitektonik arazi formu ve doğal arazi formu (Motloch, 2000).

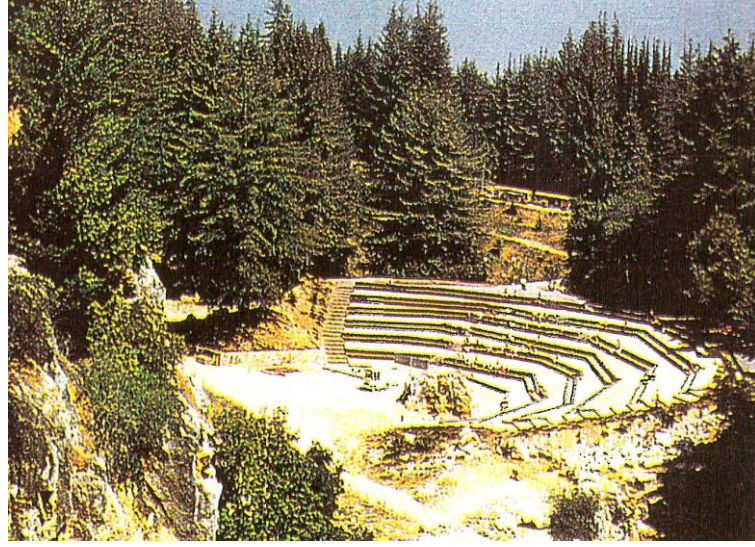

Şekil 4.35: Açılı arazi formu ve kıvrımlı arazi formu (Motloch, 2000).

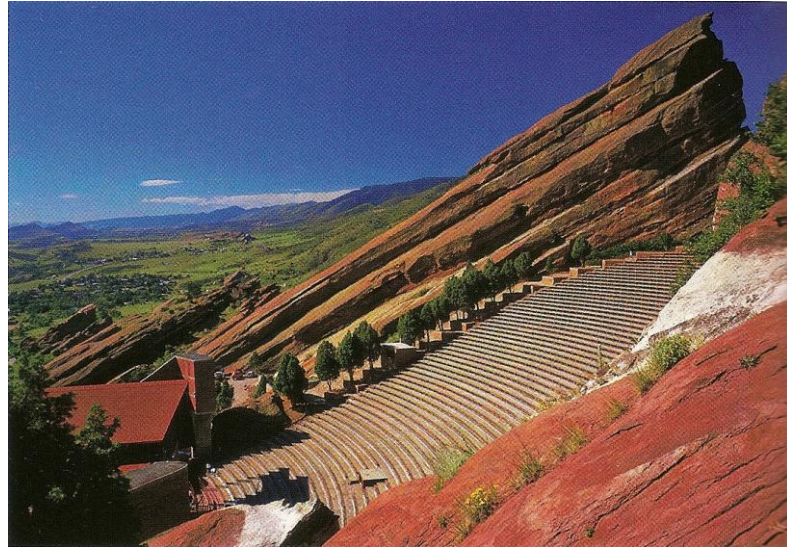
4.1.12 Yapma unsur ve donatıların doğal unsurlar ile tematik-anlamli ilişki kurması

Doğal peyzajların içlerinde barındırdığı en önemli özelliklerinden biri, doğal unsurlar arasında algılanan bir uyum ve bütünlük hissidir. Uyum, görüntü içinde bulunan elemanlar arasında uygun bir dengenin olmasını ifade eder. Farklı peyzaj elemanları görsel bir peyzaj bütünlüğü oluşturacak şekilde bir araya gelir. Her bir peyzaj elemanın birbirine ait olduğu hissi vardır (Clay ve Smidt, 2004). Doğal olarak algılanan bir peyzaj mekanında bu bütünlük hissini oluşturması için doğal ve yapma peyzaj unsurlarının birbirleri ve çevreleriyle uyum halinde olmaları gerekmektedir.

Birçok araştırmacı peyzajdaki uyumu, alan kullanımının bulunduğu çevredeki doğal koşullara uygunluğunu ifade etmek üzere kullanmaktadırlar. Kuiper (1998) ve Van Mansvelt ve Kuiper (1999)' a göre uyumlu bir peyzaj, dikey uyumu çerçevesinde jeomorfolojik temelini yansıtmalıdır (Şekil 4.36, 4.37). Yatay uyumunu ise peyzaj yapısının ve elemanlarının bir bütün olarak birbirleriyle kenetlenmesi getirecektir. Peyzajın zaman içindeki gelişimi ve mevsimsel değişiklikleri yansıtmaları da zamansal uyumunu sağlayacaktır (Tveit ve diğ., 2006).

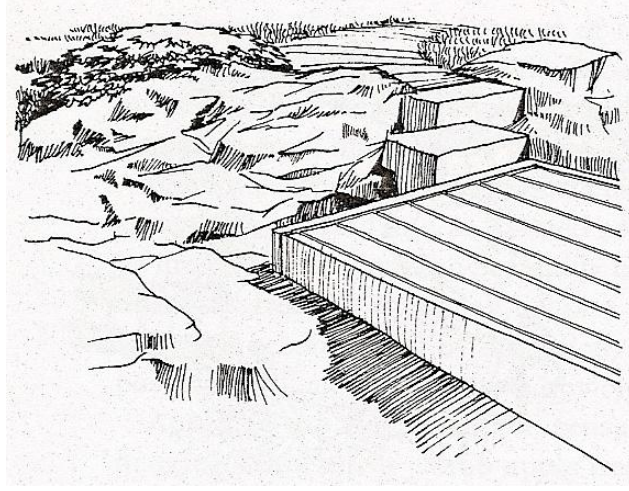
Şekil 4.36: Bulunduğu çevresiyle uyumlu bir amfi tiyatro (Simonds, 1998).

Şekil 4.37: Konumlandığı yerdeki arazi yapısını vurgulayan bir amfi tiyatro (Simonds, 1998).

Yapma unsurların bulundukları yere uyumlu hale getirilebilmesi için iki temel yol vardır. Bunlardan birincisi fiziksel uzantıların oluşturulmasıdır. Bunun için yeni

getirilen elemanların alandan organik olarak geliştiği izlenimi verecek şekilde konumlandırılması gerekir (Şekil 4.38). Böylece yeni getirilen yapısal elemanlar alanın organik bir uzantısı olarak algılanırlar. İkinci yol ise bir yere kişilik veren faktörlerin farkında olunmasını gerektirir. Böylece alandaki mevcut niteliklerin yeni inşa materyalinde tekrarlanması ile yapısal elemanlar bulundukları çevrenin doğal bir parçası olarak görülebilirler (Rutledge, 1971) (Şekil 4.39). Doğal bir kimliğin oluşturulabilmesi için sert peyzajda kullanılan mimari karakterin form, renk, doku gibi özellikleri bakımından doğallığı çağrıştıran bir nitelikte olması gerekir.

Şekil 4.38: Çevresinden gelişen, yapay bir peyzaj elemanı (Rutledge, 1986).

Şekil 4.39: Doğada bulunan dokular yapısal elemanın materyalinde tekrarlanmıştır (Rutledge, 1971).

Çevre verilerinin planlamaya aktif olarak girmesiyle ancak uyumlu bir tasarım elde edilebilir. Yeşil mekan, içerdiği rekreatif fonksiyonunun çevre mekan bütünlüğü etkileşimi, boyutu, ölçeği, materyal, renk ve çevre olgularıyla bir bütün

oluşturmalıdır. Örneğin, bir ağaç yalnızca yaprak ve dalları ile değil, çevresinde yer alan ağaççık veya çalı türlerinin de gösterdiği kaligrafik özellikler, yatay ve düşeyde ağaç ile yakın veya uzak ilişkili kompozisyonlara bağlı olarak gösterdiği görünümüdür. Bu nedenle çevresiyle birlikte ele alınmalıdır (Atabay, 1988).

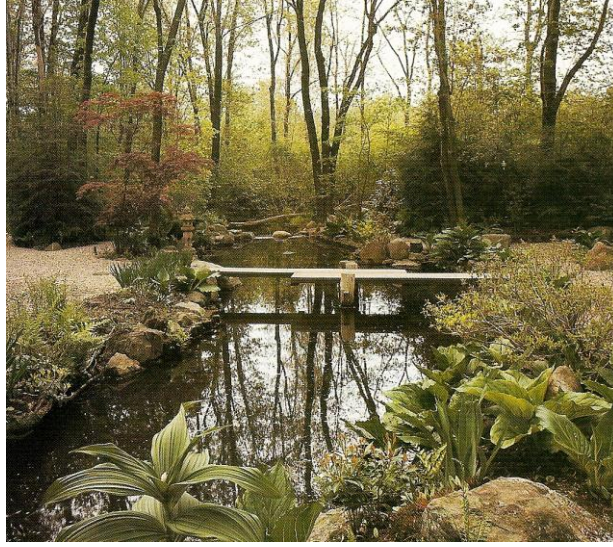
Tasarımcının çizgi, form, doku, renk, tekrar ve vurgu kullanımı; arazi yüzeyi, duvarlar, cansız çitler, kaplama materyalleri ve modelleri, çiçekler, havuzlar, teraslar ve diğer mimari öğelerle bir bütünlük göstermeli ve her bir öğe, tasarımın tamamlayıcısı olarak estetik ve fonksiyon bakımından bir bütünün parçaları olmalıdır (Seçkin, 2003) (Şekil 4.40). Çünkü, peyzaj mekanı bütünüyle kendini oluşturan birimsel öğelerden daha çok anlam taşır. Bu da peyzaj mekanının bütününe algılama, düşünüş, hissetme ve eylem olarak devreye girmesi ve bütünün tek tek elemanlarından daha önemlidir. Planlama alanının doğal verilerinin kültürel ve doğal öğelerle uyum sağlayacak biçimde planlanması yeşil mekanların bütünü ile algılamamıza giriş yapmasını kolaylaştırır (Atabay, 1988).

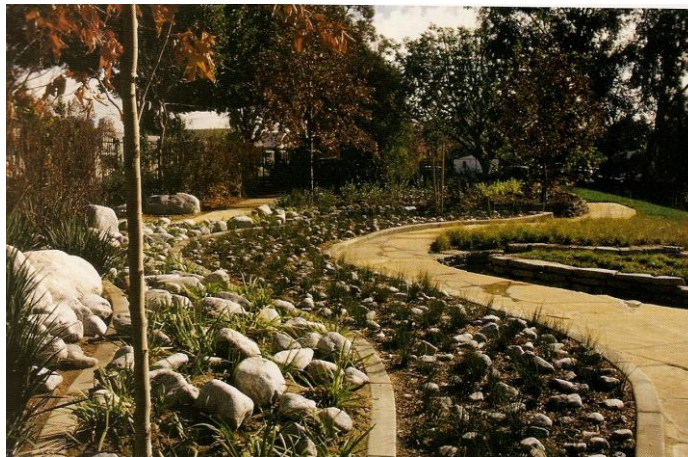
Şekil 4.40: Çevresiyle uyumlu ahşap bir geçit, Brisbane, Avustralya, 2000, Pınar Karakaş.

Yapma unsurların doğal unsurlarla uyum sağlamasının yollarından biri doğanın taklit edilmesidir; doğadaki formların belirgin bir değişiklik yapılmadan tekrarlanması olarak da ifade edilebilir. Örneğin insan eliyle yapılan bir derenin alanda dolaştırılması dağdaki doğal bir dere gibi görülebilir (Şekil 4.41). Yorumlama (abstraction) ise diğer yandan, tasarımcının belli bir koşula uymak üzere yorumlayıp adapte ettiği ve esin kaynağı olarak kullandığı doğal formdur. Nihai formu, orijinal obje ile az bir benzerlik gösterebilir. Böylece peyzajda tasarlanan yumuşak ve akıcı

bir çizgi, doğal bir his verebilir ancak kıvrımlı bir nehirden alınmış gibi görünmez (Şekil 4.42). Biçim verilebilen beton, fiberglas yada plastik gibi yapma materyallere organik formlar verilerek de doğal materyaller kullanılmadan organik bir nitelik verilmesi mümkündür (Şekil 4.43, 4.44). Ya da camdan yapılmış bir kaya hem ilgi çekici bir aydınlatma görevi görebilir hem de doğal bir his verir. (Şekil 4.45). Uyum sağlamada kullanılan diğer bir yol ise analogidir. Analogi, önemli doğal süreçleri içeren ancak görsel olarak bir benzerlik göstermesi gerekmeyen formdur. Örneğin bir yürüyüş yolunda akan suyu yönlendiren drenaj kanalı ile bir dere arasında fonksiyonel bir analogi vardır ancak görünüşleri çok farklıdır (Reid, 1993) (Şekil 4.46).

Şekil 4.41: Doğal görünümlü tasarlanmış bir dere (Horton ve Cotton, 1998).

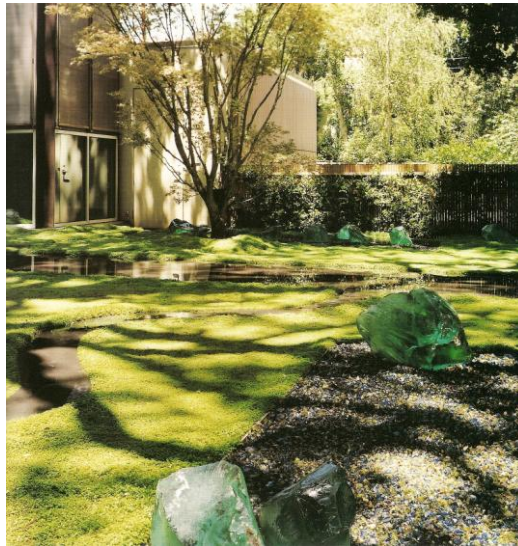
Şekil 4.42: Kıvrımlarla ilerleyen bir yürüyüş yolu, River Garden Park, Los Angeles (Peyzaj Mimarlığı-2, 2002).

Şekil 4.43: Organik form verilmiş bir su elemanı, Arizona Merkezi, Phoenix, A.B.D. (Tasarım, 2002).

Şekil 4.44: Organik formda bir havuz, Sao Paolo, Brezilya (Silva, 2006).

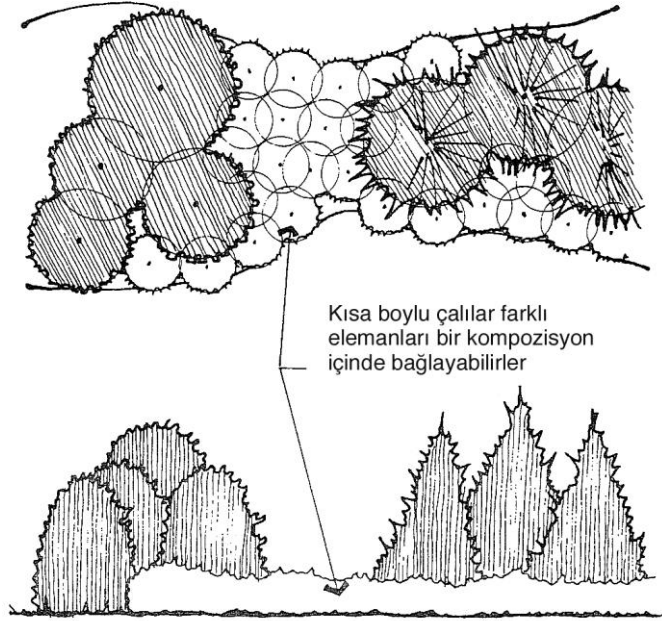

Şekil 4.45: Konut bahçesinde camdan yapılmış bir kaya aydınlatma elemanı (Delaney, 2001).

Şekil 4.46: Drenaj kanalı, (Reid, 1993).

Tasarımdaki bitkilerin organizasyonu ve yerleştirilmesi de diğer elemanlar ve formlarla ve bunun yanı sıra o kompozisyon içindeki diğer bitkilerle uyum içinde olmalıdır (Şekil, 4.47). Bitkisel tasarımın arazi yapısı, binalar, duvarlar, zemin döşemesi olan alanlar ve açık çim alanlarla ilişkisi kurulmalıdır. Bitkisel materyal dikkatle tasarlandığı takdirde bu diğer elemanların formlarını ve ana hatlarını destekleyerek uyumluluğu sağlayacak şekilde tamamlayacaktır (Booth, 1983).

Şekil 4.47: Kısa boylu çalılar farklı elemanları bir kompozisyon içinde bağlayabilirler (Motloch, 2001).

Peyzaj bütünde bir uyum sağlanması için kullanılabilecek temel düşüncelerden bir diğeri ise; yumuşak geçişler, güçlü bağlantılar oluşturulması ve farklılık gösteren elemanlar arasında yetecek kadar tampon oluşturulmasıdır. Tampon mekan, basit olarak zıtlık gösteren şekiller arasında, görsel olarak potansiyel bir çelişki

oluşmaması amacıyla yeterli miktarda görsel uzaklığın bırakılması anlamına gelir. Seviye değişiklikleri de benzer bir etki gösterir. Ancak burada tasarımcının dikkat etmesi gereken nokta, seviye geçişleri arasında da birçok ara görsel formların kullanılması gerektiğidir (Reid, 1993).

4.1.13 Doğal malzeme kullanımı

Teknolojinin gelişmesi sonucu peyzaj tasarımcılarının kullanabileceği birçok yapısal malzeme bulunmaktadır. Her birinin kendine özgü bir tasarım potansiyeli vardır. Sert peyzaj elemanları ve malzemeler gözlemcide belli tutum veya izlenimler ortaya çıkaran bir stile yada karakteristik özelliğe sahip olabilir. Sert peyzajda kullanılan malzemeler, diğer materyallerle ilgisiz bir şekilde ayrı durmamalı yada aşırı keskin bir kontrast oluşturmamalı, peyzaj kompozisyonunun tamamının gelişimine katkıda bulunmalıdır (Ingels, 2004).

Görsel odak, hiçbir zaman statik değildir. Göz sürekli olarak görüntüye yeni objeler getirmek üzere hareket eder. Baskın etkinin zihin tarafından yakalanıp güçlenmesi için ilave hareketler gerekir. Göz yalnızca baskın niteliklere sahip materyal objeler üzerinde odaklanır ve diğer ifadeler arasında dolaşmaz (Rutledge, 1971). Bu anlamda doğal kimliğin bir peyzaj mekanında algılanması için doğal malzemelerin alanda tekrarlanması ve baskın olması gerekmektedir.

Doğal bir görüntü için, konstrüksiyon malzemesi olarak çevrede bulunan yöreye özgü malzemelerin kullanılması bulunduğu çevreyle en iyi uyumu getirecek ve mekanın doğal algılanmasına neden olacaktır. Örneğin, duvar taşı olarak yerel taş ocaklarının kullanılması en uygunu olacaktır. Agregat olarak kırma taş ve çakıl, yerel kilden yapılmış tuğla, o yörede yetişen ağaçlardan kereste ve ağaç kabuklarından malç yapılması bulunduğu yer için doğru görünür (Şekil 4.48, 4.49). Hatta doğal toprak, yaprak ve gökyüzü renklerinin mimariye uygulanmasıyla konstrüksiyonların bulundukları çevre ile ilişkileri kurulabilir. Malzeme sayısının azaltılması planlamaya sadelik ve bütünlük getirecektir (Simonds, 1998).

Yerel malzemeler dışında alana getirilecek malzemelerin seçiminde ise doğal karakteristik özellikler gösteren ahşap gibi organik malzemeler yada doğal formlarındaki taş, tuğla, çakıl, kum, kil gibi inorganik malzemelerin kullanılması alanın doğal olarak algılanmasına katkıda bulunacaktır (Şekil 4.50). Bu malzemelerin bitkilerle birlikte kullanılması ise daha da doğal bir görüntü ortaya çıkaracaktır.

Şekil 4.48: Yöreye özgü malzemelerle uygulanabilecek tasarımlar (Richardson, 2008).

Şekil 4.49: Yöreye özgü malzemelerle uygulanabilecek tasarımlar (Horton ve Cotton, 1998).

Şekil 4.50: Bitkilerle birlikte tasarlanmış yeşil bir duvar (Brookes, 1992).

Doğal elemanlar, kent hayatında nadir bulunmakta ve bu nedenle de değerleri ve anlamları artmış durumdadır. Onlar artık doğal ortamın bir parçası değil, izole edilmiş objelerdir ve daha stilize edilmiş bir yaklaşımla ele alınmalıdırlar. Doğal elemanlar tasarıma dahil edilerek ve onlara doğru yönlendirme yapılarak en iyi şekilde yararlanılmaya çalışılmalıdır. Peyzaj mekanında örneğin seçilmiş ve doğal görünümlü kayalar gibi doğal elemanlar, plastik veya mimari bir obje olarak kullanılabilirler (Simonds, 1998) (Şekil 4.51).

Şekil 4.51: Konut bahçesinde plastik obje olarak kullanılan kaya, Queensland, Avustralya, 2000, Pınar Karakaş.

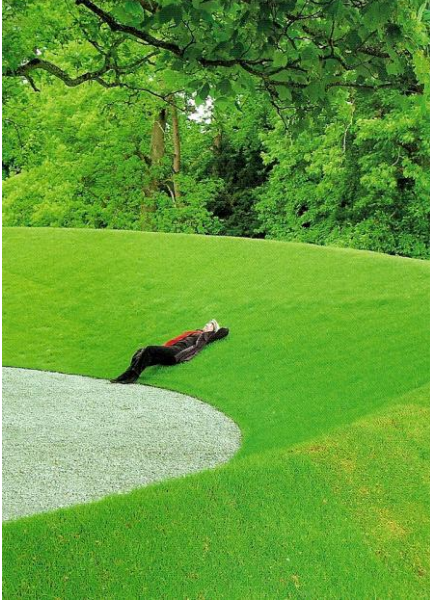
4.1.14 Duyusal doğal unsurların varlığı

Ses, koku, dokunma ve tatma gibi duysal deneyimler, detaylı düzeyde bir tasarım geliştirilmesi için göz önüne alınması gereken görme dışındaki duysal deneyimlerimizdir. Tasarım sırasında genellikle görme duyusu esas alınır ve peyzaj deneyimi üzerindeki diğer duyuların etkisi hafife alınma eğilimindedir. Kokular, tatlar, sesler ve dokunma deneyimleri bir yerle ilgili nasıl hissettiğimizi ve onu nasıl kullandığımızı güçlü bir şekilde etkilemektedir. Özellikle tatma ve dokunma çok direkt bir fiziksel temas sağlayarak insanların çevreye katılımını sağlarlar. Ayrıca hoş yada hoş olmayan anıların hatırlanmasında görsel olmayan duyuların rolü yadsınamaz. Duyuların hepsi birlikte bir yeri anlamamızı yardımcı olurlar (Dee, 2001).

Algılamamızın %87'si gibi büyük bir bölümünü oluşturan görme duyusu ile ilgili konular çalışmamızın diğer bölümlerinde ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır. Bu nedenle, bu bölümde doğal algılama açısından önemli olan ve peyzaj deneyiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturan diğer duyularla ilgili doğal unsurların varlığının önemi üzerinde durulacaktır.

Peyzajla yakın deneyim daha uzaktan olan bir deneyimden çok farklıdır. Peyzaj elemanlarına yaklaştıkça farklı izlenimler oluştururlar ve bizim onları değerlendirmemiz değişir. Dokunabilmek, değiştirebilmek ve peyzaj ile yakın bir etkileşim içerisinde olabilmek peyzaj deneyiminin ve değerlendirmesinin çok önemli bir parçasını oluşturur. Toprağa, kuma ve çime dokunmak; bitkileri koklamak; suda

oynamak; insanların kendisini o yerin bir parçası olarak hissetmesini sağlar (Şekil 4.52). Çocuklar özellikle peyzaj yüzeyleri ve elemanlarıyla yakın bir fiziksel ilişki içerisindeyler. Sadece zemine daha yakın oldukları için değil, fakat çevrelerini dokunup tadına bakarak inceleyip öğrendikleri için öyledir (Dee, 2001) (Şekil 4.53).

Şekil 4.52: Peyzajla yakın temas, Prenses Diana'yı Anma Kaynağı, Glauchestershire, Londra, İngiltere (Richardson, 2008).

Şekil 4.53: Peyzajla yakın temas, Prenses Diana'yı Anma Kaynağı, Glauchestershire, Londra, İngiltere (Richardson, 2008).

Dokunma, parmaklarla ve ayaklar ile elde edilebilen bütünleşmiş bir deneyimdir. Bedenimiz bu üyeleri ile hissettiğimiz yüzeyin niteliği ile ilgili bazı belirtileri ortaya koyar. Örneğin yumuşaklığa, sert hissetmeye, kabalığa ilişkin duyumsal girdiler, dokunduğumuz malzemenin niteliğini ima ettikleri gibi, bizim bu malzemeler ile ilgili onların beton, yuvarlak taş, kum, kerpiç ya da ahşap kaplama olduğuna karar vermemize de yardımcı olurlar. Dokunma ile elde edilen duyumsama diğer algısal bileşenlerle etkinleştirilmektedir. Örnek olarak, yumuşak yüzeylerdeki sessizlik ve sert yüzeylerdeki değişik sesler verilebilir (Ünlü, 1998).

Doğal unsurların hissedilmesinde dokunma önemli bir yere sahiptir. Özellikle bitkilerin dokusu, ince tüylü yaprakları, çatlaklı gövdeleri gibi özellikleri, insanları dokunmak için kendilerine çekerler. İnsanların bitki toplamasına izin verildiğinde sağlıklı ve güçlü bir peyzaj kolayca kendini yenileyebilmektedir. Tasarımcılar, bitkilerin dikenli, tüylü, sulu, parlak ve mumlu yapılarıyla kombinasyonlar oluşturarak dokunma duyusu üzerinde oynamalıdır (Dee, 2001).

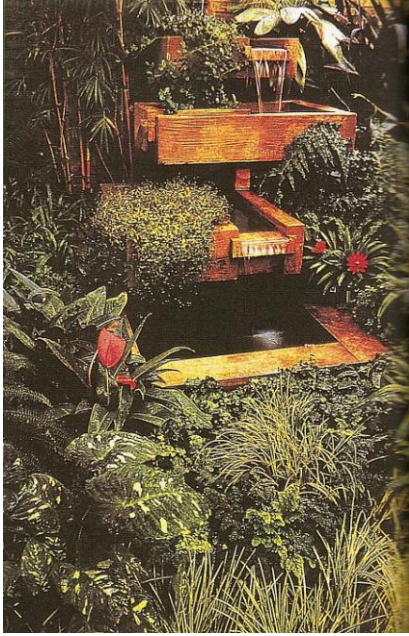
Koku hafızayı canlandıran en önemli faktörlerden biridir. Yaşanan peyzaj deneyimini daha akılda kalıcı hale getirir. Ayrıca kötü kokuların bastırılması da önemli fonksiyonlarından biridir. Özellikle çiçeklerin ve çimlerin kokusunun insanın ruh hali üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu bilinmektedir. Bu nedenlerle kokulu bitkilerin peyzaj mekanının tasarımında kullanılması çok önemlidir. Bitkilerin kokusu hoştur. Bir bitkinin bütün bölümlerinin kokusu vardır. Evrimsel bir şekilde bunu algılamaya ayarlanmışızdır. Bitki kokuları değişir, acıdan tatlıya, hafiften ağıra yada meyvemsi bir koku olabilir. İnsanlar bitkilerin yaydıkları bu kokuları daha iyi hissetmek için onlara dokunurlar. Kaya ve toprağın kokusu ise nemliken hissedilir, kuruyken toz kalkmadığı sürece fazla kokmaz. Toprak kokusu farklıdır ve zeminle yakın temas gerektirir. Humusça zengin topraklar tatlı, zengin bir kokuya sahiptirler. Islak bir taşın kokusu çekici yada itici olabilir (Dee, 2001).

Koku alma bir anlamda mekanların koku ile duyumsanması ile özdeş olabilecek bir kavramdır. Çevredeki mekanlar, bazı girdileri ile zihinde anı yaratabilecek niteliktedir. Koku alma bir mekanın duyumsanmasını zenginleştirir ve o mekanı kimlikleştirir ve özgünleştirir. Örneğin, ılık ya da nemli rüzgar ve birlikte getirdiği su ve bitki kokusu bir anda bulunan mekanın havasını değiştirip, insanlar için anlamlı ve anımsanabilir mekanlar yaratabilirler (Ünlü, 1998).

Ses, peyzaj deneyimi üzerinde etkili olan duyuşal unsurlardan bir diğeridir. Bitkiler rüzgarda veya dokunulduklarında hareket ederler ve bu şekilde çoğunlukla ses çıkarırlar. Sazların, çimlerin, ağaçların rüzgarda çıkardıkları hışırtılar, yağmurun geniş yapraklar üzerine düştükçe çıkardığı sesler rahatlatıcı bir etkiye sahiptir. Kuşların ve ağustos böceklerinin ağaçlardan sesleri gelir. Gözler kapatıldığında yada karanlıkta bu sesler daha yükselir (Dee, 2001). Su sesi de peyzajda önemli bir yere sahiptir. Görüntüden saklansa bile su, sesiyle kendini ortaya çıkarabilir. Ses, suyun kaskattan, engellerin üzerinden yada etrafından akması, yüzeyinde hareket eden balık veya diğer hayvanlar tarafından oluşturulabilir. Su sesleri sonsuz bir çeşitliliğe sahiptir. Su yüzeyine damla damla düşebilir, hızlıca akabilir yada şelale olarak gürleyebilir (Burmil ve diğ., 1999) (Şekil 4.54 ve 4.55).

Ses çevresel değerlendirmedeki niteliklerin önemli bir parçasıdır. Sessiz ve gürültülü mekanlar bazı mekanların anlamı ve niteliği ile sembolik bir kimliğe sahiptir. Kentsel alanlar, son derece yoğun trafik gürültüsü ile işitme olgusunun azalmasına

neden olur. Sessiz mekanlar organizmaların, çevrenin doğal niteliklerinin ağaçların, rüzgarın ve su sesinin işitilmesine ve onların farkında olunmasına yardımcı olur. Mekanlar bu değişkenlerle bütünleşmiş ve insan ile doğal bileşenler arasında uyumlu bir bağlantıyı ortaya koyar (Ünlü, 1998).

Şekil 4.54: Kat kat kaplardan düşen su müzik sesi oluşturur (Simonds, 1998).

Şekil 4.55: Greenacre Parkı'ndaki şelaleden bir görünüm, New York, (Simonds, 1998).

Peyzajda değişik lezzetlerin tadına bakabilmek de insana hoş bir doğa deneyimi yaşatmak için kullanılabilecek detaylardandır. Peyzajlar yiyecek üretir fakat kentsel peyzajda besin olabilecek bitkilere çok nadir rastlanmaktadır. Bunun nedenleri arasında bitkileri vandalizmden korumak yada bu bitkilerin bakım gereksinimlerinin çok fazla olması sayılabilir ayrıca yiyeceklerin kime ait olacağı da çözülmesi gereken bir konudur. Peyzajdan yiyebilmenin büyük zevki, yenilebilir bitkilerin her zaman peyzajda düşünülmesi gerektiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra su buharı ve su, koku ve tatları taşır. Sis ve yağmur peyzajın güneşli bir günden çok daha farklı kokmasına neden olur. Su, tuzlu deniz havasında olduğu gibi havanın tadını da değiştirebilir (Dee, 2001).

4.1.15 Çevrenin bakımsal özelliği

Doğallığın algılanmasının farklı bir boyutuna dikkat çeken Coeterier (1996), araştırmasında Hollanda peyzajının algılanması ve değerlendirmesinde etkin olan nitelikleri incelemiştir. Bu amaçla yaptığı çalışmada, Hollanda'nın fiziksel

özellikleri bakımından çok farklı bölgelerinde yaşayan insanlar arasında gerçekleştirilen araştırmaların sonuçlarında ön plana çıkan ortak nitelikler grubunu esas olarak almıştır. Doğallık ve bakım kavramları bu nitelikler arasında yer almaktadır. En uygun bakım standartlarının peyzajın bulunduğu çevreye göre değişebileceğini vurgulamaktadır. Çok fazla yada çok az bakımın negatif bir etkiye sahip olabileceği üzerinde durmaktadır. Çok fazla bakım, doğal algılanmayan, yapay ve steril bir peyzaj görüntüsü oluştururken, az bakım ise ihmal edilmiş, bakımsız bir görüntü oluşturmaktadır (Tveit ve diğ., 2006).

Kurgulanan tasarımın istenen şekilde yönlendirilmesi, gelişmesi ve sürdürülebilir olması için planlama aşamasında tüm bitkilendirme elemanlarının bakım ve koruma gereksinimlerinin dikkate alınması gerekir. Zira bitkiler bir düzenlemenin canlı unsurları olup yaşamları boyunca az yada çok bakıma ve korunmaya ihtiyaç duyarlar (Dirik, 2008). Peyzaj mekanında tasarım aşamasında alınacak önlemlerle çok fazla bakım ve müdahale etme gerekliliği ortadan kaldırılabilir. Bu amaçla bitki materyalinin seçimi büyük önem taşır. Bitkiler büyüyen varlıklardır. Bitkisel tasarım yapılırken yerleştirilecekleri yerin koşullarına doğal olarak uygun olan büyüme alışkanlıklarına sahip türler seçilmelidir. Bu şekilde yoğun budama yapılarak bitkinin doğal formunu kaybetmesi önlenir (Rutledge, 1971).

Tasarımlarını doğal olarak tanımlayan Eric Groft, ‘bırakın bitkiler bitki olarak kalsın, örneğin makaslanmış çit bitkileri bizim anlatımımızın bir parçası olamaz der (Şekil 4.56). Tasarımlarını ayrıca ekolojik olarak değerlendirir ve bitkilerin bulundukları çevreye uygun bir şekilde seçilmeleri gerektiğini sözlerine ekler. Bitkilendirmenin doğal olmayan niteliği arttıkça bakım gereksinimi artar. Bunun ekolojik faktörler dışındaki başka bir nedeni ise estetik kaygılardır. Bitkilendirme ne kadar doğal olursa içindeki istenmeyen otsu türler daha az göze çarpacağı için görsel olarak taşıma kapasitesi de daha yüksek olacaktır (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

Bir kez peyzaj bitkilendirmesi uygulandıktan sonra, geleneksel bakım faaliyetleri kompozisyonun zaman içindeki değişimini minimuma indirecek şekilde ‘dondurma etkisine sahiptirler. Ağaçların doğal gelişimlerine izin verildiği halde çalılar çoğunlukla daha kompakt mimari bir form vermek için budanırlar. Çimler de sık sık biçilerek daimi olarak yaklaşık 5 cm.’lik bir uzunlukta tutulurlar (Şekil 4.57). Geleneksel olarak tasarlanmış peyzaj kompozisyonlarında bitki türlerinin değişmesine nadir olarak izin verilir, istila eden bitkiler yabancı ot olarak kabul

edilir. Odunsu istilacı türler, mekanik olarak sökülür veya kesilerek uzaklaştırılırlar. Çim yada malçlanmış alanlardaki geniş yapraklı otsu türler ise herbisitlerle yokedilirler (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

Şekil 4.56: Makaslanmış çit bitkileri doğal görünümüne zarar verir (Richardson, 2008).

Şekil 4.57: Yoğun bakım faaliyetleri peyzajda değişimi minimuma indirmektedir, Sao Paolo, Brezilya (Silva, 2006).

Zaman, peyzajın dördüncü boyutudur ve tasarım aşamasında olduğu kadar bakım aşamasında da peyzajın bu boyutunun yansıtılmasına dikkat edilmelidir. Aynı zamanda, Nassauer (1995, 1997)'de belirtildiği gibi insanların bakımı yapılmış alanları estetik ve güvenli bulduğudur. Bu nedenlerle, yeşil alan bakım faaliyetlerinin bulundukları çevreye göre dengeli bir şekilde planlanması gerekir. Böylece yeterli seviyede yapılan bakım çalışmaları ile hem ihmal edilmiş olumsuz görüntülerin ortaya çıkmasının önüne geçilecektir, hem de doğallıktan uzak yapay bir çevre algılaması oluşması söz konusu olmayacaktır. Çizelge 4.6 ve Çizelge 4.7'de bitki tipleri ve bakım yoğunlukları görülmektedir.

Çizelge 4.6: Bitki tiplerine karşı kültürel ve doğal bakım (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

Bitkilendirme Kategori Numaraları	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
							ÇALILAR	ÇİT BİTKİLERİ			MERA ALANLARI	ÇİÇEKLİ MERA ALANLARI				ÇİÇEKLİ ENGEBELİ ALANLAR			ORMAN ALANI OTSU TABAKA				
Bitkilendirme Kategorileri/ Bitkilendirme Grupları			ÇİM ALAN, 26-28 KERE BİÇİLECEK ÇALI FORMLU GÜLLER	ÇOK YILLIKLAR	OTSU YERÖRTÜCÜLER	KURU OTLAR, OTLAK	YOĞUN DÜZENLİ KAPSAMLI	YILDA 1 KERE MAKASLAMA YILDA 2 KERE MAKASLAMA	YOL AĞAÇLARI	TEK YILLIK ÇİÇEKLİ OTLAR	YILDA 2 KEZ BİÇME YILDA 3 KEZ BİÇME	YILDA 1 KERE BİÇME YILDA 2 KERE BİÇME	DERE VEJETASYONU	VERİMSİZ ALANLAR	SAZLIK ALANLAR	YILDA 1 KERE BİÇME	YILDA 2-5 KERE BİÇME	SULAK ALAN BİTKİLERİ	AĞAÇ TÜRLERİ	NORMAL	KAPSAMLI	KAYALIK BİTKİLERİ	YARI- DOĞAL ORMAN BİTKİ ÖRTÜSÜ
A. İnsan Müdahalesi	← maksimum ————— bakım ————— minimum →																						
B. Hortikültürel İşlemler	← maksimum ————— minimum → GELENEKSEL DEKORATİF BİTKİLENDİRME KONUT ALANLARI / PARKLAR																						
C. Doğal-Kültürel İşlemler	minimum ————— →																						
D. Kültürel Elemanlar	← maksimum bulunma ————— minimum bulunma →																						
E. Doğal Elemanlar	← maksimum bulunma ————— minimum bulunma →																						
F. Doğa	← az ————— çok →																						
Doğal/Ekolojik Değerler	← düşük ————— yüksek →																						

Çizelge 4.7: Hortikültürden doğala doğru bakım yöntemleri (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

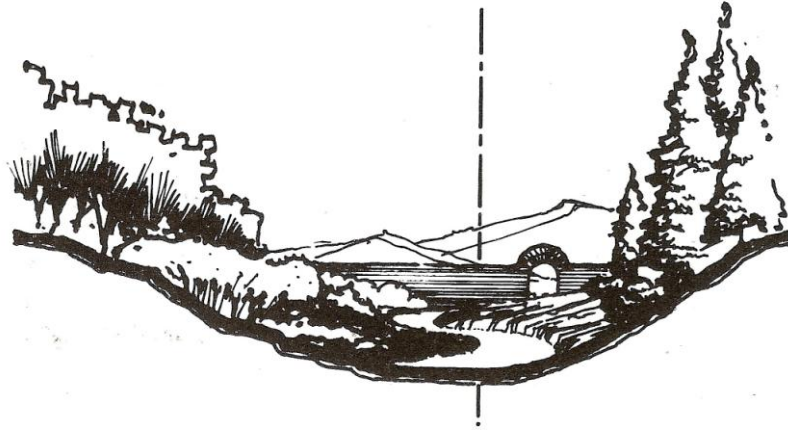
Bitkilendirme Kategori Numaraları	1,2,7,8,9	10	3,4,5	5,6,11,12,13,14,15,16,17	18,19	20	21	21	Doğa
	maksimum, örn: sulama yağmurlama çalalama tırmıklama makaslama budama kesme gübreleme yabancı otla mücadele malçlama	kazma sürme çalalama	yoğun biçme yoğun yabancı otla mücadele	düzenli-kapsamlı biçme düzenli-kapsamlı yabancı otlar mücadelesi	kapsamlı yabancı otla mücadelesi budama / kesme	kapsamlı yabancı otla mücadelesi kapsamlı biçme kapsamlı kesme	minimum, örn. nadiren, biraz / işlem yok		
100 maksimum ←-----→ minimum 0 dekoratif bitkilendirmeler naturalistik bitkilendirmeler yoğun naturalistik bitkilendirmeler / parklar etkilime esaslı / estetiğe dayalı kapsamlı naturalistik bitkilendirmeler doğa									

Çizelge 4.6'daki bitki kategorileri kullanılmaktadır.

4.1.16 Organik bir biçimlenme içermesi

Doğal peyzajlarda gözlenen ve çeşitli kaynaklarda sıklıkla organik bir biçimlenmeyi ifade ettiği tespit edilen özellikler söz konusudur. Peyzaj tasarımında bu özelliklerin kullanılması, doğal algılanan peyzaj mekanları ortaya çıkaracaktır.

Doğallık, bir peyzaj mekanının birebir aynılık içermesi yerine düzensizlik göstermesi, simetri yerine asimetri, öngörülebilirlik yerine rastgelelik, katılık ve paralelizm yerine serbestlik göstermesi olarak düşünülebilir (Reid, 1993). Organik biçimlenme söz konusu olduğunda, Simonds doğayla en yakın uyumun asimetrik planlama yoluyla sağlanabileceğini belirtmektedir. Doğada çok nadir peyzaj elemanları bir görüş çizgisinin iki yanında simetrik olarak bulunmaktadır. Daha çok peyzaj elemanlarının simetriyi bozma eğilimi içinde oldukları görülür. Doğal peyzajlara bakmanın hoş olmasının nedeni görsel bir dengenin mevcut olmasıdır (Simonds,1998) (Şekil 4.58)

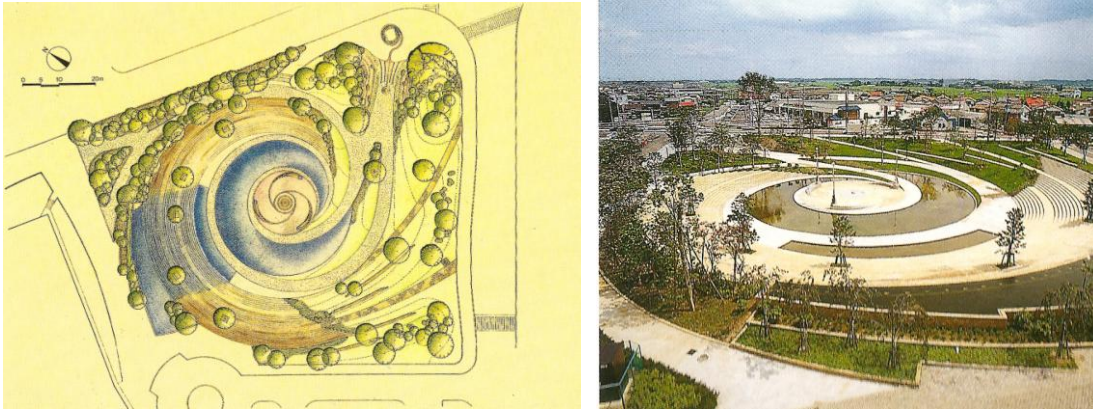

Şekil 4.58: Doğada asimetrik denge (Reid, 1993).

Doğal tasarımlarda kullanılan asimetrik denge organik bir tasarım ilkesidir. Eksenin her iki tarafına aynı büyüklükte ve şekilde olmayan, fakat eşit hissi veren görünümde öğelerin dizilişidir. Bu öğeler birbirinden farklı olabilmekle birlikte eşit ağırlık ve görünüme sahiptir. Simetrik denge karakteri, suni olduğundan monotonluğa neden olur (Seçkin, 1997). Asimetrik denge ise akıcı, dinamik ve doğaldır; merak ve hareket hissi uyandırır (Reid, 1993).

Doğadaki örüntüleri inceleyen Bell, sınırlı sayıda örüntünün ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerinin doğada yaygın olarak görüldüğünü ifade etmektedir. 1974'te Doğadaki Örüntüler isimli çalışmasında Peter Stevens'in yaptığı analizlerde de, doğada bu kadar büyük bir çeşitliliğin olmasına karşın, dört temel şeklin sürekli

tekrarlandığı sonucuna vardığını belirtmektedir. Bunlardan ilki spirallerdir. Spiraller, bir objenin yada yüzeyin bir bölümünün daha fazla büyümesi veya deformasyonu sonucu oluşur. Doğada bazı canlılarda, deniz kabuğu ve salyangoz kabuğu gibi yada spiral galaksi formu ve hortum gibi doğal bazı olay ve oluşumlarda rastlanmaktadır (Şekil 4.59, 4.60). Stevens'ın tanımladığı ikinci doğal form kıvrımlardır. Doğada bir nehrin yumuşak akışıyla yada denizde oluşan dalgalarla karakterize edilebilecek, eğrilerin periyodik olarak yön değiştirmesiyle oluşan formdur (Şekil 4.61, 4.62, 4.63). Çok rastlanılan doğal formlardan üçüncüsü dallanmadır. Dallanma, bir dizi başlangıç noktasından çok sayıda akışın gelişigüzel yönde hareketiyle oluşur. Nehir sistemleri ve bir bitkinin dallanması örnek olarak gösterilebilir (Şekil 4.64). Dördüncü doğal form ise patlamalardır. Materyalin yapısı veya yayılışının merkezi bir noktadan veya alandan dışarı doğru saçılmasıyla oluşur. Bu tip bir form bitki tohumlarında, bir damla sıvının düşmesiyle ve bazı doğa olaylarında gözlemlenir (Bell, 1999) (Şekil 4.65, 4.66).

Şekil 4.59: Spiral form kullanılmış bir tasarım (Powell ve Tajima, 1996).

Şekil 4.60: Spiral formlu merdiven uygulaması (Reid, 1993).

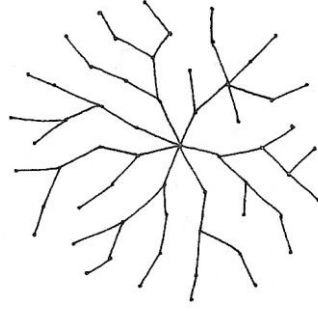
Şekil 4.61: Kıvrımlı bir tasarım detayı, Olimpiyat parkı, Sydney, Avustralya, 2000, Pınar Karakaş.

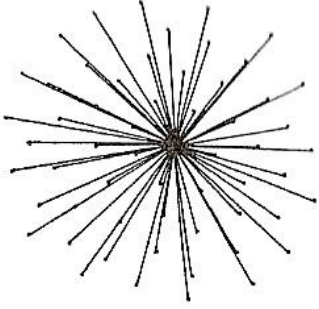
Şekil 4.62: Düşey düzlemde kıvrımlar, dalga formunda oluşturulmuş çim alan, Karlsruhe, Almanya (Richardson, 2008).

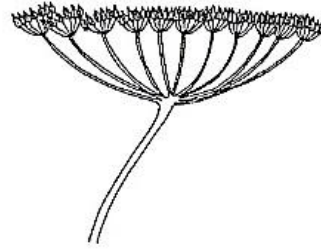
Şekil 4.63: Dalga formunda bank (Kalcher, 2005).

Şekil 4.64: Üçüncü temel form dallanma (Bell, 1999).

Şekil 4.65: Dördüncü temel form patlamalar (Bell, 1999).

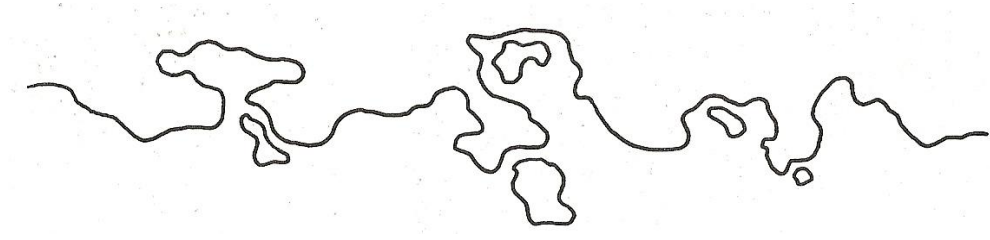
Şekil 4.66: Patlamalara örnek bir bitkinin tohum formu (Bell, 1999).

Bu formlar gibi, daire ve yarım dairesel çizgiler de doğa içinde devamlı karşılaştığımız yumuşaklığı ve organik yapıyı hatırlatan bir simgedir (Atabay, 1988) (Şekil 4.67).

Şekil 4.67: Dairesel formların kullanıldığı bir zemin detayı (Simonds, 1998).

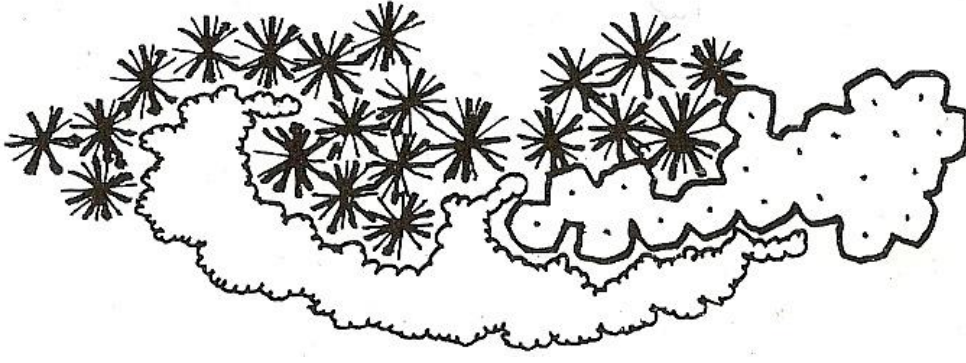
Organik bir biçimlenmeyi oluşturan özelliklerden bir diğeri organik kenar çizgisidir. Bütününde rastgele bir ifade oluşturacak şekilde yön değişikliği gösteren basit bir çizgiden oluşur. Organik nitelik en iyi doğadaki örneklerine bakılarak anlaşılabilir. Kaya üzerinde gelişen bir likenin iyi tanımlanmış fakat kararsız eğrilerden oluşan son derece düzensiz bir dış kenarı bulunur. Bu kadar yüksek derecedeki bir karmaşıklık ve detay, organik kenarın karakteristik bir özelliğidir (Şekil 4.68). Yumuşak ve düzensiz şekiller çoğunlukla doğal bitki topluluklarında ortaya çıkar (Reid, 1993).

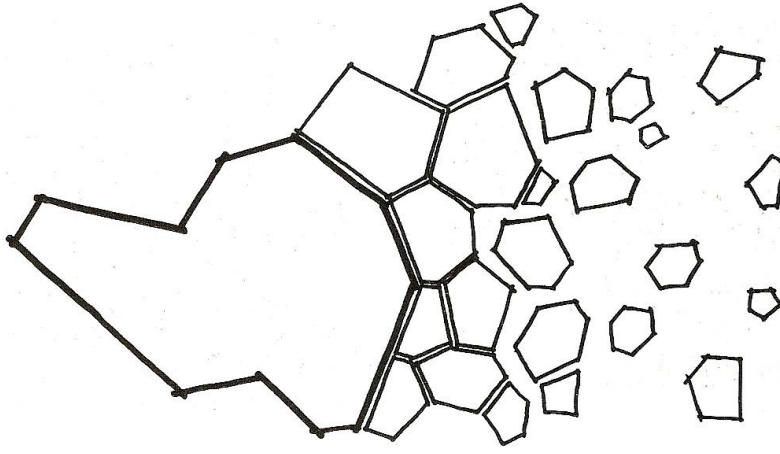
Şekil 4.68: Organik temayı oluşturan yumuşak ve rastgele bir kenar çizgisi (Reid, 1993).

Doğal formu karakterize eden özelliklerden bir diğeri ise gruplanmalar ve parçalanmalardır. Doğada bir yandan elemanlar bir araya gelerek düzensiz gruplar oluşturur, bir yandan da düzensiz aralıklara sahip bölümlere parçalanır veya dağılır. Peyzaj mimarları gruplama ve parçalamayı bitkisel tasarımlarında aynı bitkiden informal kitleler oluşturmak için veya birbiri içine geçen ve birbirini saran bitki grupları tasarlamak için kullanırlar (Reid, 1993) (Şekil 4.69). Ayrıca gruplama ve parçalamalar, zemin düzleminde sert peyzajdan yumuşak peyzaja kademeli bir geçiş sağlamak için de kullanılabilir (Şekil 4.70). Yada bir bitki kitlesinin diğeri bir bitki kitlesi içine harmanlanmış olduğu hissini oluşturmak için kullanılmaları mümkündür. Her iki durumda da gruplar parçalanıp birbirleri içine dağılarak serbest bir arayüz oluştururlar (Reid, 1993) (Şekil 4.71).

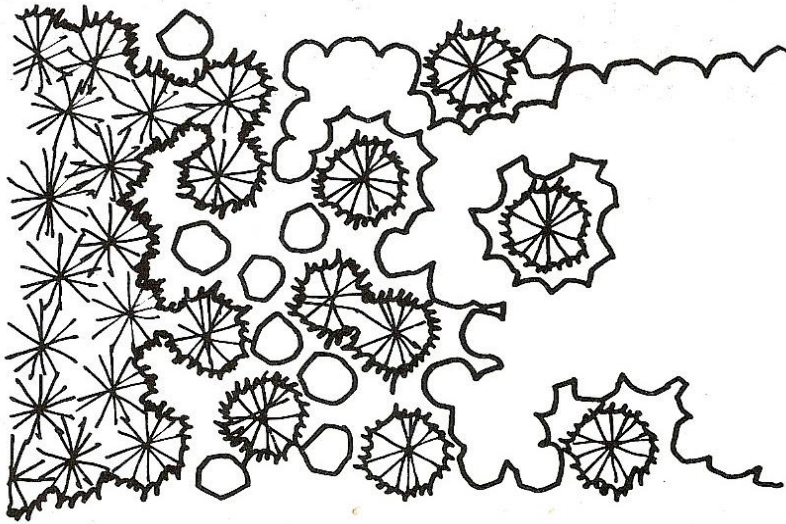
Doğal grupları başarıyla oluşturma anahtarı, rastgelelik ve düzensizliğin bir bütünde birleşecek şekilde uygulanmasıdır. Örnek olarak bir bitki havuzunun etrafındaki ölçü, aralık ve şekil bakımından birbirinden farklılık gösteren bir kaya grubu verilebilir. Bazıları diğlerinden ölçü olarak daha büyük olmalıdır. Aralıklar ve şekiller suya doğru ve sudan da su kıyısına doğru değişkenlik göstermelidir. Bazıları derin bir profil gösterirken diğeleri düz görülebilir. Sonuçta bütünlüğün sağlanması için genelde aynı renk, doku, form ve yönlenmeye sahip kayaların seçilmesi gerekmektedir (Reid, 1993) (Şekil 4.72).

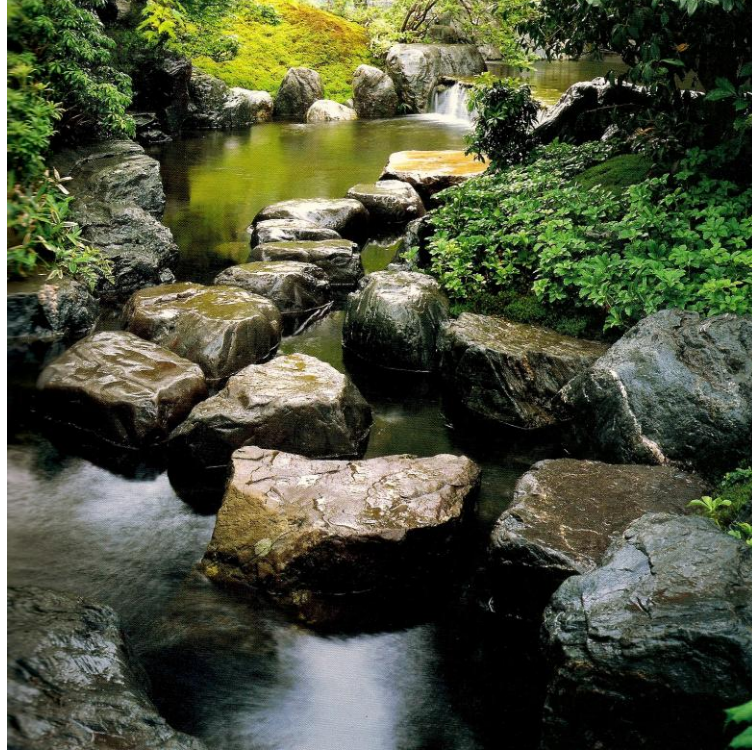
Şekil 4.69: Bitkisel tasarımda bitki grupları (Reid, 1993).

Şekil 4.70: Sert peyzajdan yumuşak peyzaja kademeli bir geçiş (Reid, 1993).

Şekil 4.71: Birbirleriyle harmanlanmış bitki grupları (Reid, 1993).

Şekil 4.72: Su kıyısındaki bir kaya grubu, Kasumigaura, Japonya (Richardson, 2008).

Doğal algılanan tasarımlarda kullanılan bir başka özellik de düzensiz çizgiler ve düzensiz çokgenlerdir. Doğal düzensiz çizgilere ait temel karakteristik özellik granit kayalardaki çatlaklarda görülebilir. Doğal düzensiz çizgilerin uzunlukları ve yön değişiklikleri gelişigüze'dir (Şekil 4.73). Bu serbest rastgele nitelik, onu diğer geometrik açılı şekillerden farklı kılar. Düzensiz çokgenlerde ise belirgin olan rastgelelik özelliği, çizgi uzunluklarından, açılarının yön değiştirmesinden ve çokgenlerin boyutlarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Bu formlar çoğunlukla peyzaj tasarımlarının informal zemin düzlemi şekillerinde yada yürüyüş yolu ve adım taşlarının organizasyonlarında görülmektedir (Şekil 4.74) Düzensiz açılar ve düzlemler kullanılarak etkili bir mekansal deneyim ortaya çıkarılması mümkündür (Şekil 4.75) (Reid, 1993).

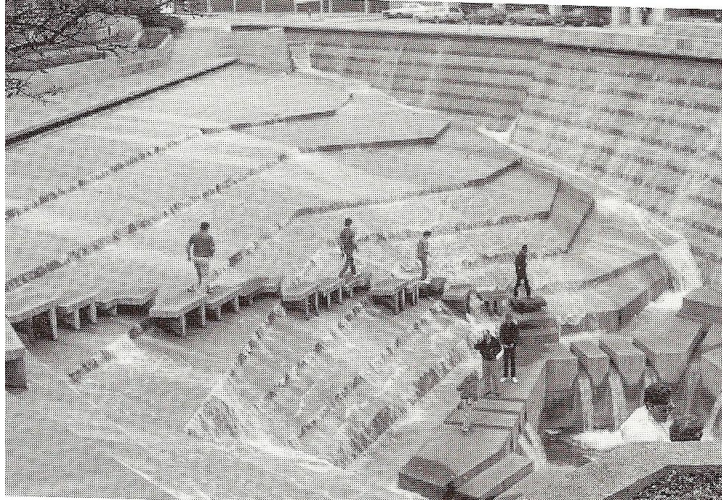
Doğal peyzajlarda görülen bu karakteristik özellikler, peyzaj mekanının tasarımı sırasında organik bir biçimlenme geliştirmek üzere kullanılarak doğal algılanan çevrelerin oluşumuna katkıda bulunulabilir (Şekil 4.76, 4.77).

Şekil 4.73: Düzensiz çizgiler bulunan bir yüzme havuzu, Sao Paolo (Silva, 2006).

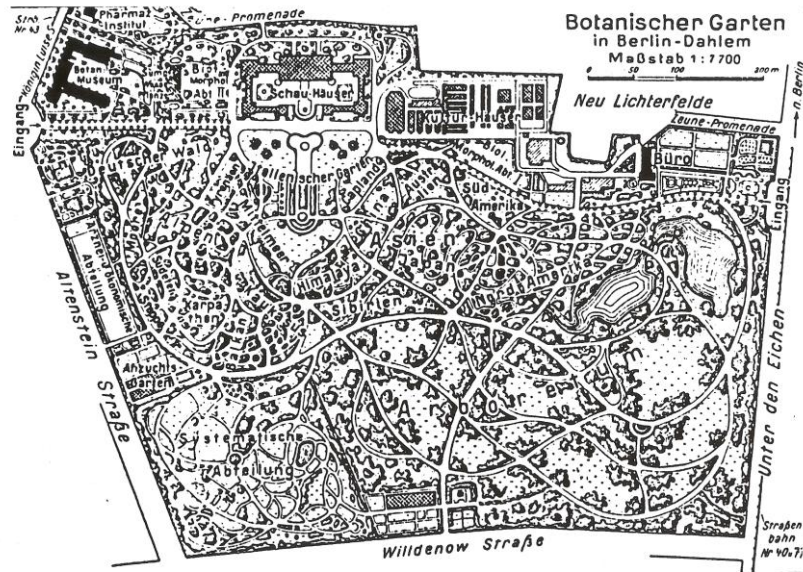
Şekil 4.74: Düzensiz çokgenlerin çizgisel bağlamda yürüyüş yolunda organizasyonu, Minas Gerais, Brezilya (Silva, 2006).

Şekil 4.75: Texas'taki kentsel su meydanı, düzensiz açılar ve düzlemler kullanılarak oluşturulmuş etkili bir mekansal deneyim (Reid, 1993).

Şekil 4.76: Organik bir biçimlenme görülen peyzaj tasarımı, BankBoston binası, Sao Paolo, Brezilya (Silva, 2006).

Şekil 4.77: Botanik Bahçesi, Berlin-Dahlem, Almanya (Dunnett ve Hitchmough, 2004).

4.2 Bölüm Sonucu

Bu bölümde çalışmanın hedefi olan “doğallık göstergeleri ölçütler demeti”nin nasıl oluşturulduğu açıklanmaktadır. Çalışma iki temel alan içinde sürdürülmüştür. Öncelikle literatür alanında peyzaj tercihi ve peyzaj değerlendirmesi konularında

yapılan araştırma sonucunda doğallık kavramı, peyzaj mekanını öncelikli olarak belirleyen kavramlar arasında ön plana çıkmıştır.

Diğer yandan alan çalışması gerçekleştirilerek kullanıcıların bir peyzaj mekanından öncelikli olarak ne bekledikleri araştırılmıştır. Bu amaçla bir Ön-Deneme (Pre-test) ve Anket Uygulaması düzenlenmiştir. Ön-Deneme çalışmasının analizinden elde edilen bulgular Anket Uygulamasının hazırlanılmasında kullanılmıştır. Alan çalışmasının sonuçları da kullanıcı için doğallık kavramının bir peyzaj mekanından öncelikli olarak beklenen kavram olduğunu ortaya koymaktadır.

Daha sonra doğallık kavramı, değerlendirme çalışmalarına yönelik doğallık göstergelerinin saptanması amacıyla ele alınmıştır. Öncelikle alan çalışması sırasında açık uçlu soruya kullanıcılar tarafından verilen cevaplar, yeşil alandan doğallıkla ilgili beklentilerin belirlenmesi amacıyla incelenmiştir. Bu beklentilerin bazı kavramlar altında değerlendirilebilecekleri görülmüştür. Bu kavramlar, doğallık göstergelerinin belirlenmesi amacıyla literatürden de araştırıldıklarında doğallık algılaması açısından pek çok çalışma ile desteklendikleri tespit edilmiştir.

Böylece alan çalışmasından elde edilen kullanıcının doğallıkla ilgili beklentilerine, doğallıkla ilgili literatür çerçevesinden bakılarak “doğallık göstergeleri” belirlenmiştir. Belirlenen “doğallık göstergeleri” : bitki örtüsünün yoğunluğu, bitki örtüsünün çeşitliliği, bitki türlerinin iklime uygunluğu, yaşlı ve büyük ağaçların varlığı, mevsimsel değişiklik içermesi, hayvanların bulunması, su unsurunun olması, doğal alanın tüm alana oranı, doğal değerlere açılış, doğal olmayan değerlerin blokajı, doğal arazi yapısının varlığı, yapma unsur ve donatıların doğal unsurlar ile tematik – anlamlı ilişki kurması, doğal malzeme kullanımı, duysal doğal unsurların varlığı, çevrenin bakımsal özelliği ve organik bir biçimlenme içermesidir.

Çalışmanın sonucunda, başlangıçta belirlenen hedefler doğrultusunda doğallık göstergelerinden oluşan bir “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” elde edilmiş ve her bir gösterge için değerlendirme ölçüsü belirlenmiştir. “Doğallık göstergeleri ölçütler demeti” peyzaj mekanında doğallıkla ilgili sistematik ve objektif değerlendirmelere temel olabilecek niteliktedir. Mevcut çevrelerin doğallık açısından değerlendirilmesi için kullanılabileceği gibi, tasarım çalışmalarında tasarımcıya kılavuzluk ederek, tasarım kararlarını yönlendirmeye yönelik bir ölçütler demeti görevi de üstlenebilir.

5. SONUÇLAR

Giriş bölümünde belirlenen amaçlara yönelik olarak aşamalar halinde planlanıp tamamlanmış çalışma bu bölümde, toplanan verilerin analiz edilmesiyle birlikte ulaşılan sonuçlar açısından değerlendirilmektedir.

Çalışma, “doğallık” kavramının peyzaj mekanını belirleyen kavramlar ve unsurlar arasında ön plana çıktığını ortaya koymuştur. “Doğallık” kavramı, hem literatür alanında hem de kullanıcıların beklentileri anlamında gerçekleştirilen alan çalışması sonucunda, peyzaj mekanından öncelikli olarak beklenen anahtar bir kavram olarak ortaya çıkmıştır.

İlk olarak literatür araştırması sırasında peyzaj tasarımı için önemli kavramların neler olduğu araştırılmış ve bazı kavramların araştırmalarda sıklıkla kullanılarak diğer kavramlar arasından öne çıktıkları görülmüştür. Bu kavramlar; doğallık, açıklık, çeşitlilik, uyum, kimlik, okunabilirlik ve gizem olarak belirlenmiştir. Doğallık kavramının, bu kavramlar arasında en etkin olduğu gözlenmiştir. Pek çok alanda faaliyet gösteren araştırmacılar tarafından çeşitli nedenlerle doğallık kavramı, insanların peyzaj tercihi için önemli olarak kabul edilmiştir.

Diğer yandan konunun kullanıcıdan irdelenmesi ve kullanıcının bir peyzaj mekanından öncelikli olarak ne beklediğini araştıran, anket ve soruşturmaları kapsayan alan çalışması sürdürülmüştür. Alan çalışmasının ilk aşamasında, anket uygulamasının denenmesine yönelik hazırlanan ön-deneme (pre-test) çalışmasının analizleri tamamlandığında, bazı kavramların kullanıcıların peyzaj mekanı tercihleri için diğerlerinden daha önemli olduğu görülmüştür. Bu kavramlar; güvenlik, işlevsel canlılık, doğallık, bakımlılık ve temizlik, büyüklük olarak tespit edilmiştir.

Alan çalışmasının ikinci aşamasında gerçekleştirilen anket uygulamasında ise, kullanıcının peyzaj tercihi için önemli olduğu belirlenen bu kavramlardan hangisinin kullanıcı için en önemli olduğu sorgulanmış, elde edilen verilerin analizleri sonucunda % 45 oranı ile doğallık kavramının tercih edildiği görülmüştür. Ayrıca kullanıcıların yeşil alandan beklentileri olarak ifade ettikleri diğer kavramlar için

verdikleri cevaplar incelendiklerinde; doğallık kavramını %24 oranı ile güvenli olması, % 17 oranı ile bakımlılık ve temizliği, % 11,7 oranı ile işlevsel canlılık ve % 2 oranı ile büyüklük niteliklerinin takip ettikleri görülmüştür.

Anket uygulamasından elde edilen bulgular daha sonra, doğallık kavramı tercihi ile kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri arasındaki yüzde dağılımları açısından incelenmişler ve çoğunluğunu; % 57 oranı ile bayanların, % 44 oranı ile 16-34 yaş aralığındaki katılımcıların, % 40 oranı ile lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların, % 37 oranı ile ücretli çalışanların, % 49 oranı ile 500-1000 TL aylık ortalama gelir düzeyine sahip düşük gelirli katılımcıların oluşturdukları görülmüştür. Ayrıca doğallık kavramının, kullanıcıların tüm sosyo-demografik özellikleri için en yüksek oranda tercih edilmiş olması dikkat çekicidir.

Çalışmanın son aşamasında, alan çalışması sonucunda elde edilen yeşil alanda doğallıkla ilgili kullanıcı beklentileri ile ilgili bulgulara, doğallıkla ilgili literatür çerçevesinden bakılarak birlikte irdelenmiş ve ortaya çıkan kavramlar peyzaj mekanında doğallığın değerlendirilmesine yönelik “doğallık göstergeleri” olarak saptanmıştır. Belirlenen “doğallık göstergeleri”:

- bitki örtüsünün yoğunluğu
- bitki örtüsünün çeşitliliği
- bitki türlerinin iklime uygunluğu
- yaşlı ve büyük ağaçların varlığı
- mevsimsel değişiklik içermesi
- hayvanların bulunması
- su unsurunun olması
- doğal alanın tüm alana oranı
- doğal değerlere açılış
- doğal olmayan değerlerin blokajı
- doğal arazi yapısının varlığı
- yapma unsur ve donatıların doğal unsurlar ile tematik–anlamli ilişki kurması
- doğal malzeme kullanımı
- duysal doğal unsurların varlığı
- çevrenin bakımsal özelliği
- organik bir biçimlenme içermesi olarak sıralanabilir.

Daha sonra, çalışmanın hedefleri doğrultusunda doğallık göstergeleri bir araya getirilerek peyzaj mekanında doğallığın değerlendirilmesine yönelik bir “doğallık göstergeleri ölçütler demeti” elde edilmiştir. Her bir gösterge için bir değerlendirme ölçüsü belirlenmiştir (Çizelge 5.1).

“Doğallık göstergeleri ölçütler demeti”, peyzaj mekanında doğallıkla ilgili sistematik ve objektif değerlendirmelere temel olabilecek niteliktedir. Her türlü peyzaj mekanı için kullanılabilirlik özelliğine sahiptir. Bağlam ve peyzaj tercihini etkileyen diğer faktörlerle ilişkili olarak değerlendirilmeleri gerekir.

Çizelge 5.1: Doğallık Göstergeleri Ölçütler Demeti

DOĞALLIK GÖSTERGELERİ ÖLÇÜTLER DEMETİ	
Doğallık Göstergeleri	Değerlendirme Ölçüsü
Bitki Örtüsünün Yoğunluğu	yoğun - seyrek (%)
Bitki Örtüsünün Çeşitliliği	uniform - çeşitli - karmaşık (%)
Bitki Türlerinin İklim Uyumluğu	uygun - uygun değil (%)
Yaşlı ve Büyük Ağaçların Varlığı	var - yok (S)
Bitki Örtüsünün Mevsimsel Değişiklik İçermesi	var - yok (%)
Hayvanların Bulunması	var - yok (S)
Su Unsurunun Olması	var - yok (S)
Doğal Alanın Tüm Alana Oranı	var - yok (%)
Doğal Değerlere Açılış	var - yok (S)
Doğal Olmayan Değerlerin Yalıtılması	yalıtılmış - yalıtılmamış (%)
Doğal Arazi Yapısının Varlığı	var - yok (%)
Yapma Unsur ve Donatıların Doğal Unsurlar ile Tematik - Anlamlı İlişki Kurması	uyumlu - uyumlu değil (%)
Doğal Malzeme Kullanımı	var - yok (%)
Duyusal Doğal Unsurların Varlığı	var - yok (S)
Çevrenin Bakımsal Özelliği	az - dengeli - fazla (%)
Organik Bir Biçimlenme İçermesi	formal - organik (%)

% = Yüzdesi
S = Sayısı

Çalışmanın sonucu olan ve peyzaj mekanında doğallığı değerlendirmeye yönelik geliştirilen “doğallık göstergeleri ölçütler demeti”:

- Mevcut çevrelerin doğallık açısından değerlendirilmesi için kullanılabilir.
- Tasarım aşamasında tasarımcıya kılavuzluk ederek, tasarım kararlarını yönlendirmeye yönelik bir ölçütler demeti görevi üstlenebilir.

KAYNAKLAR

- Acar, C., Sakıcı, Ç.,** 2008. Assessing landscape perception of urban rocky habitats, *Building and Environment*, 43.
- Altman, I., Zube, E.,** 1989. *Introduction of Human Behaviour and Environment*, Plenum Press, New York.
- Appleton, J.,** 1975. *The Experience of Landscape*, John Wiley & Sons, London.
- Arıkan, R.,** 2005. *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama*, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Ariaza, M., Canas-Ortega, J. F., Canas-Madueno, J. A., Ruiz-Avilez, P.,** 2004. Assessing the visual quality of rural landscapes, *Landscape and Urban Planning*, 69.
- Ata, C.,** 2007. Arboretumlar ve Kent Ormanları, *İstanbul Kent Sempozyumu*, TMMOB.
- Atabay, S.,** 1988. Peyzaj Planlamada Tasarım İlkeleri, *Yıldız Üniversitesi Dergisi*, 3.
- Austin, R. L.,** 1982. *Designing with Plants*, Van Nostrand Reinhold, New York.
- Balling, J. D., Falk, J. H.,** 1982. Development of Visual Preference for Natural Environments, *Environment and Behavior*, 14.
- Bell, S.,** 2004. *Elements of Visual Design in the Landscape*, E & FN Spon, London.
- Bell, S.,** 1999. *Landscape: Pattern, Perception & Process*, E & FN Spon, London.
- Bernard, H. R.,** 2002. *Research Methods in Anthropology*, Altamira Press, California.
- Bird, R.,** 1998. *How to Plan a Small Garden*, Reed Consumer Books Ltd., London.
- Bjerke, T., Ost Dahl, T., Thrane, C., Strumse, E.,** 2006. Vegetation density of urban parks and perceived appropriateness for recreation, *Urban Forestry & Urban Greening*, 5.
- Booth, N. K.,** 1983. *Basic Elements of Landscape Architectural Design*, Waveland Press, Illinois.
- Bourassa, S.C.,** 1988. Toward a theory of landscape aesthetics, *Landscape and Urban Planning*, 15.
- Bourassa, S.C.,** 1990. A paradigm for landscape aesthetics, *Environment and Behavior*, 22.
- Brickell, C.,** 2006. *Essential Garden Planning and Construction*, Octopus Publishing Group, London.
- Brookes, J.,** 1992. *Garden planning*, Dorling Kindersley Ltd., London.

- Buckingham, A., Saunders, P.,** 2004. *The Survey Methods Workbook*, Polity Press, Cambridge.
- Burmil, S., Terry C. D., Hetherington,** 1999. Human values and perceptions of water in arid landscapes, *Landscape and Urban Planning*, 44.
- Clay, G. R., Smidt R. K.,** 2004. Assessing the Validity and Reliability of Descriptor Variables Used in Scenic Highway Analysis, *Landscape and Urban Planning*, 66.
- Coeterier, J. F.,** 1996. Dominant Attributes in the Perception and Evaluation of the Dutch Landscape, *Landscape and Urban Planning*, 34.
- Daniel, T.C.,** 2001. Whither scenic beauty? Visual quality assessment in the 21st century, *Landscape and Urban Planning*, 54.
- Dee, C.,** 2001. *Form and Fabric in Landscape Architecture: A Visual Introduction*, Spon Press, London.
- Del Alamo, M. R.,** 2004. *Design for Fun: Playgrounds*, Links International, Barcelona.
- Denscombe, M.,** 2005. *The Good Research Guide*, Open University Press, Poland.
- De Val, G. F., Atauri, J. A., Lucio, J. V.,** 2006. Relationship between landscape visual attributes and spatial pattern indices: A test study in Mediterranean-climate landscapes, *Landscape and Urban Planning*, 77.
- Dirik, H.,** 2008. *Plantasyon Teknikleri*, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, İstanbul.
- Dunnett, N., Hitchmough J.,** 2004. *The Dynamic Landscape: Design, Ecology and Management of Naturalistic Urban Planting*, Spon Pres, New York.
- Forsyth, A., Musacchio, L.,** 2005. *Designing Small Parks*, John Wiley & Sons, New Jersey.
- Hanyu, K.,** 2000. Visual properties and affective appraisals in residential areas in daylight, *Journal of Environmental Psychology*, 20.
- Hartig, T. A.,** 1993. Testing restorative environments theory, *dissertation*, University of California.
- Hartmann, P., Apaolaza-Ibanez, V.,** 2009. Beyond savanna: An evolutionary and environmental psychology approach to behavioral effects of nature scenery in green advertising, *Journal of Environmental Psychology*, 30.
- Horton, A., Cotton, L.,** 1998. *All About Landscaping*, Ortho, A.B.D.
- Ingels, J. E.,** 2004. *Landscaping Principles and Practices*, Thomson Delmar Learning, New York.
- Kalcher, S.,** 2005. *Changing Places*, Birkhauser, Almany.
- Kaltenborn, B. J., Bjerke, T.,** 2002. Associations between environmental value orientations and landscape preferences, *Landscape and Urban Planning*, 59.
- Kaplan, R., Kaplan. S., Ryan L. R.,** 1998. *With People in Mind: Design and Management of Everyday Nature*, Island Press, Washington, D. C.

- Kaplan, S., Kaplan, R.**, 1982. *Cognition and Environment: Functioning in An Uncertain World*, Preager, New York.
- Kümbetoğlu, B.**, 2005. *Sosyoloji ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Lamb, R. J., Purcell, A. T.**, 2006. Perception of naturalness in landscape and its relationship to vegetation structure, *Landscape and Urban Planning*, 19.
- Leopold, A.**, 1981. *'The Land Ethic' in A Sand County Almanac*, Oxford University Press.
- Lothian, A.**, 1999. Landscape and the philosophy of aesthetics: is landscape quality inherent in the landscape or in the eye of the beholder? *Landscape and Urban Planning*, 44.
- Lyons, E.**, 1983. Demographic Correlates of Landscape Preference, *Environment and Behavior*, 15.
- Marcus, C.C., ve Francis, C.**, 1998. *People Places*, John Wiley & Sons, New York.
- Morgan, R.**, 1999. Some factors affecting coastal landscape aesthetic quality assessment, *Landscape Research*, 24.
- Motloch, J., L.**, 2000. *Introduction to Landscape Design*, John Wiley and Sons, New York.
- Nasar, J. L., Minhui, L.**, 2004. Landscape mirror: the attractiveness of reflecting water, *Landscape and Urban Planning*, 66.
- Ode, A., Tveit M., Gary, F.**, 2008. Capturing Landscape Visual Character Using Indicators: Touching Base with Landscape Aesthetic Theory, *Landscape Research*, 33.
- Ode, A., Gary, F., Tveit, M., Messenger, P., Miller, D.**, 2009. Indicators of perceived naturalness as drivers of landscape preference, *Journal of Environmental Management*, 90.
- Ogunseitan, O. A.**, 2005. Topophilia and the Quality of Life, *Environmental Health Perspectives*, 113.
- Oppenheim, A. N.**, 2008. *Questionnaire Design, Interviewing and Attitude Measurement*, Continuum, New York.
- Orians, G.H.**, 1980. *Habitat selection: general theory and applications to human behavior, The evolution of human social behavior*, Elsevier, New York.
- Orians, G.H., Heerwagón J.H.**, 1992. *Evolved response to landscapes*. In: Barkow, J.H., Cosmides, L., Tobby, J. (Eds.), *The Adapted Mind: Evolutionary Psychology and the Generation of Culture*, Oxford University Press, New York.
- Powell, C. ve Tajima, N.**, 1996. *Landscape Transcripts*, Kyodo Printing Co., Singapur.
- Purcell, A. T., Lamb, R. J.**, 1998. Preference and naturalness: An ecological approach, *Landscape and Urban Planning*, 42.

- Reid, G. W.**, 1993. *From Concept to Form: In Landscape Design*, John Wiley & Sons, New York.
- Richardson, T.**, 2008. *Avant Gardeners: 50 Visionaries of the Contemporary Landscape*, Thames & Hudson Ltd., New York.
- Robinson, N.**, 2004. *The Planting Design Handbook*, Ashgate Publishing Ltd. Cornwall.
- Rutledge, A. J.**, 1971. *Anatomy of a Park: The Essentials of Recreation Area Planning and Design*, McGraw-Hill, New York.
- Scarfone, S. C.**, 2007. *Professional Planting Design*. John Wiley & Sons, New Jersey.
- Seçkin, Ö. B.**, 2003. *Peyzaj Uygulama Tekniği*, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, İstanbul.
- Seçkin, Ö. B.**, 1997. *Peyzaj Yapıları II*, İstanbul Üniversitesi Basım ve Film Merkezi, İstanbul.
- Seyidoğlu, H.**, 2003. *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*, Kurtiş Matbaası, İstanbul.
- Simonds, J. O.**, 1998. *Landscape Architecture: A Manuel of Site Planning and Design*, McGraw-Hill, New York.
- Silva, R.**, 2006. *New Brazilian Gardens: the legacy of Burle Marx*, Thames and Hudson, Londra.
- Speichert, G., Speichert, S.**, 2001. *Water Gardening*, Scotty Company, A.B.D.
- Swanwick, C.**, 2002. *Landscape Character Assessment Guidance*, Countryside Agency an Scottish Natural Heritage, England.
- Tasarım**, 2002. *Peyzaj Mimarlığı 4*, Tasarım Yayın Grubu, İstanbul.
- Trent, R. B., Neumann, E., Kvashny, A.**, 1986. Presentation mode and question format artifacts in visual assessment research, *Landscape and Urban Planning*, 14.
- Tuan, Y. F.**, 1974. *Topophilia: A study of environmental perception, attitudes, and values*. Englewood Cliffs, N.J., Prentice Hall.
- Tveit, M., Ode, A. & Fry, G. L.**, 2006. Key Concepts in a Framework for Analyzing Visual Landscape Character, *Landscape Research*, 31.
- Ulrich, R. S.**, 1981. Natural Versus Urban Scenes: Some Psychophysiological Effects, *Environment and Behavior*, 13.
- Ulrich, R. S.**, 1986. Human responses to vegetation and landscapes, *Landscape and Urban Planning*, 13.
- Url-1** < <http://www.google.com> > alındığı tarih 20.03.2010.
- Ünlü, A.**, 1998. *Çevresel Tasarımda İlk Kavramlar*, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Van den Berg, A. E., Vlek, C. A. J., Coeterier, J. F.**, 1998. Group Differences in the Aesthetic Evaluation of Nature Development Plans: A Multilevel Approach, *Journal of Environmental Psychology*, 18.

- Van Herzele, A., Wiedemann T.,** 2003. A Monitoring Tool for the Provision of Accessible and Attractive Urban Green Spaces, *Landscape and Urban Planning*, 63.
- Velioğlu, S.,** 1990. *Dış Mekan Yaşantısına Bağlı Olarak Mimari Ölçekteki Fiziksel Biçimlenişi Değerlendirmeye Yönelik Bir Model*, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Wohlwill, J. F.,** 1983. *The Concept of Nature: A Psychologist's View, Human Behavior and Environment*, Volume 6, Behavior and the Natural Environment, Plenum Press, New York.
- Yamashita, S.,** 2002. Perception and evaluation of water in landscape: use of Photo-Projective Method to compare child and adult residents' perceptions of a japanese river environment, *Landscape and Urban Planning*, 62.
- Yıldızci, A.C.,** 1982. *Kentsel Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği*, Doçentlik Tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Yıldızci, A.C.,** 1988. *Bitkisel Tasarım*, Atlas Ofset, İstanbul.
- Zeisel, H.,** 1974. *Sosyal Araştırmada Sayısal Anlatım*, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, Ankara.
- Zube, E. H.,, Pitt, D. G., Evans, G. W.,** 1983. A lifespan developmental study of landscape assessment, *Journal of Environmental Psychology*, 3.

EKLER

EK A: ANKET FORMU ÖN-DENEMESİ (PRE-TEST) SORU KAĞIDI

1. Bir yeşil alandan beklentiniz nedir? Nasıl olmasını beklersiniz?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Cinsiyetiniz

- ☐ a. Kadın ☐ b. Erkek

3. Yaşınız

- ☐ a. 18-34 ☐ b. 35-49 ☐ c. 50-64 ☐ d. 65 yaş ve üstü

4. Medeni Durumunuz

- ☐ a. Evli ☐ b. Bekar

6. Eğitim Durumunuz

- ☐ a. İlköğretim ☐ b. Lise ☐ c. Lisans ☐ d. Yüksek Lisans

7. Mesleki Durumunuz

- ☐ Ücretli Çalışan ☐ Memur ☐ Serbest Meslek ☐ Ev Hanımı ☐ Emekli
☐ Öğrenci ☐ İşsiz

8. Aylık ortalama geliriniz

- ☐ a. 500-1000 ☐ b. 1001-1500 ☐ c. 1501-2000 ☐ d. 2000-3000 ☐ e. 3000
ve üzeri

EK B: ANKET UYGULAMASI SORU KAĞIDI

1. Aşağıdaki kavramlardan hangisi bir yeşil alan için sizce en önemlidir?

- ☐ a. Güvenlik (Güvenli olması)
- ☐ b. İşlevsel Canlılık (İçinde fazla aktivite olanakları bulunması)
- ☐ c. Doğallık
- ☐ d. Bakımlılık ve Temizlik
- ☐ e. Büyüklük (Geniş alana yayılması)

2. Cinsiyetiniz

- ☐ a. Kadın
- ☐ b. Erkek

3. Yaşınız

- ☐ a. 18-34
- ☐ b. 35-49
- ☐ c. 50-64
- ☐ d. 65 yaş ve üstü

4. Eğitim Durumunuz

- ☐ a. İlköğretim
- ☐ b. Lise
- ☐ c. Lisans
- ☐ d. Yüksek Lisans

5. Mesleki Durumunuz

- ☐ Ücretli Çalışan
- ☐ Memur
- ☐ Serbest Meslek
- ☐ Ev Hanımı
- ☐ Emekli
- ☐ Öğrenci
- ☐ İşsiz

6. Aylık ortalama geliriniz

- ☐ a. 500-1000
- ☐ b. 1001-1500
- ☐ c. 1501-2000
- ☐ d. 2000-3000
- ☐ e. 3000 ve üzeri

EK C: Ön-Denemede (Pre-test) Açık Uçlu Soruya Verilen Cevaplar

Soru: Bir yeşil alandan beklentiniz nedir? Nasıl olmasını beklersiniz?

Aşağıda, açık uçlu soruya verilen cevaplarda yeşil alandan doğallık kavramıyla ilgili kullanıcı beklentileri belirginleştirilmiştir.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL. ve üzeri.

Spor sahaları, kafe-restoran, su oyunu, görsel efektler ve çocuklar için tesisler bulunmalı. **Bu iklimde yetişecek bitkilerin hepsi bulunmalı, değişik kompozisyonları olmalı. Yeşil alan çok olmalı.** Sanat etkinlikleri ve serbest kürsü yer almalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL.

Temiz olmalı. **Doğayı yansıtmalı. Tavus kuşu, horoz, ceylan, geyik, ördek gibi hayvanlar bulunmalı. Yeşil alanda hayvanlar dolaşmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL.

Güvenli olmalı. Yeterli spor aletleri bulunmalı. **Ağaçlar, çiçekler, Türkiye’de yetişen farklı cins bitkiler olmalı. Kokulu bitkilerin yanısıra, meyve ağaçları da bulunmalı. Mesela portakal ağacı gibi.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL.

Temiz ve bakımlı olmasını bekliyorum. **Kuşların olmasını, yeşil olmasını, ağaçların çeşitli ve bakımlı olmasını, meyve ağaçlarının bulunmasını istiyorum.** Parkın sahibi olduğu belli olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Çocuk oyun alanları yeterli olmalı. Park büyük, geniş ve ferah olmalı. Koşu parkuru ve modern heykeller bulunmalı. **Yeşil alanlar çok ve bol ağaçlık olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Spor alanları bulunmalı. **Yeşil alanların güzel olması gerekir. Çamlar ve çalılar da olmalı.** Yeşil alanlar büyük olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL.

Doğanın güzelliklerini yansıtmalı. Spor yapılabilmeli. **Ağaç ve bitkiler korunmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Spor alanları ve **yeşil alanlar olsun.** Yeşil alanlar güvenli olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL.

Huzurlu ve bakımlı olmalı. Köpekler için özel bir alan ve spor alanları bulunmalı. **Ağaçlar, çiçekler ve bol yeşil olmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Bitkiler fazla olsun. Güzel olmalı. Işıklı tabelalar bulunmalı, güvenlik olmalı, eğlenceli olmalı. Lunapark olabilir.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL. ve üzeri.

Çiçekli olsun. Yüzme havuzu bulunsun. Spor alanları fazla olsun. Yeşil alan geniş ve güvenli olsun.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Bol ağaçlı ve yeşil olmasını, beton malzemenin ve yolların az olmasını beklerim. Çocuk parkı ve spor alanları da bulunmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Spor alanları bulunmalı. **Ağaçlandırılmalı.** Tuvalet bulunmalı ve temiz olmalı. Oturulacak yerler olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL.

Güvenli olmalı. Sakin olmalı. **Yeşillik bulunmalı.** Temiz olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL.

Güvenli olmalı. Aydınlatılmalı. Yeme içme olanakları ve sosyal etkinlikler olmalı. **Farklı bitkiler bulunmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Spor alanları, çeşme olsun. **Ağaçlar ve çiçekler çok olsun.** Yüzme havuzu bulunsun.

Yaş: 35-40, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL.

Çiçekli ve ağaçlı olmalı. Bitkiler budanmalı. Süs havuzu, banklar ve spor aletleri bulunmalı.

Yaş: 65 yaş ve Üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Etkinlikler olmalı. **Orman gibi çam ağaçları bulunmalı. Çimler, çiçekler olmalı. Çiçekler mevsimine göre dikilmeli.** Havuz bulunmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Orman gibi koruluk olmalı. Kafe ve piknik yerleri bulunmalı. Büyük alanda olmalı. **Kedi köpek gibi hayvanlar da bulunmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Yeşil alanlar olsun, doğal faydaları bulunsun. Sağlıklı ve temiz olsun. **Orman bitkileri bulunsun.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL.

Yeşili bol olan, spor yapılabilecek, **gürültüsüz** ve büyük yeşil alan olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL. ve üzeri.

Temiz olmalı. Güvenli olmalı. Spor aktiviteleri, havuz ve otopark bulunmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL.

Temiz olmalı. Yiyecek içecek imkanları bulunmalı. **Çiçeklerin, menekşelerin ve büyük ağaçların olması güzel olur. Havuzlar da olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL.

Ağaçlar korunmalı. Temizlik önemli. Kültürel etkinlikler olmalı. **Hayvanların tanınması için hayvanat bahçesi olmalı.** Dinlenebilecek yerler bulunmalı ve bakımlı olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL.

Spor alanları olmalı. Dinlendirici ve güvenli olmalı. **Çiçekler ve ağaçlar bulunmalı.** Temiz tutulmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL.

Temiz olmasını, **hayvanlar için özel yer bulunmasını, çimlendirilmiş** ve geniş olmasını isterim. Spor sahaları da bulunmalı. **Düzenli olarak her tarafa yeşil alanlar dağılmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL.

Temiz olmalı. **Yeşillik bol olmalı** ve spor alanları bulunmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL.

Yeşilin bol olması, ağaçların ve hayvanların bulunması, kuşların barınabileceği yerlerin olması ve kuş cıvıltılarının duyulması, sağlık bulabileceğimiz ve tabiat güzelliği olan alanlar olması gerekir.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL.

Yeşil kalmasını, bakımlı olmasını, hobilerime cevap vermesini, yeme içme faaliyetlerinin bulunmasını ve **hobi bahçelerinin** olmasını beklerim.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL.

Güvenlik olmasını beklerim. Dinlenme yerleri ve **havuzlar bulunmalı. Ağaçlık ve çiçeklik olmalı.** Ferah olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Yeşil görmek isterim. Köpeklerin olmaması gerekir. **Ağaçların olmasını ve bunların budanmamasını beklerim.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Temiz olmalı. Spor aletleri bulunmalı. Güvenli olmalı. **Ağaçlar bulunmalı ve yeşil olmalı.** Bakımlı olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Geniş olmasını beklerim. **Trafik sesi olmamalı. Çimenler olmalı.** Spor tesisleri bulunmalı. Temiz olmalı ve köpekler için alan bulunmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yürüyüş alanları bulunmasını, **yeşil olmasını,** piknik alanı bulunmasını, **kuşların olmasını,** temiz ve bakımlı olmasını beklerim.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Dinlenme imkanı olmalı. **Yeşil olmalı.** Temiz olmalı. Piknik alanı ve spor alanı bulunmalı. **Hayvanlarla iç içe olmalı. Mesela tavuk vs.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Temiz olmalı. **Çimlere oturulabiliyor olmalı. Çiçekler bulunmalı.** Güvenli olması, köpeklerin bulunmaması gerekir.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlk Öğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Temizlik ve sessizlik önemli. Bakımlı olmalı. **Yeşil alanlar daha çok olmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Köpekler başboş dolaşmamalı. Güvenliğin sağlandığı, **bol yeşil alanlı bir park olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Yeşil, insan hayatı içinde olmalı. Spor yapılmalı. **Bitkiler bulunmalı.** Aktivite olmalı. Estetik açıdan güzel olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Tenहा olduğu zaman daha çok güvenlik olmasını isterim. Akşam saatleri özellikle daha güvenli olmalı. **Daha çok çiçek, yeşil alan** ve çocuk oyun alanı **bulunmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Güvenlikle ilgili sorunlar olmamalı. Başiboş köpekler insanları. **Yeşil alan daha fazla olmalı.** Köpek gezdirme alanı olmasını isterim. Aletli spor alanları bakımsız olmamalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Bakımın daha çok yapılmasını, daha çok çocuk alanı, **yeşil alan ve su elemanı olmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Güvenlik fazla olmalı. Daha çok yürüyüş parkurları bulunmalı. Köpekler insanlardan daha ayrı bir yerde gezdirilmeli, kimseyi rahatsız etmemeli.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Herşeyden önce rahat ve güvenli olmalı. Çay bahçesi ve ucuz kafeler bulunmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Yeşil alan ve bol çiçek olmasını isterim. Güvenliğin fazla olmasını isterim. Çocuklar için çocuk oyun alanları çok olmalı. Yürüyüş ve bisiklet yolu olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanlar olmalı. Bakımlı olmalı. Halka açık olmalı. **Çiçek parterleri çok olmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alan çok olmalı, güvenlik fazla olmalı, daha fazla oturma ve dinlenme alanları bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanlar fazla olmalı. Güvenlik fazla olmalı. Oturma ve dinlenme alanları çok olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Yeşil alanlar, su elemanları ve spor aletleri bulunmalı. Bakımlı olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Çok bakımlı yeşil alanlar olmalı. Köpek gezdirecek özel alanlar bulunmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alanlar bulunmalı ancak bu alanlar bakımlı olmalı. Sağlam, kırık olmayan spor aletleri bulunmalı. Güvenli olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Temiz olmasını beklerim. **Yeşilin çok olmasını, bol ağaç ve çiçek bulunmasını isterim.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Yeşil alanın güvenli olmasını beklerim. **Yeşilin, ağaçların ve çiçeklerin bol olmasını isterim.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Güvenlik olması önemli. Sosyal aktiviteler fazla olmalı. **Daha çok çiçek bulunmalı.** Peyzajı güzel olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alan, bol ağaç ve çiçekler olmalı. Sosyal aktiviteler, yürüyüş alanı, çocuk oyun alanı bulunmalı. Güvenli olmalı. **Doğal güzelliğe sahip olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alanın temiz ve bakımlı olması gerekir. **Bol yeşil alanlar** ve spor alanları **bulunmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanın temiz ve düzenli olmasını isterim. **Yeşilliğin parkta bol olmasını beklerim.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Temizlik ve güvenlik olmalı. **Çiçeğiyle, hayvanıyla daha çok doğal yaşam olmalı.** Yürüyüş ve spor alanları bulunmalı.

Yaş: 65 yaş üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Temiz ve bakımlı olmasını beklerim. **Ağaçlı olmalı.** Yürüyüş yolları ve spor alanları bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alan, dinlenme, gezme ve spor amaçlı olmalı. Spor yaparken, tek başına yürüyüş yaparken rahat ve güvenli hissedebilmeli. Bisiklet yolları bulunmalı. **Yeşil alan bol olmalı. Su elemanları fazla olmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Güvenlik olmalı. Çocukların daha çok ilgilerini çekici aktiviteler bulunmalı. Park etrafında otopark olmalı. Temizlik her zaman korunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Güvenlik olmalı. Yeşil alanlar geniş olmalı. Wc fazla olmalı. Temizliğini, özel temizlik şirketi yapmalı. Köpek gezdirme alanı fazla olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Sert zemin minimuma indirilmeli. Doğal malzeme kullanılmalı. Ses yalıtımı ve gürültü yalıtımı yapılmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Köpek gezdirme alanları geniş olmalı. Köpekler daha serbest bırakılmalı. Geniş ve ferah oturma alanları ve **doğal taşlar bulunmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Çocuk oyun alanları geniş olmalı. Denetim fazla olmalı. **Yeşil alanlar, bulunduğu alanla orantılı olmalı.** Güvenlik bulunmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Hastalığımın dolayı huzur bulabileceğim ortamların olması gerekir. Temiz olmasını beklerim.

Yaş: 16-34 Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanların geniş olmasını beklerim. Ucuz kafeler bulunmasını ve bol wc ve ufak büfelerin olmasını isterim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Güvenli olmalı. Yürüyüş yolu geniş olmalı. Köpeklere özel alan olmalı. Aydınlatma iyi olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: İşsiz, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Doğallığı bozmadan oluşturulacak kapalı alanlar, sanatsal aktiviteler, atölyeler ve halk eğitim kursu olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Başıboş hayvanlar için barınak olmalı. Kermes, sanatsal faaliyetler yer almalı. **Yeşil fazla olmalı.** Güneşten fazla yararlanılmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Güvenlik olmalı. Yürüyüş parkurunda kullanılan malzeme önemli. **Geniş ve serbest şekilde kullanılabilecek yeşil alanlar bulunmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Piknik alanı olmalı. Güvenlik fazla olmalı. **Boylu ağaçlar bulunmalı. Çevre görüntüsü daha doğal olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Sık sık wc'lerin bulunmasını, bakımın güzel yapılmasını, temiz olmasını beklerim. Daha **doğal ve bol renkli olmasını isterim.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Kapalı alanların olmasını beklerim. Gençlere hitap eden fonksiyonlar ve halı sahalar da bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Renkli olmasını isterim. Köpeklerin rahatsızlık vermemesini beklerim. Kapalı alanlar ve spor alanları bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Yeşil alan bakımından ziyade, kullanılan tüm alanların bakımlı olması gerekir. Geniş meydanlar olmalı. **Ahşap fazla kullanılmalı.** Güvenlik fazla olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Geniş yürüyüş parkuru olması gerekir. Sporcu olduğum için daha fazla spor aleti ve etkinliği olmasını beklerim. Köpekler için özel alanlar olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Güvenli olmasını beklerim. Aydınlatma sıklığı fazla olmalı. Yürüyüş alanları ile bisiklet parkuru ayrı olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Güvenli olmalı. Çocuk oyun alanları bulunmalı. Bol gölgeli alanlar ve kullanıcıya hitap eden faaliyetler olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Köpekler için alanlar fazla olmalı. Ferah olmalı. Kapalı fitness alanları ve sanatsal faaliyetler olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Güvenli ve temiz olmalı. Yürüyüş parkuru bulunmalı. Köpek gezdirme alanları temiz ve ayrı olmalı. **Mevsimsel değişiklikler görülmeli.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Temiz ve bakımlı olmalı. Köpek gezdirme alanları büyük ve adedi fazla olmalı. Oturulacak alanlar bol olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Güvenli ve bakımlı olmasını beklerim. **Boylu ağaçlar fazla olmalı.** Sanatsal aktiviteler bulunmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Çocuklar için kapalı alan olmalı. Köpek gezdirme alanları daha fazla steril olmalı. Bisiklet girişi yasaklanmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil ve büyük olmalı. Yürüyüş yolu, fitness alanları bulunmalı. Güvenlik sıkı ve yeterli olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Temiz ve bakımlı olmalı. Sanatsal faaliyetler ve konserler düzenlenmeli. **Meyve ağaçları bulunmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Parkurlar birbirlerinden ayrı olmalı. Bisikletler içeri sokulmamalı. Çocuklar için fazla alternatif olmalı. Otopark sıkıntısı olmamalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşilliklerin canlı olmasını, ulaşımın kolay olmasını isterim. Spor alanları bulunmalı. **Sakinlik ve sukunet hakim olmalı.** Büyük ve olanaklı olmasını isterim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Kesinlikle doğa alanı içinde, gürültüden uzak olmalı. Bol meyve ağaçları bulunmalı. Kışın soğuktan korunma amaçlı yapılar ve zengin spor aletleri bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Güvenli olması gerekir. **Geniş yeşillığe daha çok önem verilmeli.** Aydınlatma, gereğinden fazla olmalı. Gençler için daha çok alternatif bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Rahat dolaşılmalı. Güvenlik ve aydınlık önemli. Fitness, **doğal yeşil bitkiler, şifalı bitki öbekleri bulunmalı. Serbest şekilde meyve sebze gibi ürünler toplanabilmeli.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Yeşil alan, farklı duygular oluşturmali. **Gözlerden uzakmış hissi vermeli.** Park her zaman **yeşil ve sade olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Çocuk parkları ve spor alanları olmalı. **Yeşil alanlar ve çim çok olmalı. Yeşil alanlar, sert zeminlere göre daha fazla olmalı.** Yerlere çöp atılmamalı, piknik yapılmamalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Parkta başıboş hayvan bırakılmamalı. Kameralarla güvenlik sağlanmalı. Rahatsızlık verenler tespit edilmeli.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Güneşi engellemek için ağaçlar sıkça dikilmeli. **Beton ve sert zeminler az olmalı.** Spor aletleri olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Güvenlik sıkı olmalı. Çocuk parkları ve çocuk oyun elemanlarının olması çok güzel. Spor alanları, yürüyüş yolu, piknik alanları, kafe ve sohbet yerleri olmalı. Parklar geniş alana yayılmalı ve şehir içinde çok sayıda olmalı. Sanat ve müzik alanları olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Gece geç saatlerde güvenlik sağlanmalı. Spor alanları ve çocuk parkları yeterli sayıda olmalı. **Yeşil alana ve ağaçlara çok yer ayrılmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Öncelikle çocukların eğleneceği güzel alanlar olmalı. **Yeşil alanı çok olmalı.** Oturma alanları, eğlence aktiviteleri ve gençlere yönelik müzik aktivite alanları olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alan olmalı. Renkli ve güzel kokulu çiçekler bulunmalı. Huzurlu ve sessiz bir ortam olmalı. Doğa ile iç içe olunabilecek yerler olmalı. Havuz ve su sesi olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Spor alanları çok olmalı. **Yeşil ve temiz olmalı. Havuzlar bulunmalı. Doğal olmasını beklerim.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Basketbol ve futbol oynama yerleri, koşu parkurları bulunmalı. **Her zaman yeşil olmalı ve temiz olmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil olmalı. Oturma yerleri ve **meyve ağaçları bulunmalı.** Temiz ve güvenli olmalı. Yollar geniş olmalı ama **doğal form bozulmamalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Spor alanları bulunmalı. Temiz ve güvenli olmasını beklerim. **Hayvanlar korunmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Her mevsim yeşil ve temiz olmalı. Ağaç çok olmalı. Şehir merkezinde yer almalı. Akşam eğlencesi düzenlenmeli. Güvenli olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Güvenli olması önemli. Yeşil alan temiz olmalı. Çocuk oyun alanı, spor yerleri, **renk renk çiçekler ve ağaçlar bulunmalı.** Ulaşımı kolay olmalı. **Her türden ağaç olmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek İlköğretim, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Çocuk oyun alanı olmalı. **Yeşil olmalı. Boylu ağaçlar bulunmalı.** Gölge alanlar, oturma ve dinlenme yerleri bulunmalı. Temizlik önemli.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Oturma alanları olmalı. **Meyve ağaçları bulunmalı. Doğanın formu korunmalı.** Temiz ve güvenli olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanlar ve çocuk oyun alanları olmalı. Parkın içinde meyve ağacı bulunmalı. Güvenlik ve temizlik önemli. **Doğa korunmalı. Yeşil alanın formu bozulmamalı. Süs havuzları olmalı ve dinlendirmeli.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Yeşil alanda geniş çim alanlar olmalı. Güvenlik ve temizliğe dikkat edilmeli. Çocuk oyun alanı çok olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Yeşil korunmalı. Korunaklı meyve alanları bulunmalı. Çocuklar için ulaşımı kolay olmalı. Temiz ve bakımlı olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yemyeşil ve temiz olmalı. Oturma yerleri çok olmalı. **Her mevsim renkli olmalı ve süs bitkileri bulunmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Belediyenin tesisleri olmalı. Resim yapmak için yerler olmalı. **Hayvanlar olmalı. Sincap vs. Meyve ağaçları olmalı ama korunmalı.**

Yaş: 50+64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Kapalı eğitim parkurları olmalı. **Yeşil alanlar çok olmalı. Her mevsim çiçekli yeşil alanlar olmalı.** Dümdüz arazi olmamalı. Yürüyüş yolları ve köpek gezdirmeye yerleri olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Oturmak ve dinlenmek için yerler olmalı. **Güzel manzaralı olmalı.** Şehrin içinde olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Oturma alanlarının çok olması gerekir. Temiz olmalı. **Her mevsim yeşil ve bakımlı olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Oturma ve dinlenme alanları fazla olmalı. Sert zeminler uygun yapılmalı. **Yeşil alanlar yeterli olmalı.** Köpek gezdirmeye yolu ile insanların yürüyüş yolları ayrı yapılmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Gençler için eğlence alanları olmalı. Bisiklet kullanmak için özel alanlar oluşturulmalı. Gençlere özel toplanma alanları olmalı. Zemin düz olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Her zaman yeşil olmalı. Temiz hava olmalı. Güvenlikli olmalı. Oturma alanları çok olmalı. Spor aletleri yeterli olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alan yeterli olmalı. Dinlenme yerleri, banklar vs. yeterli sayıda olmalı. Aydınlık olmalı, gece de kullanılabilirmeli. **Çim alanlar güzel görünmeli.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Spor alanları olmalı. **Bol yeşil alanda spor yapılabilmesi.** Açık alan olmalı. Tesisler ve **çok bitki olmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Güvenlik ve yeşil alan yeterli olmalı. Köpek gezdirmek için uygun olmalı. **Güneşten koruyucu ağaçlar ve temiz havuz bulunmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Temiz hava ve ferah ortam olmalı. Geniş yürüyüş parkurları bulunmalı. Köpek ve insanlar için ayrı yerler olmalı. Temizlik olması önemli.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Gece de gezilebilmeli. Şehir içinde ve ulaşımı kolay olmalı. Oturma yerleri çok olmalı. Temiz olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Park yeşil alan bakımından yeterli olmalı. Çocuklar için güvenli alanlar oluşturulmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Çocuk oyun alanları yeterli ve güvenli olmalı. **Yeşil alanlar ve yüksek ağaçlar mutlaka olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Çocuklar için çocuk oyun alanı çok olmalı. **Bol yeşil alanlar** ve çok sayıda oturma alanları **olmalı.** Kafeler ucuz ve çok olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Güvenli olmalı. Fitness alanları, kafe ve oturma alanları olmalı. **Doğal özelliğini kaybetmeden oluşturulan mekanlar olmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanların çok olmasını ve güvenli olmasını isterim. Ayrıca bisiklet parkuru ve koşu yolu bulunmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yol döşemeleri düzgün olmalı. Yürüyüş yolu ve koşu yolu bulunmalı. Kafeler ucuz olmalı. **Bol yeşil alanlar olmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alanlar bol olmalı. Bakımlı ve temiz olmalı. Oturma alanları çok ve dekoratif olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Parkta oturma alanları çok ve çeşitli olmalı. Temiz olmalı. **Çok yeşillik olmalı.** Güvenli ve gece de aydınlık olmalı. Yürüyüş yollarında kullanılan malzeme iyi olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Doğal yeşil alan ve bol peyzaj düzenlemesi olmalı. Temiz, bakımlı ve güvenli olmalı. Ucuz kafeler bulunmalı.

Yaş: 65 yaş üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Değişik faaliyetler olmalı, mesela faytonlar. **Doğa korunmalı. Yeşil ve temiz olmalı.** Spor aletleri bulunmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Çocuklar için çarpışan araba olmalı. **Yeşil alan olmalı.** Oturma alanları, **meyve bahçeleri** ve ucuz kafeler olmalı. Güvenli olmalı.

Yaş: 65 yaş üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alan olmasını beklerim. Çocuk oyun alanı ve oturma alanlarının çok olmasını isterim.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: İşsiz, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yürüyüş alanları, gölgelik alanlar ve oturma yerleri olmalı. **Yeşil,** temiz, bakımlı ve güvenli **olmalı.** Spor aletleri sağlam olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2000 TL-3000 TL

Hayvanlar daha çok düşünülmeli. Yeşil alanlar çok olmalı. Havuz ve su elemanları olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Huzur verici, gürültüden uzak ve rahat edilebilecek bir ortam **olmasını beklerim.** Çocuklara özel bölümleri olan ve güneş alan yerler olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yürüyüş alanları ve çocuk oyun alanları bulunmalı. Özel tasarımları, **doğa ile iç içe** ve güvenli alanlar olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Yeşil alanın düzenlemesi ve tasarımı önemli. Aydınlatma çok olmalı. Güvenlik iyi olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Aydınlatma çok olmalı. Peyzajın düzenli yapılması ve düzenli olması gerekir. Kullanım bölgelerinin bilinçli kullanılmasını isterim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Güvenlik ve aydınlatma yeterli olmalı. Akşam saatlerinde de güvenli bir ortam olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alan, günün her saatinde kullanılabilen, her yaş grubuna uygun ve **doğa ile iç içe olmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

İş hayatından uzaklaşabileceğim, doğa ile baş başa kalabileceğim bir alan olmasını isterim. Tasarımın, çevrede yaşayan insanlara göre yapılmasını ve kullanılabilir olmasını isterim. Ayrıca yürüyüş parkurları da olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bayrağımızın eksik olmaması gerekir. Yürüyüş alanları, oturma ve dinlenme alanları olmalı. **Farklı bitki grupları bir arada kullanılmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Doğa ile baş başa kalabileceğim alanlar çok olmalı. Ağaçlar, çiçekler bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Eğlence aktiviteleri çok olmalı. Bisiklet kiralanabilmeli. Piknik alanlarının yeterli olmasını isterim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Güvenli ve büyük yeşil alanlar olmalı. Temiz, hijyenik ve bakımlı olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanların ve bitkilerin fazla olmasını isterim. Yeşille iç içe olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Temiz olmalı. **Havuz, su elemanları**, yürüyüş alanları ve çay bahçeleri olmalı. Yabancı kişiler olmaması ve güvenilir olması gerekir. Her yaşa hitap etmeli. **Açık yeşil alanlar fazla olmalı. Doğal yapısı bozulmamalı ve müdahale edilmemeli.** Büstler olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Oturma yerleri uygun fiyatlı olmalı. **Bitkilerin bulunmasını**, yürüyüş yolları ve çay bahçeleri olmasını isterim.

Yaş: 65 yaş üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alanda yürüyüş alanlarının, spor aletlerinin ve oturma alanlarının olmasını beklerim.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Oturma alanları ve kafeler olmalı. **Yeşil alanlar fazla olmalı** ve güvenliğe önem verilmeli.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Tasarıma önem verilmeli. **Hayvanlara özel alanlar olmalı. Su ögesi ön planda olmalı.** Oturma alanlarında görsellik önemli. **Açık, yeşil ve geniş alanlar olmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Konser alanları ve kafeteryalar olmalı. **Yeşil alanların kullanımı arttırılarak daha elverişli olmalı.** Belediyenin kontrolünde olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Bakım ve temizliğe önem verilmeli. Işıklandırma iyi olmalı. **Yeşil alanlar çok olmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Spor alanları daha kullanışlı olmalı. Açık sinema olabilir. Çocuk oyun alanları olmalı. Yönlendirme levhaları olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: İşsiz, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alanların olmasını beklerim. Döşemeler iyi olmalı. Spor alanları da bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Köpekleri gezdirme alanlarını bulunmasını, temiz olmasını, **bol yeşil alanlar** ve yürüyüş alanlarının bulunmasını beklerim. Ayrıca geniş olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Huzurlu, sakin ve تنها olmasını beklerim. Yeşil alanlar, ucuz kafeler ve heykel olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Huzurlu ve güvenli olmalı. Yeşil alanlar ve ağaçlar bulunmalı. Büyük bir alan olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Sportif aktiviteler olmasını, tenis kortu bulunmasını ve **yeşil alanlar olmasını beklerim.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Bol yeşil alanlar ve su elemanlarının olmasını beklerim. Ayrıca hayvanat bahçesi de olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alanlar ve meyve bahçeleri olmalı. Çocuklar için oyun alanları fazla olmalı ve güvenli olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alanlar, kay-kay alanı, çocuk eğlence ve oyun alanı olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alan bol olmalı. Merdivenler çok dik olmamalı. Ucuz kafeler bulunmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alan olmasını beklerim. Ayrıca ucuz kafeler de olması gerekir.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alanlar, çocuk oyun aletleri, yürüyüş parkuru, çok sayıda oturma alanı, tiyatro ve konser aktivitesi olmalı. Bakımı ve **ağaçlandırması da iyi olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alan olmasını beklerim. Sessiz ve huzurlu bir ortam olmalı. Oturma alanları ve **çim alanlar bulunmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Dinlenme yerleri **sessiz olmalı.** Köpekler için alanlar ayrı olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Dinlenme amaçlı olmalı. Yürüyüş ve koşu parkurları bulunmalı. Temiz ve **doğadan kopuk olmamasını beklerim.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Güvenli olmalı. Sportif aletler uyumlu olmalı. **Farklı türde ağaçlar bulunmalı. Meyve ağaçları konulmamalı, kirletici olabilir. Yaprak dökmeyen ağaçlar olmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Doğal yeşil alan olmalı. Meyve bahçeleri olmalı. Oturma alanları çok olmalı. Ucuz kafeler bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Parkın güzel olmasını isterim. Çocuk parklarının ve spor alanlarının bulunmasını beğeniyorum. Ayrıca **yoğun bitkiler olmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Sosyal faaliyetlere daha çok yer verilmeli. Konser ve eğlenceler gibi etkinlikler yapılmalı. Çocuklar için parklar olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Özenli bir tasarım olmalı. **Yeşille iç içe olmalı,** bitkiler estetik bir şekilde yerleştirilmeli. Meydanlarda çok fazla beton etkisi olmamalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

İnsanlar akşam güvenli bir şekilde dolaşabilmeli. Aydınlatmalar yeterli olmalı ve güvenlik sağlanmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Piknik yapılabilen alanlar olmalı. Bisiklete binilebilmeli ve kiralanan yerler olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alanların korunmasını ve temiz tutulmasını beklerim. Ayrıca bakımlı olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Havuz bulunmasını isterim. Balıkların beslenebileceği ya da hayvan beslenebilen alanlar olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Oturulup sohbet edilebilecek ve uygun fiyatta çay ya da kahve evleri olabilir. Çocuk parkı da bulunmalıdır.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Çocuklara ve büyüklere yönelik aktivite alanları olmalı. **Yeşil alanlar bulunmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Yeşil alanların olmasını isterim. Özenli bir bakım yapılarak kalıcı ve uzun ömürlü olması sağlanmalı. Bu alanlarla ilgili kişilerin bilinçli olmasını isterim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yürüyecek alanlar olmalı. **Yeşil ormanlık alanlar**, bol açık alan ve **doğal ortamlar olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Piknik alanları temiz ve gelişmiş olmalı. **Yeşillik fazla olmalı.** Çocuklar için oyun alanları ve gençler için spor tesisleri bulunmalı. Koşu yolları toprak olmamalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Gençlerin kendilerini geliştirebileceği spor alanları olmalı. Spor alanları ile diğer alanlar ayrı olmalı, insanlar birbirlerini rahatsız etmemeli. Etraf temiz olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Havuzlar olmalı. İnsana huzur vermeli. Suyun ve yeşilin bir arada olduğu doğal bir ortam olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Tenis kortları iyi ve fazla olmalı. Ayrıca diğer spor alanları da bulunmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil, temiz ve bol çiçekli olmasını beklerim. İnsanı dinlendirmeli. Saygı ortamı ve güvenli olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Kolay ulaşılır olmalı ve **yeşillik bol olmalı.** İnsana huzur vermeli, spor alanları bulunmalı. Bisiklet yolu ile koşu yolu ayrı olmalı. Ayrıca koşu yolu beton olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Güzellikler içinde, **çiçeklerle dolu, yeşil ve ağaçlı olmalı**. Spor ve eğlence alanları da yer almalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2000 TL-3000 TL

Ortam doğal olmalı. Yeşil alanlar ve dinlenmeye yönelik alanlar **bulunmalı**. Spor alanları ayrı olmalı. **Sessiz olmalı, gürültü olmamalı**.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Yeşil olmasını beklerim. Yürüyüş alanları, **güzel kayalar** ve sigara içilebilen alanlar olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Oturup yüksekten doğayı izleyebilmeli. Güzel kayalar olmalı. Aile ile güzel vakit geçirebilecek yerler bulunmalı. **Yeşili bol olmalı**.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Bakımlı, **ağaçlı** ve güvenli **olmalı**. Dinlenme alanları ve **kayalar bulunmalı**.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Doğal yeşili hissetmeli. Bol ağaç ve çiçekler olmalı. Oturmak ve dinlenmek için açık ve kapalı alanlar, kafeler olmalı. **Ayrıca sessiz olmasını beklerim**.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Rahatsızlık vermemesi için çok fazla hayvan olmamalı. Sosyal sınıf farklılıklarından kaynaklı rahatsızlıklar söz konusu olmamalı. Yerlere çöp atılmamalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Spor alanları fazla ve çeşitli olmalı. **Yeşil alanlar ve ağaçlar bulunmalı**.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanların olması hoşuma gider. Koşu yolunda kilometre tabelaları olmalı. Bulunduğu semt güzel olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanlar fazla ve çok doğal olmalı. Koşu yollarının olması çok güzel olur.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Park içinde bulunulduğunda insana doğal yeşil alandaymış gibi hissettirmesini ve şehir içindeki yaşamdan uzaklaştırmasını beklerim. Olabildiğince fazla bitki görmeyi beklerim.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Kedi ve köpeklerin rahatsız etmemesini beklerim. Ayrıca park temiz olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Fonksiyonel alanlar olmalı. Daha fazla yaş gruplarına hitap edebilmek için daha çeşitli fonksiyonlar olmalı. Japon bahçesi gibi sanatsal bahçeler olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Köpekler alınmamalı. Temiz olmalı. Koşu pistleri toprak ve beton yerine yumuşak zemin ile kaplanmalı, aksi takdirde kış aylarında kullanılamıyor.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Spor alanları ve **yeşil alanlar fazla olmalı**. Köpekler için ayrı alanlar olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Oyun alanları ve spor alanları çeşitli olmasını, yeşil alanlar açık ve sessiz olmasını, çocuklar için daha fazla olanaklar olmasını beklerim.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Çok basık olmamalı, daha açık alan olmalı. **Beton az olmalı. Çim fazla olursa daha iyi olur.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Beton parkurlar olabilir. Ayrıca sportif çeşitlilik olmalı. Yeşil alanların çok fazla abartılı olması gerekmez.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Birkaç tane kafe olmalı. **Çok beton olmamalı, yeşillikler olmalı. Havuz, göl ve çiçek bahçeleri fazla olmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşillik olması çok güzel ama doğal göl olmalı. Parkta piknik alanı bulunmamalı çünkü kirliliğe neden oluyor.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Koşu yolları, tuvaletler ve spor alanları için soyunma odaları olmalı. **Yeşil görünmeli.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Spor alanlarının güzel olmasını isterim. **Beton fazla olmamalı. Yeşil alan fazla olmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Duvarlarda sarmaşıklar olmalı. Çok çıplak alanlar bulunmamalı. Yeşili hissetmek isterim. Piknik alanlarının kirlilik oluşturduğu ve rahatsız edici olduğunu düşünüyorum.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Çocuk oyun alanı, koşu parkuru ve banklar olmalı. Temiz olmalı. Çocuk arabaları için rahat yerler bulunmalı. Köpek gezdirmek için ayrı bir alan olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Düzenli bir peyzaj olmalı. **Ağaçlar bol ama düzenli olmalı.** Bayanlar için güvenli bir yer olmalı. Spor aktiviteleri düzenlenmeli ve bisiklet yolu bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Grafiti yapılacak alan olmalı. Kay-kay için uzun demir rampa olmalı. **Çim alanları olmalı.** Açık ve kapalı spor alanları, özellikle de basketbol sahaları olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Farklı etkinlikler olmalı. **Bol ağaç ve çiçekler bulunmalı. Doğallık hissedilmeli.** Oturma alanları fazla olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Park alanı temiz olmalı. **Su elemanları, yeşil alanlar, oturma grupları ve ucuz kafeler bulunmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Her türlü etkinlik bulunmalı ve eğlenceli olmalı. Yürüyüş parkuru, ucuz eğlence yerleri ve kafelerin olmasını isterim. Yeşil alan düzenli ve bakımlı olmalı. Su elemanlarının temiz olmasına dikkat edilmeli.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Parkın bir bölümünde hayvanlara ayrılmış bir yer ya da hayvanat bahçesi olmalı. Tabiattan parçalar yer almalı. Çocuklar için güvenli olması gerekir.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Kolay yürüyüş imkanı olmalı. Bankların üstü kapalı ve şeffaf olmalı. Ayrıca, etrafı sarmaşıklı olabilir. **Bol ağaçlı ve yeşil olmalı.** Işıklandırılmasının iyi olması gerekir. Bisiklet parkuru da bulunmalıdır.

Yaş: 65 yaş üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Eğlence, konser ve tiyatro gibi aktiviteler olmasını isterim. **Huzurlu olmalı. Havuz bulunmalı ve havuzda balıklar olmalı. Ayrıca ağaçlar da olmalı.**

Yaş: 65 yaş üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alan olmalı. Parkın içinde gezen bir servis aracı olmalı. Yaşlı insanlar için daha çok oturma ve dinlenme alanları bulunmalı. **Ayrıca bol ağaç ve çiçek parteri olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Tertemiz yürüyüş yolları olmalı. Başlı boş köpekler dolaşmamalı. **İç açıcı çiçekler**, gölge alanlar ve **büyük ağaçlar olmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Köpeklerin olmasını isterim. **Bol yeşil alan**, yürüyüş alanı, ucuz kafeler ve fazla sayıda çöp kutuları olmalı. Temiz olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Heykeller ve **çiçekler olmasını beklerim.** Ayrıca benim için güvenli olması da önemli.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Heykellerin, **yeşil alanların, ağaçların** ve kafelerin **olmasını beklerim.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Ağaçlar ve heykeller **olmasını beklerim. Ayrıca doğallık ve huzurlu bir ortam da olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Düzgün, güzel çim örtüsü, küçük bodur ağaçlar ve bol yeşil alan olmalı. Bakımlı olmasını da isterim.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Büyük bir heykel olmalı. Spor sahaları çok olmalı. **Bol yeşil alan, ağaçlar ve havuz bulunmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Güzel oturma alanları, pergola ve kameryeler olmalı. **Ayrıca alanda çok ağaç olmasını beklerim.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Heykeller ve sanatsal faaliyetler olmasını beklerim. Ferah, dinlendirici, estetik ve **yeşil alanlar fazla olmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanların, çocuk oyun alanlarının ve oturma alanlarının fazla olmasını beklerim.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Oturma alanı, yürüyüş yolu, **bol yeşil alan**, pergola ve kameryeler bulunmalı. Döşemeler güzel olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanlar çok olmalı. Ucuz kafeler, **su elemanları bulunmalı.** Bakımlı ve temiz olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Çocuk oyun alanlarının fazla olmasını, spor alanları ve heykellerin bulunmasını isterim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Temiz ve bakımlı olmalı. **Doğal olmalı. Bol yeşil alan** ve heykeller bulunmalı. Ayrıca güvenli de olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşillik bol olmalı. Sert zemin az olmalı. Ağaçlar ve çiçekler bulunmalı. Sessiz ve huzurlu bir ortam olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alanlar bulunmalı. Doğa ile bütünleşmiş ve açık olmalı. Spor alanları bulunmalı. Havaası temiz ve **sessiz olmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Alkol tüketilebilecek mekan bulunmalı. Çocuk oyun alanları ve otopark olmalı. Ayrıca geniş ve açık olmasını beklerim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: İşsiz, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Ağaçlık ve yeşillik olmasını beklerim. Mesela sedir ağaçları ve akça ağaçlar olabilir. Büyük, geniş, sessiz ve havası temiz olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Yeşil fazla olmalı. Çocuk oyun alanı ve otopark bulunmalı. **Daha az yapı olmalı ve görüntü kirliliği olmamalı.** Havası temiz ve gölgelikler olmalı. Çocuklara ve engellilere uygun olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Spor aletleri, **su elemanları**, oturma alanları, kafeler ve **bol ağaçlıklı yeşil alanlar olmalı.** Yürüyüş parkuru, tartan olmalı. **Çim alanların üzerine basılabilmeli.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Oturma alanları ve kafelerin olmasını beklerim. **Yeşil alanlar, bol ağaç ve çiçekler bulunmalı.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Müzik ve tiyatro yapılacak alanların bulunmasını, kafe ve oturma alanlarının olmasını beklerim. **Gözel renkli çiçekler ve büyük ağaçlar bulunmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Oturma alanları, **yeşillik, ağaçlar, kaskatlar, çim alanlar** ve yürüyüş alanları olmasını beklerim.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Sert zemin, yeşil alana oranla daha az olmalı. Bitkiler çeşitli olmalı. Kentin gürültü ve karmaşasından uzak olmalı. Üzerine oturup uzanmak için çim alan bulunmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alanlar ve ağaçlar fazla olmalı. Konser alanları, uygun fiyatta kafeteryalar, spor aletleri, **süs havuzu** ve çocuk oyun alanları bulunmalı. Bakım, temizlik ve işletmesi çok iyi ve belediyelerin kontrolünde olmalı. Gece rahat dolaşılabilmesi için ışıklandırılması iyi olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Açık yeşil alanlar olmalı. Çocuklara ve her yaş grubuna uygun, bakımlı ve temiz olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanlar fazla olmalı. Spor aletleri bulunmalı. Geceleri güvenlik amacıyla ışıklandırma fazla olmalı. Bakım ve temizlik rutin bir şekilde yapılmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alan ve yürüyüş alanları bulunmalı. **Sakin ve sessiz olmalı.** Özel günlerde aktiviteler düzenlenmeli.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Uygun ücretli kafeteryalar olmalı. Evcil hayvanlar için oyun alanları bulunmalı. Uçurtma şenliği ve çeşitli eğitici yarışmalar gibi çocuklar için yaratıcı aktiviteler düzenlenmeli.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanlar fazla olmasını beklerim. Oturma alanları ve çocuklar için aktiviteler bulunmalı, ışıklandırma fazla olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanlar ve çocuklar için aktiviteler **çok olmalı.** Evcil hayvanlar için ayrı bir oyun alanı olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Temiz bir alan olmalı. Park çevresinde otopark bulunmalı. Işıklandırma gece çok olmalı. **Su ögesi bulunmalı.**

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Özel günlerde aktiviteler düzenlenmeli. Sahipsiz köpekler olmamalı. Gece güvenliği çok olmalı. Yaz sezonunda aktiviteler arttırılmalı. **Örneğin at ve deve gibi hayvanlarla gezinti yapılabilir.**

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Akşam saatlerinde rahatlıkla spor yapılabilecek bir alan olmalı. Işıklandırma geceleri arttırılmalı. Güvenlik yoğun olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yürüyüş ve bisiklet parkurları, spor aletleri, kafe, **doğal görünümlü bir göl ve söğüt ağaçlarının olmasını isterim.** Dingin bir köşesi ve hareketli bir köşesi olmasını beklerim.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Parkurlar, spor alanları ve halka açık kafeler olmalı. Büyük bir alana dağılmalı, **dışardan soyutlanmalı ve yeşillik olmalı.**

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Havuzlar ve su elemanları, dinlenme alanları, kafe ve spor aletleri **olmalı**. Merkezi ve her yere yakın olmalı. **Doğa içinde** ve temiz havası **olmalı**.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Çocuk parkı olmalı. Herkes faydalanabilmeli ve **yeşil alanlar bol olmalı**.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Spor aletleri, parkurlar ve her yaş için etkinlikler bulunmalı. **Yeşillik bol olmalı**, bakımı yapılmalı. Geniş bir alan olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Yeşil bol olmalı. Spor aletleri bulunmalı. Büyük bir alan olmalı. Sakinlik ve dinlenme alanları olmalı. Işıklandırma iyi olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Doğal güzellikler olmalı. Doğa korunmalı ve doğa ile iç içe olmalı. Yürüyüş ve spor alanları bulunmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşillik, ağaç ve çiçekler olmalı. Yürüyüş alanları ve dinlenme alanları bulunmalı. Temiz ve bakımlı olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Huzurlu, sessiz, temiz, bakımlı ve güvenli **olmalı**. Kafe, çocuk parkı ve ışıklandırma bulundurulmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Büyük alanlar olmalı. Yürüyüş parkurları bulunmalı. **Doğallık korunmalı**.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Çok ağaç bulunmasını beklerim. Ayrıca spor alanları da olmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Dinlendirmeli, **sakin, sessiz** ve bakım **olmalı**. Yürüyüş alanları bulunmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 3000 TL ve üzeri.

Estetik güzelliği ve **bitki zenginliği olmasını isterim**. Oturma alanları, çocuk parkları, **su elemanları, havuzlar**, kafe, koşu alanı, bisiklet alanı, köpek gezdirme alanı ve sosyal aktiviteler bulunmasını beklerim.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Çiçekler, ağaçlar, çocuk oyun alanları ve halka açık çay bahçesi **bulunmalı**. Bakımlı ve temiz olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Serbes Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Temiz, bakımlı ve güvenli olmalı. Spor alanları, çocuk oyun alanları, kafe ve etkinlikler bulunmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Çocuk oyun alanları, kafe, yürüme parkuru, oturma ve dinlenme alanları bulunmalı.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Doğal, bol yeşillik, ağaçlık, görüntüsü estetik ve güvenli **olmalı**. Çocuk oyun alanları, spor aletleri, oturma alanları, kafe ve piknik alanı bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Yüksek Lisans, Meslek: İşsiz, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Temiz, **yeşillik ve gürültüsüz olmasını beklerim**. Hayvanların olmamasını ve geniş bir alan olmasını isterim. Spor alanları, yürüyüş parkuru ve çocuk oyun alanları bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yürüyüş alanı, çocuk oyun alanı, tuvalet, kaliteli aletler ve oturma yerleri bulunmalı. **Bol yeşil**, temiz ve güvenli **olmalı**. Hayvanların bulunduğu alan ayrılmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: İşsiz, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

İnsanlar olmalı ve güvenli bir yer olmalı. Sosyal aktiviteler, spor sahaları, oyuncaklar ve yüzme havuzu bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Doğal bol yeşillik olmalı. Çokça konser ve tiyatro aktiviteleri düzenlenmeli. Ucuz kafeler olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Güzel, **sakin**, güvenli ve **bol yeşil alanların olmasını isterim**.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alanların, çiçek parterlerinin ve oturma alanlarının olmasını beklerim.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanların çok olmasını isterim. Parkın güvenli olmasını beklerim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 1501 TL-2000 TL

Bol yeşil alanlar olmasını, dolaşma alanları ve çocuklar için alanlar bulunmasını beklerim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 2001 TL-3000 TL

Çocuk oyun alanları, aktiviteler ve **bol yeşil çim alanlar olmalı.** Ayrıca bakımlı olmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alanlar bulunmalı. Geniş olmalı. Bisiklet yolu ve diğer aktiviteler olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Temiz ve bakımlı olmalı. Çocuk oyun alanları fazla olmalı ve aktiviteler bulunmalı. **Huzurlu ve sessiz bir ortam olmalı.**

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Parklarda doğal ve yeşil bir ortam olmalı. Özellikle spor ve yürüyüş yapan bayanlar için güvenli bir ortam oluşturulmalı. Gençler için spor aktiviteleri fazla olmalı. Konser, tiyatro gibi sosyal faaliyetler düzenlenmeli.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Ev Hanımı, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alanlar çok olmalı. Bol ağaçların bulunmasını ve manzaralı olmasını beklerim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Kuğuların ve bir havuzun olmasını isterim. Konser ve tiyatro gibi aktiviteler de düzenlenmeli.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Ücretli Çalışan, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Bol yeşil alanların bulunmasını, temiz olmasını ve aktivitelerin yer almasını isterim.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Spor sahaları için soyunma odaları olmasını, **bol yeşil alanların olmasını** ve ucuz kafelerin bulunmasını beklerim.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lisans, Meslek: Memur, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yeşil alanların ve aletli spor alanlarının çok olmasını beklerim.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lise, Meslek: Serbest Meslek, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Huzurlu ve rahat olmalı. **Doğal olmasını ve kayaların bulunmasını isterim.** İçinde restoran da olmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Yürüyüş yollarının fazla olmasını, yol aralarındaki bekleme alanlarının güzelleştirilmesini, yaşlılar için ücretsiz kapalı oturma alanlarının yapılmasını beklerim.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Yeşil alan olmalı. Yeterli dolaşım yolları bulunmalı. Güvenlik noktaları ve sayıları fazla olmalı.

Yaş: 65 yaş ve üstü, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Su içmek için çeşme bulunmalı. Yeterli sayıda tuvaletlerin olması gerekir.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Oturma alanları, kütüphane ve bunun gibi mekanlar gibi mekanlar bulunmalı. Grup aktivitelerinin olmasının yararlı olacağını düşünüyorum.

Yaş: 50-64, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: İlköğretim, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Emekliler için kapalı mekanların yapılmasını ve yaşlı insanların aktivite yapabileceği alanların olmasını beklerim.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Parkta genç nüfus için aktivite alanları bulunmalı. İmkan olduğu ölçüde internet cafe vb. bilgisayarlı mekanlar yapılmalı.

Yaş: 35-49, Cinsiyet: Erkek, Eğitim: Lisans, Meslek: Emekli, Aylık Ortalama Gelir: 1001 TL-1500 TL

Parkta spor yapılabilecek aletler olması gerekir. Ayrıca oturma alanlarına ek olarak ücretsiz kapalı alanlar da bulunmalı.

Yaş: 16-34, Cinsiyet: Kadın, Eğitim: Lise, Meslek: Öğrenci, Aylık Ortalama Gelir: 500 TL-1000 TL

Parkta yeşil alanlar sıklaştırılmalı. Yeşil alanların yanı sıra çiçek şeritleriyle renklendirilmeli. Bunun dışında çok sayıda çöp kutusu bulunmalı ve güvenlik personeli fazla olmalı.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Pınar Karakaş

Doğum Yeri ve Tarihi: İzmir, 1972

Lisans Üniversitesi: Ege Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Yüksek Lisans Üniversitesi: Ege Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Yayın Listesi:

- Karakaş, P. ve Yavuz, P., 2007. A Research About the Evaluation of the Playgrounds in Istanbul from Sustainability Perspective, International Livenarch Symposium, Trabzon.
- Karagüler, S. ve Karakaş, P., 2007. Kent Planlamasında Üstlenilmesi Gereken Yetki Açısından Peyzaj Mimarlarının Rolü ve Önemi, Yerel Yönetimler Sempozyumu, Ankara.
- Karakaş, P., 2010. An Ecodesign Approach to Landscape Design, International Greenage Symposium, Istanbul.
- Karakaş, P., 2011. Aesthetic and Naturalness: A quest to find out people's preferences about urban green spaces, ECLAS Conference, Sheffield.

